

IFRS 9 – Nedskrivninger på engagementer

”Hvad har implementeringen af IFRS 9 haft af indflydelse på danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse, med fokus på nedskrivninger på engagementer, samt hvordan har COVID-19 påvirket de danske pengeinstitutter?”

Vejleder: Hans. B. Vistisen

Forfattere:

Philip Lind – 20166732

Patrick Nørgaard – 20165771

Sebastian Nørgaard Snebang – 20164229

Antal tegn: 179.832 (74,9 sider)
ekskl. forside, abstract, indholds-
fortegnelse og litteraturliste.

Abstract

This paper intends to research how the implementation of the international accounting standard IFRS 9 has affected the reporting of Danish financial institutions. Furthermore, the paper also focuses on how COVID-19 has affected Danish financial institutions.

A multiple case study method will be used to examine five selected Danish financial institutions. The first part of the analysis consists of examining the annual and risk reports of five financial institutes from 2007 and 2020, in order to understand what the implementation of IFRS 9 has meant for the financial institutions and their reporting of impairments of loans. The second analysis consists of an examination of the financial institutions' respective annual reports of 2020, in order to demonstrate the impact of COVID-19. The five financial institutions that will be examined, are Danske Bank, Spar Nord, Sydbank, Jyske Bank and Nykredit. These five financial institutions will be used to understand the general trend for financial institutions in Denmark.

The paper concludes that the implementation of IFRS 9 has resulted in financial institutions using the expected credit loss model instead of the incurred credit loss model. As a result, the overall trend in impairments on loans from 2007 to 2020 has increased marginally.

Finally, the paper concludes that the financial institutions made large impairments on loans in Q1 2020, due to the uncertainty caused by COVID-19. Furthermore, some of the financial institutions experienced a decrease in their core income, while others had a stagnating core income. For the financial institutions, this, combined with the large impairments on exposures, meant that the annual result in 2020 was lower compared to 2019.

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Indledning	4
Problemfelt	6
Problemformulering.....	7
Metode.....	8
Empiri	9
Primær empiri	9
Sekundær empiri	9
Tertiære empiri	10
Validitet og reliabilitet.....	10
Validitet	10
Reliabilitet	12
Afgrænsning	13
Afhandlingsstruktur.....	14
Teori	16
Pengeinstitutter	16
IFRS 9's tilblivelse	30
Historien om IFRS 9	30
IFRS 9.....	33
Definition af finansielle instrumenter	33
Nedskrivning af finansielle aktiver med udgangspunkt i IAS 39.....	33
Definition af objektiv indikation på værdiforringelse.....	34
Individuelle nedskrivninger	35
Gruppevis nedskrivninger	35
Implementering af IFRS 9	36
Simplificeret model	38
General model.....	39
Stadieinddeling.....	40
Stadie 1 - Fravær af væsentlig stigning i kreditrisiko.....	40
Stadie 2 - Væsentlig stigning i kreditrisiko	40
Stadie 3 - Aktivet er værdiforringet.....	41
Indregning og måling.....	42
Præsentation og oplysninger	44
IFRS 7.....	46
Kvalitative og kvantitative oplysninger	47
Kreditrisiko	48

Analyse	50
Hvordan har implementeringen af IFRS 9 påvirket danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse med fokus på nedskrivninger på engagementer?	50
Undersøgellesdesign	50
Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici	50
Kreditrisiko	51
Måling af forventede kredittab	52
Analyseafsnit 1	53
Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici	53
Kreditrisiko	61
Måling af forventede kredittab	65
Udvikling i nedskrivningsprocent	77
Delkonklusion af analyseafsnit 1	78
Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici	78
Kreditrisiko	79
Måling af forventede kredittab	80
Analyseafsnit 2	81
Hvordan har COVID-19 påvirket de danske pengeinstitutter?	81
Hvor modstandsdygtige er pengeinstitutterne i dag kontra før finanskrisen?	83
Regeringens hjælpepakker	84
Kapitalsituationen i pengeinstitutterne	84
Markedsudvikling for pengeinstitutter generelt i 2020	87
De fem udvalgte pengeinstitutter	89
Basisindtægter:	89
Nedskrivninger:	94
Resultat efter skat:	102
Kapitalsituation i de fem udvalgte pengeinstitutter	106
Delkonklusion af analyseafsnit 2	111
Konklusion	112
Litteraturliste	113
Bilag	118

Indledning

Penge- og realkreditinstitutter har en enorm betydning for den danske økonomi, da disse institutter står for hovedparten af al kreditformidling i det danske samfund. Nogen måder hvorpå de danske pengeinstitutter bidrager til samfundsøkonomien er ved løbetransformationer og at sprede risici i samfundet. Penge- og realkreditsektoren består i Danmark af mange mindre aktører og få store aktører. Størstedelen af de samlede udlån er udstedt af de store internationale koncerner som eksempelvis Danske Bank. Sektorens samlede udlån til husholdninger og erhverv udgjorde ved udgangen af 2018 omkring 166% af Danmarks BNP (Danmarks Nationalbank, 2021).

Eftersom penge- og realkreditinstitutter har så mange samfundskritiske funktioner, er denne type af virksomheder underlagt mere lovgivning end ikke finansielle virksomheder. Reguleringen af disse finansielle virksomheder blev efter finanskrisen i 2008 yderligere skærpet, i form af øget krav til sektorens kapital og likviditet. De skærpede krav havde til formål at sikre, at de finansielle virksomheder blev mere modstandsdygtige over for fremtidige finansielle kriser (Danmarks Nationalbank, 2021).

Efter finanskrisen er der flere videnskabelige rapporter, herunder Rangvid-rapporten fra 2013, der påpegede, at en af årsagerne til at finanskrisen resulterede i så stort et økonomisk kaos skyldes manglede nedskrivninger på engagementer. Der blevet nedskrevet "Too little - too late" (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 519).

Allerede inden finanskrisen påbegyndte udarbejdelsen af en ny regnskabsstandard, grundet kompleksiteten af den daværende regnskabsstandard, IAS 39. Den nye regnskabsstandard skulle have fokus på nedskrivninger på engagementer. Efter finanskrisens udbrud fik den nye regnskabsstandard en højere prioritet, hvilket resulterede med IFRS 9 i 2014.

På baggrund af de ovenstående informationer, COVID-19's udbredelse og statsministerens nedlukning af samfundet d. 11. marts 2020, der på daværende tidspunkt lignende starten på en ny finansiell krise, ønskes det undersøgt hvad konsekvenserne heraf ville få for pengeinstitutterne. Undersøgelsen har derfor til formål at påvise hvad effekten af IFRS 9 implementeringen har haft for danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse, med fokus på nedskrivninger på engagementer, samt hvad effekten af COVID-19 har haft af betydning for pengeinstitutterne. Dette undersøges igennem en empirisk analyse mellem fem udvalgte

pengeinstitutters års- og risikorapporter fra året inden finanskrisen og pengeinstitutternes rapporter fra 2020. Derudover belyser undersøgelsen også COVID-19's påvirkning af de fem udvalgte pengeinstitutter. Dette er undersøgt igennem pengeinstitutternes årsrapporter fra 2020.

Problemfelt

Tilbage i april 2001 adopterede the International Accounting Standards Board (IASB) standarden IAS 39: anerkendelse og måling, som oprindeligt blev udstedt i marts 1999. Det var aldrig hensigten at implementere standarden som den var, men efter genovervejelser og ændringer af standarden, skulle det være den anvendte standard til finansielle instrumenter (the International Accounting Standards Board, 2021a). Standarden fik dog en del kritik for at være for kompleks, den var inkonsekvent med måden hvorpå brugerne af standarden styrer deres forretning og risici, samt afværger indregning af kredittab på lån og tilgodehavender indtil alt for sent (PricewaterhouseCoopers, s. 5).

Tilbage i 2002 skrev Warren Buffett, som er betegnet som en af de mest succesfulde investorer i verden, i et brev til aktionærene i Berkshire Hathaway, at han sammen med hans partner ser finansielle instrumenter som værende "Financial weapons of mass destruction" (Buffett, 2003, s. 15). Dette er 6 år før verdensøkonomien oplever den største nedtur siden 1930'erne. Under finanskrisen var IAS 39 den anvendte standard og nedskrivningsmetoden var incurred credit loss, hvor nedskrivninger først forekom når der var identificeret og bevist objektiv indikation for værdiforringelse (OIV). Dette betød at nogle af de store internationale pengeinstitutter valgte at udskyde deres afskrivninger af tab på nogle engagementer, også i tilfælde hvor OIV var indtrådt og der ikke var stor sandsynlighed for, at engagementerne ville blive opfyldt, og var kun med til at forstærke finanskrisen (SDC, 2017).

Selv om ISAB hele tiden havde intentioner om at genoverveje IAS 39, så blev det gjort til en højere prioritet på baggrund af finanskrisen samt anmodninger fra interesserede parter. På baggrund af dette valgte ISAB at implementere IFRS 9 over tre faser. Efter hver fase var gennemført, blev kapitalerne i den nye standard offentliggjort og skulle erstatte de tilsvarende krav i IAS 39.

I juli 2014 blev den færdige version af IFRS 9 udstedt, og efter to år bliver det formelt vedtaget at den nye standard skulle træde i kraft pr. 1. januar 2018. Den nye standard erstattede incurred credit loss med expected credit loss, hvor der skal foretages skøn for de fremtidige kredittab inden for 3 stadier. Skiftet fra IAS 39 til IFRS 9 resulterede i overgangen fra regelbaserede tabsberegninger til principbaserede beregninger (the International Accounting Standards Board, 2021a).

På baggrund af ovenstående vil det være interessant at undersøge, hvordan denne udvikling af finansielle instrumenter har påvirket pengeinstitutter med fokus på nedskrivninger på engagementer. Med de nye krav fra IFRS 9 skal pengeinstitutter nedskrive på alle engagementer, hvilket allerede skal foretages ved lånet udstedelse og ikke først når OIV er indtruffet, som det var med IAS 39. I takt med at nedskrivningerne sker tidligt i processen, vil det også fra pengeinstitutternes side kræve en større grad af forecasting af kundernes kreditrisici, for at kunne nedskrive tilstrækkeligt, samt placere engagementet i det korrekte stadie inden for expected credit loss model.

Afhandlingen vil i forbindelse med ovenstående information undersøge hvilken indflydelse IFRS 9 har på regnskabsaflæggelsen, med fokus på nedskrivninger på engagementer for danske pengeinstitutter, samt hvordan COVID-19 pandemien har påvirket pengeinstitutterne.

Problemformulering

Hvad har implementeringen af IFRS 9 haft af indflydelse på danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse, med fokus på nedskrivninger på engagementer, samt hvordan har COVID-19 påvirket de danske pengeinstitutter?

Metode

Afhandlingen er inspireret af en casestudie-metode beskrevet af Robert Yin. Afhandlingen har i første del til formål at undersøge hvad implementeringen af IFRS 9 har haft af betydning for pengeinstitutters årsrapporter, med fokus på nedskrivning af engagementer.

Det er forsøgt at påvise den generelle påvirkning af IFRS 9's implementering blandt pengeinstitutterne i Danmark, hvorfor der er udvalgt fem pengeinstitutter til at undersøge dette. Disse fem pengeinstitutter anses i afhandlingen som værende hver sin case, hvorfor der efterfølgende konkluderes på tværs af de fem udvalgte cases. Der er benyttet en casestudie metode der er inspireret af multiple-casestudie (Yin, 2018, s. 90).

Som det står beskrevet ovenfor har afhandlingen til formål at påvise hvad implementeringen af IFRS 9 har haft af betydning for danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse. Fordelen ved den multiple-casestudie inspireret metode er, at resultaterne fra de fem cases betragtes som værende mere overbevisende og bedre til, at vise effekten af IFRS 9 end hvis der blot var taget udgangspunkt i en enkelt case (Yin, 2018, s. 91).

Problemstillingen ved denne casestudie metode er, at der ikke er noget entydigt svar på, hvor mange cases der analyseres for at være repræsentativt for at kunne afdække området (Yin, 2018, s. 94). Derfor vurderes det, at analyser fra de fem største pengeinstitutter i Danmark er repræsentativ for at kunne belyse IFRS 9 betydning for danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse.

I anden del af afhandlingen anvendes pengeinstitutterne til at belyse COVID-19 pandemiens påvirkning herpå. Endnu engang er der taget udgangspunkt i en multiple-casestudie inspireret metode. Årsagen til at der tages udgangspunkt i fem pengeinstitutter er, at denne undersøgelse vurderes som værende mere pålidelig og mere retvisende i forhold til, at kunne konkludere hvad de generelle tendenser er. Endnu engang er det vurderet, at disse fem pengeinstitutter er repræsentativt for at kunne påvise belyse COVID-19 pandemiens effekter på danske pengeinstitutter.

Empiri

I de følgende afsnit vil det blive beskrevet hvad der i afhandlingen er gjort, for at sikre kvaliteten af denne samt redegjort for brugen af de forskellige typer empiri.

Primær empiri

Primære dokumenter er den gruppe dokumenter der ofte er lavet på et tidspunkt i umiddelbar nærhed af den begivenhed som dokumentet refererer til. Denne type dokumenter består eksempelvis af mødereferater, interne notater og private breve.

Primære dokumenter er ofte svære at analysere og komme i besiddelse af. Denne type dokumenter henvender sig typisk til en mindre målgruppe såsom ledelsen i en virksomhed. Ved primære dokumenter er det oftest ikke klart hvem der står bag dokumenterne, hvem de er rettet imod og hvornår de er udarbejdet, hvilket gør det til svære analyseobjekter.

Derudover kan den primære empiri være vanskelig at indsamle, da de typisk ikke er offentligt tilgængeligt. Det kræves derfor, at der haves en særlig adgang eller samarbejde med den pågældende virksomhed for at kunne få fat i denne type dokumenter. Ved brugen af primære dokumenter bør det vedlægges i undersøgelsens bilag for ikke at forværre reliabiliteten.

I undersøgelsen er der ikke anvendt primær empiri.

Sekundær empiri

Sekundære dokumenter er den gruppe dokumenter, der er udarbejdet umiddelbart i nærheden af den begivenhed dokumentet refererer til og ofte er offentligt tilgængelig. Sekundære dokumenter består eksempelvis af love, vedtægter, konsulentrapporter, artikler og hjemmesider. Sammenlignet med primære dokumenter er denne type dokumenter ofte lettere analyseobjekter. Årsagen til dette er, at sekundære dokumenter ofte er udarbejdet til en bredere målgruppe. Udfordringen ved denne type dokumenter er, at de ikke altid er tilstrækkeligt detaljeret. For at opretholde den høje reliabilitet i afhandlingen er de sekundære dokumenter blevet sammenlignet med hinanden, for at sikre et mere fuldstændigt billede af det given område som dokumenterne omhandler.

En stor del af afhandlingen er baseret på sekundær empiri og er bestående af videnskabelige artikler, lovtekster, undersøgelser og rapporter. Inden det anvendte empiri er blevet taget i

brug i afhandlingen, er kvaliteten af dokumenterne, forfatterne og motiverne undersøgt. I afhandlingen er informationerne fra den sekundære empiri sammenholdt med den tertiære empiri, med henblik på at beskrive de mere detaljerede dele af afhandlingen.

Tertiære empiri

Tertiære dokumenter er den sidste type dokumenter og er også tilgængelige for alle. Denne type dokumenter er udarbejdet på et tidspunkt senere end den begivenhed som dokumentet omhandler. Dette er eksempelvis årsrapporter og rapporter omhandlende en bestemt begivenhed, eksempelvis Rangvid-rapporten. Tertiære dokumenter har den fordel, at de kan beskrive virksomhedens syn på en given sag, hvilket læseren skal være opmærksom på, eftersom forfatteren ofte kan få formuleret sagen til sin fordel. Dokumenternes pålidelighed kan også variere, eftersom dokumenterne først produceres efter begivenheden som det refererer til og dermed risikeres det, at forfatteren ikke husker situationen som den faktisk udspillede sig. I undersøgelsen er det dog primært årsrapporter, som er underlagt lovgivningen, der er blevet benyttet. Da disse rapporter er underlagt lovgivning, anses informationerne som værende meget pålidelige.

Validitet og reliabilitet

Kvaliteten af en undersøgelse kan vurderes ud fra flere kriterier. En undersøgelse anses som værende af høj kvalitet når alle delelementer hænger sammen, når undersøgelsen ikke indeholder overflødige eller irrelevante informationer og når der anvendes data, der kan stoles på. Derudover er kendetegnet ved en god undersøgelse også en høj grad af gennemsigtighed. Ved korrekte henvisninger til den anvendte empiri, har læseren mulighed for at kontrollere disse. Til at vurdere en undersøgelses kvalitet er undersøgelsens validitet og reliabilitet afgørende.

Validitet

Validitets traditionelle oversættelse er relevans/gyldighed. Begrebet handler om, at alle elementerne i en undersøgelse er relevante og gyldige, i forhold til hvad undersøgelsen har til formål at undersøge. Der arbejdes med to begreber inden for validitet: intern validitet og ekstern validitet.

Den interne validitet handler om at skabe en sammenhæng inden for undersøgelsens egne rammer. Der skal være en sammenhæng mellem hvad man ønsker at undersøge og hvad man faktisk undersøger. Måden hvorpå man kan sikre sig, at man styrker undersøgelsens validitet, er gennem tilrettelæggelsen heraf. Dette er i undersøgelsen beskrevet og forsøgt i afsnittet "Afhandlingsstruktur".

Ved utilstrækkelige data har undersøgelsen også et internt validitetsproblem. Eftersom afhandlingen bestræber at påvise effekten ved implementeringen af IFRS 9 hos danske pengeinstitutter med fokus på nedskrivninger på engagementer, vurderes det anvendte data som værende tilstrækkeligt. Hvis der på baggrund af analysen ikke kan uddrages en entydig konklusion, vil der blive forsøgt at indhente mere data til at kunne underbygge en entydig konklusion. For at sikre, at der i afhandlingen ikke er et internt validitetsproblem, er nedenstående spørgsmål brugt som et pejlemærke for undersøgelsens validitet (Harboe, 2016, s. 195-197).

- "Har dine undersøgelser givet et svar på det spørgsmål, som du oprindeligt var ude efter at få besvaret?"
- "Er der en tilfredsstillende sammenhæng mellem projektets konklusion og den problemformulering, som er projektets fundament og udgangspunkt?" (Harboe, 2016, s. 197)

Ekstern validitet

Ekstern validitet beskriver undersøgelsens gyldighed i forhold til "virkeligheden". En af måderne hvorpå dette kan kontrolleres, er ved at sammenligne ens konklusioner med konklusioner i tilsvarende undersøgelser eller præsentere ens konklusioner for ens respondenter og få deres accept heraf. Da afhandlingens "respondenter" består af de største pengeinstitutter i Danmark, er afhandlingens konklusioner sammenlignet med lignede undersøgelser foretaget af Finanstilsynet og Finans Danmark samt andre afhandlinger (Harboe, 2016, s. 197).

Reliabilitet

Reliabilitet kan oversættes til pålidelighed. For at kunne udarbejde en god undersøgelse er det vigtigt, at man kan stole på den indsamlede data. Reliabiliteten handler om at kunne gendanne samme resultat af undersøgelsen, hvis man vælger at gentage samme undersøgelse. Hvis det er tilfældet, vil undersøgelsen anses som værende pålidelig. Da afhandlingen ønsker at generaliserer påvirkningen nu og her, vil det ikke have nogen betydning for reliabiliteten. Havde afhandlingen derimod til formål, at undersøge påvirkningen af IFRS 9 over de næste 10 år, ville det højest sandsynligt skabe problemer for reliabilitet for undersøgelsen. Årsagen til dette skyldes, at det ikke er sikkert, at det ikke vil blive foretaget radikale ændringer af den nuværende ændringsbekendtgørelse.

Eftersom afhandlingen ikke indeholder data som for eksempel interviews, hvor respondenterne ikke nødvendigvis vil svare det samme hvis de er adspurgt med to ugers mellemrum, men derimod data som lovgivning og regnskaber, så anses det anvendte data som værende stabile.

Der har i afhandlingen være fokus på brugen af fortolkninger af de forskellige lovgivninger. Eftersom flere anvendte kilder er revisionshuse og revisorer er den anvendte data blevet sammenholdt med hinanden (Harboe, 2016, s. 198-201).

Afgrænsning

I forståelsen af implementeringen af IFRS 9 og dennes effekt på danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse med fokus på nedskrivninger på engagementer, afgrænses der fra at inddrage andre pengeinstitutter end dem, som er angivet i Finanstilsynets gruppe 1. De fem pengeinstitutter i gruppe 1 af Finanstilsynets størrelsesgruppering for 2021 er Danske Bank A/S, Jyske Bank A/S, Sydbank A/S, Nykredit Bank A/S og Spar Nord Bank A/S (Finanstilsynet, 2020). Årsagen til udvælgelsen af disse pengeinstitutter skyldes, at disse besidder væsentlige samfundskritiske funktioner (Finanstilsynet, 2020c).

Der fokuseres primært på de fem udvalgte pengeinstitutters nedskrivninger, og derfor afgrænses der fra de øvrige elementer i IFRS 9, herunder indregning og måling, klassifikation, ophør af indregning og regnskabsmæssig sikring. Endvidere afgrænses der for afledte finansielle instrumenter, herunder futures, optioner og swaps. Derudover afgrænses fra alle emnerne funding-ratio, likviditetspejlemærke, ejendomseksposering og udlånsvækst i tilsynsdiamanten.

I tilfælde af, at der ikke er oplyst særskilte data for pengeinstituts aktiviteterne, er data fra koncernregnskaberne blevet anvendt.

Afhandlingsstruktur

Indledning

I dette kapitel præsenteres afhandlingens formål og baggrunden for det valgte emne samt problemformuleringen.

Metode

I kapitlet bliver den metodiske tilgang til undersøgelsen beskrevet. Derudover fremgår det også hvad der er gjort for at kunne indsamle pålideligt data til at kunne besvare undersøgelsens problemformulering.

Teori

I kapitlet introduceres pengeinstitutter og IFRS 9. Der bliver redegjort for pengeinstitutterne som helhed med fokus på nedskrivninger på deres engementer. Derudover bliver der også redegjort og sammenlignet for IFRS 9 og IAS 39.

Analyseafsnit 1

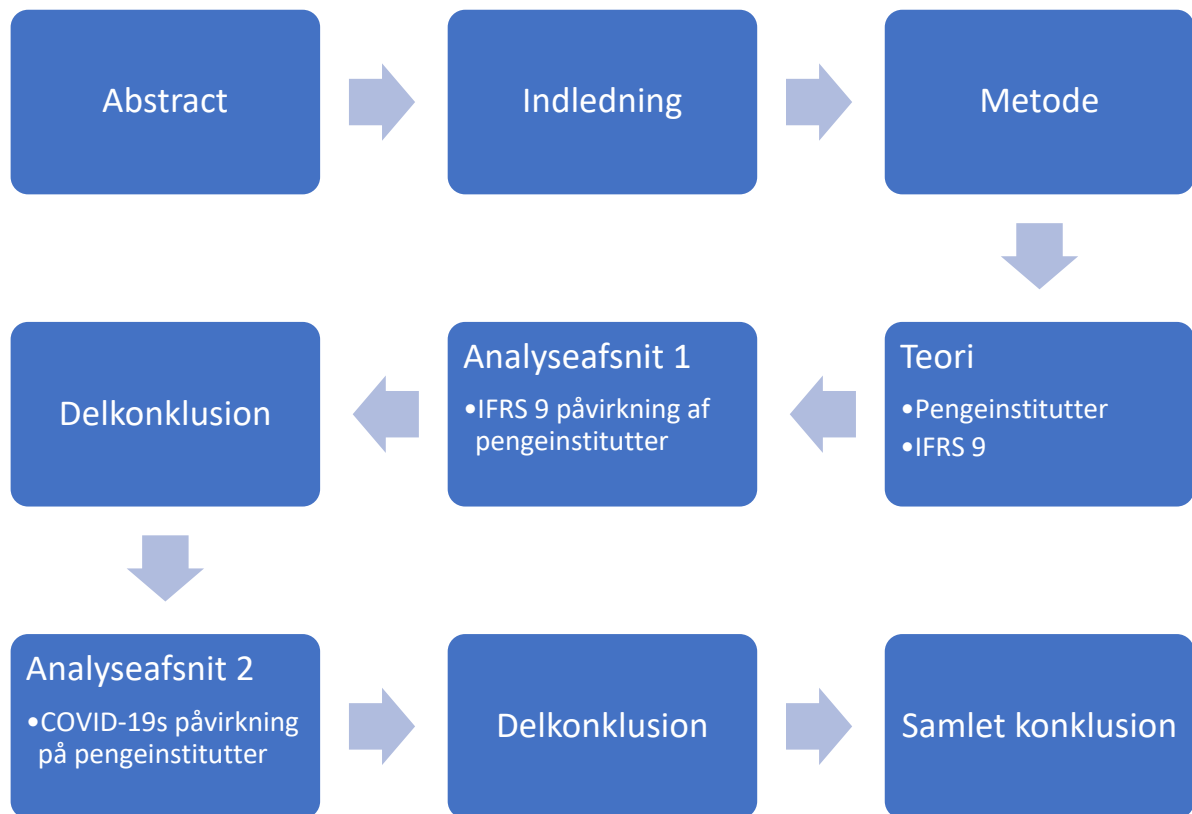
I den første analyse er der fokus på fem udvalgte pengeinstitutters årsrapporter. De fem pengeinstitutter er: Danske Bank, Spar Nord, Nykredit, Sydbank og Nordea.

Formålet med denne del af analysen er at påvise forskellen mellem deres årsrapporter for 2005/2006 og 2020 for at kunne vurdere, hvilken påvirkningen af IFRS 9 har haft.

Analyseafsnit 2

Med udgangspunkt i de fem udvalgte banker undersøges det hvad de fem banker skriver, at COVID-19 har haft af indflydelse på deres nedskrivninger i 2020.

Figur 1

Kilde: Egen tilvirkning

Teori

Pengeinstitutter

En vigtig del i forhold til udviklingen af det danske samfund og den danske økonomi, er de danske pengeinstitutter. For at sikre en stabil og opretholde en konkurrencedygtig sektor, som har til opgave at understøtte væksten i virksomheder og husholdninger med udlån, er der udarbejdet love og regler som pengeinstitutterne er underlagt. For at skabe denne vækst, er det vigtigt med sunde pengeinstitutter. Et stærkt og velkapitaliseret pengeinstitut har muligheden for at fungere som bindeled mellem ind- og udlån for kunder.

Et pengeinstitut er som andre finansielle virksomheder underlagt den finansielle lovgivning og den generelle erhvervsregulering, som er gældende for alle erhvervsvirksomheder. For pengeinstitutter er lovgivningen om finansielle virksomheder helt central. Den indeholder regler om tilladelse til at drive pengeinstitut, kapitalkrav, krav til afrapportering, ejerforhold, aflønning med videre. Denne lovgivning gælder alle finansielle virksomheder, dermed også realkreditinstitutter, forsikringsselskaber, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber med videre (Erhvervsministeriet, u.d.).

Årsrapport for pengeinstitutter

I bekendtgørelsen af lov om finansiell virksomhed af 11. september 2020, nr. 1447, §§ 183-200 er de grundlæggende krav til årsrapporten for pengeinstitutter i Danmark, samt efterlevelse af det retvisende billede.

Årsrapporten for et pengeinstitut skal indeholde en ledelsesberetning, en ledelsespåtegning, et årsregnskab bestående af en balance, en resultatopgørelse, anden totalindkomst, noter, redegørelse for anvendt regnskabspraksis og en oversigt over bevægelserne i egenkapitalen. Efter årsregnskabet er revideret, vil revisionspåtegningen indgå i årsrapporten. Det er bestyrelsen og direktionen som har til opgave at aflægge årsrapport for virksomheden. Ansvar for at årsrapporten er udarbejdet korrekt ligger på hvert enkelt ledelsesmedlem. Her menes, at lovgivningen er fulgt korrekt, at årsregnskabet er revideret i tide, samt at årsrapporten bliver indsendt til Finanstilsynet.

Efter udarbejdelsen skal hvert medlem af bestyrelsen og direktionen underskrive, at årsrapporten er udarbejdet i overensstemmelse med lovgivningen og at årsrapporten giver et retvisende billede af årsregnskabet og ledelsesberetningen (Finanstilsynet, 2020b).

Det er vigtigt at årsrapporten er udarbejdet efter regnskabsprincippet, der er et fundament for hvordan virksomhedens eksterne årsregnskab skal opbygges. §188, stk. 1 i bekendtgørelse af lov om finansiell virksomhed beskriver principperne på følgende måde (Finanstilsynet, 2020b):

- Den skal udarbejdes på en klar og overskuelig måde (klarhed).
- Der skal tages hensyn til de reelle forhold og ikke til formaliteter uden reelt indhold (substans).
- Alle relevante forhold skal indgå i årsrapporten, medmindre de er ubetydelige (væsentlighed). Anses flere ubetydelige forhold tilsammen for at være betydelige, skal de dog indgå.
- Driften af en aktivitet formodes at fortsætte (going concern), medmindre den ikke skal eller ikke antages at kunne fortsætte. Afvikles en aktivitet, skal klassifikation og opstilling samt indregning og måling tilpasses denne afvikling.
- Enhver værdiændring skal vises, uanset indvirkningen på egenkapital og resultatopgørelse (neutralitet).
- Transaktioner, begivenheder og værdiændringer skal indregnes, når de indtræffer, uanset tidspunktet for betaling (periodisering).
- Indregningsmetoder og målegrundlag skal anvendes ensartet på samme kategori af forhold (konsistens).
- Hver transaktion, begivenhed og værdiændring skal indregnes og måles hver for sig, ligesom de enkelte forhold ikke må modregnes med hinanden (bruttoværdi).
- Primobalancen for regnskabsåret skal svare til ultimobalancen for det foregående regnskabsår (formel kontinuitet) (Finanstilsynet, 2020b).

Regnskabsaflæggelse for pengeinstitutter

I bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. af 26. marts 2014, nr. 281, er de grundlæggende krav til regnskabet oplyst. Selskaberne der er omfattet af loven, skal for hvert regnskabsår udarbejde og offentliggøre en årsrapport og en halvårsrapport, som indeholder regnskabet.

Balance og resultatopgørelsen skal være opstillet i en skematisk form. Ud fra hver post i balancen og resultatopgørelsen anføres totalindkomsten, samt det tilsvarende beløb fra det foregående år. Er det ikke muligt at tilpasse sammenligningstal, begrundes det i noterne. Udover balance og resultatopgørelsen, skal der også være en oversigt over bevægelserne i egenkapitalen, samt en oversigt over tilsvarende bevægelser fra det foregående år.

Rækkefølge på posterne i balancen og resultatopgørelsen skal anføres som beskrevet i lovgivningen. Det er muligt med en mere detaljeret opdeling af posterne, såfremt at beløbet i den nye underpost er af en væsentlig størrelse eller hvis arten eller funktionen er forskellig fra de andre underposter (Finanstilsynet, 2014a).

Opsætningen af en resultatopgørelse for et pengeinstitut ser anderledes ud end den arts- og funktionsopdelte resultatopgørelse.

Figur 2

Resultatopgørelse pengeinstitut	Artsopdelt resultatopgørelse
Renteindtægter	Nettoomsætning
Renteudgifter	- Omkostninger til råvarer m.v.
<u>Netto renteindtægter</u>	- Andre eksterne omkostninger
Udbytte af aktiver m.v.	<u>Bruttofortjeneste</u>
Gebyrer og provisionsindtægter	- Personaleomkostninger
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	<u>Resultat før afskrivninger</u>
<u>Netto rente- og gebyrindtægter</u>	- Afskrivninger
Kursreguleringer	<u>Resultat af primær drift</u>
Andre driftsindtægter	- Finansielle omkostninger
Udgifter til personale og administration	<u>Resultat før ekstraordinære poster</u>
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	- Ekstraordinære indtægter og udgifter
Andre driftsudgifter	<u>Årets resultat</u>
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomhed	
<u>Resultat før skat</u>	
Skat	
<u>Årets resultat</u>	

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående figur 2, kan det ses at pengeinstitutter har deres primære indtægt fra renter, hvor det i den artsopdelte resultatopgørelse er fra omsætningen af produkter som er den primære indtægt (Finanstilsynet, 2014a).

I den artsopdelte resultatopgørelse er der ikke lige så mange poster, eftersom produktion og salg af et produkt er mindre indviklet end ydelse af lån som giver renteindtægter. Der er flere parametre og faktorer at tage højde for ved ydelse af lån.

Med fokus på IFRS 9, vil det i resultatopgørelsen for et pengeinstitut være relevant at se på posten "nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.". Posten omfatter nedskrivninger på udlån og tilgodehavender der kan indebære en kreditrisiko, samt regulering af hensættelser på garantier. Posten indeholder konjunkturelementer samt risikoelementer ud fra den risikoprofil som pengeinstituttet har valgt, og har betydning for vurdering af pengeinstituttets rentabilitet. Når man ser på denne post, vil det også være relevant at se på posten "Netto Rente- og gebyrindtægter". Dette skyldes, at hvis man yder et lån til en kunde eller et projekt som er risikofyldt, vil det give en relativ højere rente- og gebyrindtægt, som imidlertid eller på et senere tidspunkt kan være modsvaret af højere nedskrivninger på engagementer (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 452-456).

Opstilling af balancen for et pengeinstitut er opstillet i nedenstående figur 3.

Figur 3

Aktiver	Passiver
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	Gæld til kreditinstitutter og centralbanker
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	Indlån og anden gæld
Udlån og andre tilgodehavender	Indlån i puljeordninger
Obligationer	Udstedte obligationer til amortiseret kostpris
Aktier mv.	Øvrige ikke-afledte finansielle forpligtelser til dagsværdi
Kapitalandele i associerede virksomheder	Andre passiver
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	Hensatte forpligtelser
Aktiver tilknyttet puljeordninger	Efterstillede kapitalindskud
Immaterielle aktiver	Egenkapital
Grunde og bygninger, i alt	<u>Passiver i alt</u>
Investerings ejendomme	
Domicilejendomme	
Øvrige materielle aktiver	
Aktuelle skatteaktiver	
Udsudte skatteaktiver	
Aktiver i midlertidig besiddelse	
Andre aktiver	
Periodeafgrænsningsposter	
<u>Aktiver i alt</u>	

Kilde: Egen tilvirkning

Balancen for et pengeinstitut er opstillet i likviditetsorden og aktiv- og forpligtelsestyper, og er anderledes opstillet i henhold til årsregnskabsloven, som opstiller balance i anlægs- og omsætningsaktiver henholdsvis kort- og langfristet gæld.

Anlægsaktiver er de aktiver som bliver anvendt i mere end et regnskabsår, og kan være immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver. Omsætningsaktiver er de aktiver som ændres inden for kort tid. De opdeles typisk i varebeholdning, tilgodehavender, værdipapirer og likvide beholdninger. Kortfristet gæld skal betales inden næste regnskabsår, hvor langfristet gæld skal betales mere end et år efter balancedagen.

Med fokus på IFRS 9, vil det være relevante at se på posten "Udlån og andre tilgodehavender" i balancen. Posten indeholder udlån bestående af alle kredit- og udlånsformer som har en likviditetsmæssig effekt, det vil sige udbetalt til kunder. Kunder består af personer, foreninger, selskaber, kommuner med videre, bestående af både indenlandske og udenlandske. Dette er ikke gældende hvis kunden er et pengeinstitut, eftersom disse udlån placeres i posten "Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker". Udlånene bliver opdelt mellem om det bliver målt til amortiseret kostpris eller om det bliver målt til dagsværdi (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 457-459).

EU's kapitalkravforordning

Udover de ovenstående lovgivninger sætter EU-kapitalkravforordningen også et krav til blandt andet institutternes kapital. Dette har man valgt at gøre på grund af den finansielle krise, for at styrke bankernes modstandsdygtighed samt at imødekomme fremtidige kriser. EU's kapitalkravforordning og -direktiv blev vedtaget i 2013, og indeholder de retslige rammer i EU, for at en virksomhed kan udøve forretning som penge- og kreditinstitut eller fondsmægler. Der er derfor en lang række krav som skal opfyldes, for at sikre at institutterne har mere og bedre kapital, så fremtidige tab bedre kan håndteres, samt krav til likviditetsstyring (Erhvervsministeriet, u.d.). Nogle af de vigtige krav er:

- Et nyt likviditetskrav (LCR-kravet), der har til formål at styrke institutternes kortsigtede likviditetsprofil. LCR-kravet skal således sikre, at institutter har en tilstrækkelig mængde likvide aktiver til at dække en periode med markedsuro på 30 dage
- Tilsynskontrol med institutternes gearing. Gearing er forholdet mellem et instituts (ikke-risikovægtede) aktiver og kapital
- Krav om, at der oprettes en "whistle blower"-ordning, således at ansatte i den finansielle sektor anonymt kan anmelde overtrædelser i virksomheden til tilsynsmyndighederne
- Styrkede krav til god selskabsledelse
- Strengere krav til kreditinstitutterne aflønningspolitik (Erhvervsministeriet, u.d.).

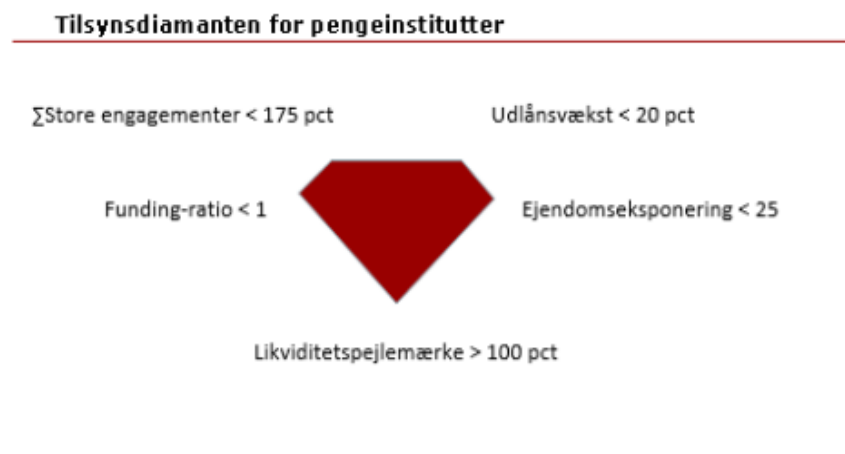
EU-kapitalkravforordningen baserer sig på de internationalt vedtagne standarder i Basel-komiteen, som er med til at sikre ensartede regler internationalt (Erhvervsministeriet, u.d.).

Tilsynsdiamanten

Med henblik på at sikre at de danske- og europæiske lovgivninger bliver overholdt, så er de danske pengeinstitutter underlagt tilsyn fra Finanstilsynet. Det foretages ved løbende indberetninger og inspektioner, hvor tilsynet besøger pengeinstituttet og gennemgår relevante forhold (Erhvervsministeriet, u.d.).

Finanstilsynet har indført tilsynsdiamanten, som opstiller en række pejlemærker for, hvad Finanstilsynet definerer som værende et pengeinstitut med forhøjet risiko. Pejlemærkerne er baseret på erfaring fra tidligere kriser, hvor en række fællestræk er blevet identificeres blandt pengeinstitutter, der har været i problemer under en krise. Dette er kendetegnet ved høj udlånsvækst, for optimistiske vurderinger af kreditrisici og manglende styring af store eksponeringer. Pejlemærkerne er derfor en vejledning til pengeinstitutterne, omhandlende en række særlige risikoområder med en grænseværdi, hvor pengeinstitutterne bør ligge inden for.

Figur 4

Kilde: (Finanstilsynet, 2018a, s. 3)

Grænseværdierne er fastsat for at modvirke en for stor risikopåtagning, samt gøre det muligt at drive et profitabelt pengeinstitut og yde den nødvendige kredit til kunderne (Finanstilsynet, 2018a).

Store engagementer

Beregningen for store engagementer er summen af instituttets tyve største eksponeringer baseret på eksponeringsværdien, efter der er taget hensyn til virkningen af kreditrisikoreduktion. Pejlemærkerne opgøres med adgang til fradrag for den sikkerhed man har i fast ejendom, samt efter nedskrivninger/hensættelser. Udover dette er der også nationale korrektioner i opgørelsen. Disse er:

- Eksponeringer på under 3 mio.kr. efter kreditrisikoreduktion og undtagelser mv., udelades
- Eksponeringer mod fællesejede edb-centraler, udelades
- Eksponeringer mod kreditinstitutter under tilsyn af tilsynsmyndighed i EU udelades.

Den endelige sum opgøres i procent af instituttets egentlige kernekapital. Grænseværdien for summen af de tyve største eksponeringer er altså 175 procent af instituttets egentlige kernekapital (Finanstilsynet, 2018a).

Krav til ledelse og styring af finansiell virksomhed

Nedenstående ledelsesorganer udgør en væsentlig betydning, da det ledelsesmæssigskøn for nedskrivninger på udlån foretages af ledelsen. Bestyrelsen og direktionen har til ansvar at træffe foranstaltninger, der kan sikre at virksomheden drives betryggende, samt hvilke foranstaltninger som er tilstrækkelige til at bestemmelserne overholdes. Valget af foranstaltninger afhænger af hvilken forretningsmodel som virksomheden anvender, såsom størrelse, struktur, forretningsmæssige- og geografiske områder, finansielle tjenesteydelser og finansielle produkter. Har virksomheden et eller flere datterselskaber, skal foranstaltninger også sikre at koncernen drives på betryggende vis samt at bestemmelserne overholdes (Finanstilsynet, 2020a).

Bestyrelsen

Bestyrelsen har til ansvar at træffe beslutninger om virksomhedens forretningsmodel, herunder målsætninger for de ovenstående forhold, størrelse, struktur med flere. På baggrund af forretningsmodellen skal der udarbejdes politikker for virksomheden, som skal indeholde de overordnede strategiske mål for risikoområder, samt identifikation og

afgrænsning af de risici som virksomheden ønsker at påtages sig. Såfremt det er relevant, skal følgende politikker være omfattet:

- Kreditpolitik
- Markedsrisikopolitik
- Politik for operationelle risici
- Politik for forsikringsmæssige afdækning af risici
- Likviditetspolitik
- IT-sikkerhedspolitik og IT-risikostyringspolitik
- Politik for risikoområder

Mindst en gang om året skal bestyrelsen foretage en vurdering af virksomhedens politikker og de retningslinjer som skriftligt er udstedt til direktionen. Denne vurdering bliver begrundet på baggrund af de risici som virksomheden er udsat for, samt hvilke aktiviteter de enkelte risici er tilknyttet. Er det relevant skal vurderingen også tage stilling til om nogle af risikotyperne påvirker hinanden. Ud fra denne vurdering skal bestyrelsen tage stilling til, om de aktiviteter med risiko tilknyttet, har et betryggende antal medarbejdere og kompetencer på aktiviteten (Finanstilsynet, 2020a).

Direktionen

Direktionen har til ansvar at forstå den daglige ledelse af virksomheden i henhold til lovgivningens bestemmelser, samt de vedtagne politikker og retningslinjer som bestyrelsen har udarbejdet. Direktionen skal sikre sig at politikkerne og retningslinjerne er implementeret i den daglige drift. Den risikoansvarlige og complianceansvarlige skal informeres i tilfælde af at direktionen vurderer at informationen kan have betydning for deres arbejde.

Som direktion har man det daglige ledelsesmæssige ansvar, og skal sikre at de risici og konsekvenser som kan opstå, kan vurderes i et fornødent omfang, samt at godkende forretningsgangen, eller udpege en eller flere personer eller enheder med den krævede viden til dette (Finanstilsynet, 2020a).

Fit and proper

På baggrund af en række EU-direktiver skal Finanstilsynet sikre at medlemmer af direktionen og bestyrelsen i finansielle virksomheder, lever op til kravene om egnethed og hæderlighed. Disse forpligtelser er beskrevet i §64 og §64 A i bekendtgørelse af lov om finansiel virksomhed (Finanstilsynet, 2020b).

Et medlem skal have tilstrækkelig viden, faglige kompetencer og erfaring til at kunne udøve sit hverv samt at varetage sin stilling i virksomheden. Medlemmet skal også have et tilstrækkeligt godt omdømme og udvide hæderlighed, integritet og uafhængighed for at kunne vurdere og sætte spørgsmålstejn ved afgørelser, som er truffet af den daglige ledelse.

Udover dette skal medlemmet også sikre at vedkommende har afsat tilstrækkelig tid til at varetage hvervet som direktør eller bestyrelsesmedlem. Dette er en løbende vurdering som der skal foretages, baseret på virksomhedens størrelse, organisation og kompleksitet (Finanstilsynet, 2014b, s. 1-2).

Benchmark for nedskrivninger

Finanstilsynet har udarbejdet en vejledning som pengeinstitutter skal anvende til fremskrivning af nedskrivningerne i en stresstest. Benchmarket er baseret på Finanstilsynets kredittabsmodel, som giver et skøn for de branchefordelte årlige nedskrivningsprocenter, og tager udgangspunkt i alle pengeinstitutter. På grund af COVID-19 pandemien bliver der anvendt to stress-scenarier. Det første stress-scenarie er "senere recession", og minder om den test som der sædvanligvis anvendes af Finanstilsynet. Her antages det at økonomien udvikler sig forholdsvis gunstigt i første halvår af 2021, og der efterfølgende indtræffer et hårdt konjunkturtilbageslag med fald i BNP, ejendomspriser og stigende ledighed. Dette varer frem mod udgangen af 2023.

Det andet stress-scenarie er "tidlig recession", og tager højde for den ekstra usikkerhed der er på grund af COVID-19, og risikoen for en ny bølge af pandemien. Det antages her at der allerede i første halvår af 2021 indtræffer et hårdt konjunkturtilbageslag, og varer også frem mod udgangen af 2023. Dette scenarie er hårdere end den første, da konjunkturtilbageslaget indtræffer tidligere og er længerevarende (Finanstilsynet, 2021a).

De to stress-scenarier anvender begge makroøkonomiske nøgletal fra Finanstilsynet. Kredittabsmodellen giver følgende skøn for pengeinstitutsektorens nedskrivninger i de to stress-scenarier:

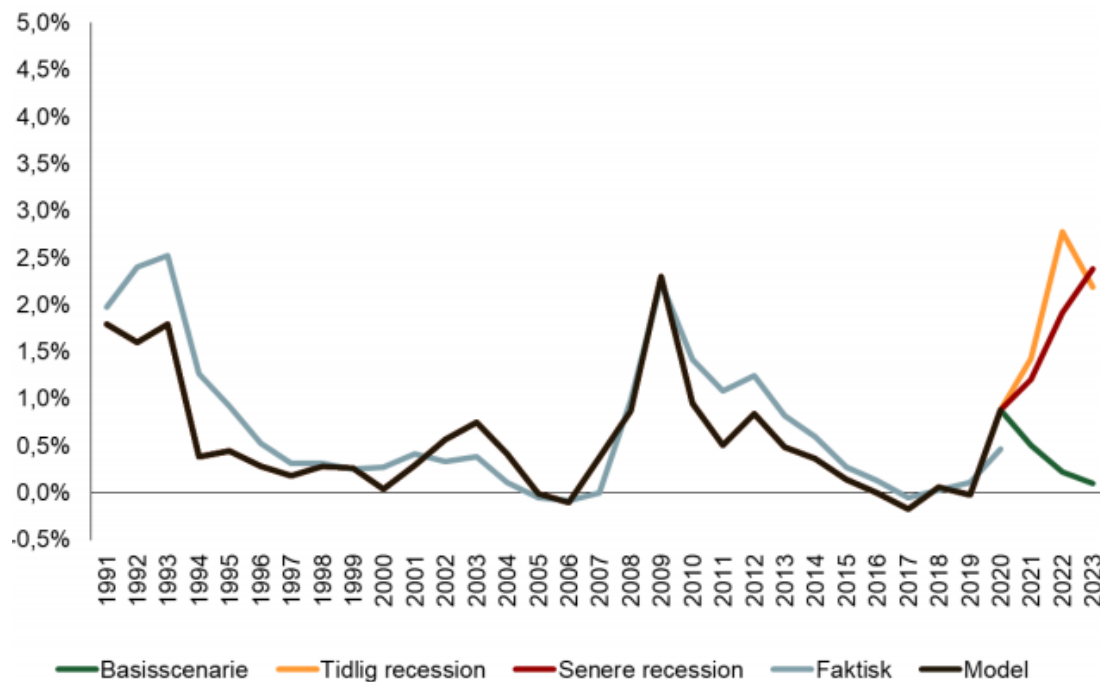
Figur 5

Sektor og branche	Senere recession			Tidlig recession		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Erhverv i alt	1,4	2,2	2,7	1,7	3,2	2,5
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	2,1	3,2	3,2	2,1	3,2	3,1
Industri og råstofudvinding	1,2	1,6	1,8	1,4	2,0	1,8
Bygge og anlæg	3,1	5,2	6,4	3,3	7,3	5,8
Handel	1,6	2,2	2,5	3,0	2,4	2,1
Transport				3,2	1,6	1,3
Hoteller og restauranter				3,0	2,4	2,1
Fast ejendom	2,4	4,1	5,4	2,6	7,0	5,0
Andre erhverv	0,8	1,2	1,4	1,0	1,6	1,3
Private	0,9	1,5	1,9	1,0	2,1	1,7
I alt	1,2	1,9	2,4	1,4	2,8	2,2

Kilde: (Finanstilsynet, 2021a, s. 2)

Tidlig recession har brancherne transport og hoteller og restauranter med i scenariet, for bedre at kunne vurdere nedskrivningerne i de brancher, som er særligt følsomme overfor COVID-19. Ud fra figuren kan det aflæses, at nedskrivningerne i senere recession i alt vil have en stigning i alle tre år, hvor tidlig recession i alt vil have stigning i de to første år, hvorefter nedskrivningerne falder lidt i det sidste år. Fælles for begge scenarier er at bygge og anlæg branchen anses som værende den med de højeste nedskrivningsprocenter. Da hele modellen er estimeret for hele pengeinstitutsektoren, er det ikke muligt at tage højde for et enkelt pengeinstitut. Der skal foretages diverse tilpasninger af modellen for specifikt at kunne sige noget om et pengeinstitut. Det er tilpasninger som udlånssammensætning, nedskrivningshistorik og udlånsvækst der skal ændres for at få et bedre skøn for det enkelte pengeinstitut (Finanstilsynet, 2021a).

Figur 6

Kilde: (Finanstilsynet, 2021a, s. 8)

I ovenstående figur 6 fremgår den faktiske udvikling og modellens skøn i nedskrivningsprocenter siden 1991. I starten havde modellen svært ved at følge udviklingen, men har igennem tiden været rimelig tæt på den faktiske udvikling. Ifølge modellen vil de fremtidige nedskrivningsprocenter nå samme højde, måske højere, som tilbage under den seneste finanskrisi.

Det skal dog bemærkes, at modellen er estimeret over en periode, hvor det var IAS 39 og objektiv indikation for værdiforringelse var det fortrukne princip. For IFRS 9 kan det bedst sammenlignes med nedskrivninger på stadie 3 kunder, og tager derfor ikke højde for kunder i stadie 1 og 2. Det er Finanstilsynets vurdering at benchmarket for nedskrivningerne skal tolkes som et minimumsskøn, med udgangspunkt i et "normalt" niveau for de akkumulerede nedskrivninger (Finanstilsynet, 2021a).

Engagemententer

Udlån

Et udlån består i at yde kredit af enhver slags form til privat- og erhvervskunder. Dette kan være lån såsom erhvervslån, forbrugslån, kassekredit, byggelån med videre. Lån ydes oftest via en variable rente.

Men der findes også andre former for udlån. Dette er finansieringsformerne diskontering af købekontrakter og factoring. Først nævnte er et udtryk for at en leverandørs tilgodehavender hos andre, bliver overdraget til pengeinstituttet. Ved factoring er det leverandørens tilgodehavender fra salg af varer og tjenesteydelser, som bliver overdraget systematisk. Derved ender pengeinstituttet med at føre debitorbogholderiet og eventuelt overtager kreditrisikoen.

Slutteligt er der også finansiel leasing, i form af finansiering af kundens driftsmidler. Efter aftale mellem kunden og pengeinstituttet vil finansieringen blive stillet til rådighed for kunden på særlige vilkår. Efter leasingperioden vil der være en smule restrisiko til overs som pengeinstituttet overtager (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 87).

Pengeinstitutterne fik tilbage i 2007 muligheden for at tilbyde kunderne boliglån ved at udstede særligt dækkende obligationer, på samme møde som realkreditinstitutterne. For at et pengeinstitut kan tilbyde disse obligationer til kunderne, skal de have en tilladelse til dette fra Finanstilsynet. Via de særligt dækkende obligationer kan pengeinstitutterne finansiere boliglånene til en lavere rente.

Inden de særligt dækkende obligationer ydede pengeinstitutterne allerede boliglån med pant i fast ejendom i form af prioritetslån. Dette slags lån er en slags boligkreditkasse, hvor at lånet ydes med pant i boligen. Indlån og udlån samles på en konto, og man låner så sine egne penge før man låner fra pengeinstituttet. Skylder man for eksempel 1.000.000 kr. på sin bolig, men har 250.000 kr. på sin opsparingskonto, så skal der med et prioritetslån kun betales renter af de 750.000 kr. Dette kan være en fordel da rente på ens opsparingskonto oftest vil være lavere end den rente man skal betale på sit lån (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 89).

Indberetning af store debitorer

Hvert kvartal skal pengeinstitutterne indberette de 20 største eksponeringer til Finanstilsynet. For at bestemme om eksponeringen er blandt de 20 største eksponeringer, skal man se på eksponeringsværdien efter nedskrivninger og hensættelser samt kreditrisikoreduktion. Eksponeringer mod fællesejede EDB-centraler og kreditinstitutter som er under tilsyn af tilsynsmyndigheden i EU, er undtaget fra indberetning.

Hvert halve år skal eksponeringer, som overstiger en bestemt andel af pengeinstituttets justerede kapitalgrundlag indberettes. For pengeinstitutter i gruppe 1 og 2 skal eksponeringer indberettes hvis de kommer over 2% af det justerede kapitalgrundlag. For at eksponeringen skal indberettes ses der også på eksponeringsværdien, dog er det før nedskrivninger og hensættelser samt kreditrisikoreduktion, hvor det kvartalsvis er værdien efter der anvendes. Eksponeringer mod fællesejede EDB-centraler og kreditinstitutter under tilsyn af tilsynsmyndighed i EU er også undtaget her (Finanstilsynet, 2017a, s. 1-2).

IFRS 9's tilblivelse

Historien om IFRS 9

I april 2001 vedtog bestyrelsen i IASB regnskabsstandarden IAS 39 finansielle instrumenter, indregning og måling, som oprindeligt blev udstedt af IASC, Internationale Accounting Standards Committee, i marts 1999. Standarden der blev vedtaget i 2001, erstattede den oprindelige IAS 39 der blev udstedt i 1998. Den oprindelige IAS havde erstattet visse dele af IAS 25 regnskabsmæssig behandling af investeringer fra 1986 (the International Accounting Standards Board, 2021c).

I 2003 udsendte bestyrelsen i IASB en revideret udgave af IAS 39. Den reviderede udgave indeholdt en implementeringsvejledning som erstatning for de "Questions & Answers" der var blevet udarbejdet af "IAS 39 Implementation Guidance Committee" ved tilblivelsen af regnskabsstandarden. I de efterfølgende år foretog IASB yderligere ændringer af IAS 39.

I 2005 vedtog EU at børsnoterede selskaber, herunder pengeinstitutter, skal aflægge regnskab i overensstemmelse med de Internationale Accounting Standards fra og med 2005 (European Commission, 2005).

Før EU vedtog dette i 2005, skulle pengeinstitutterne foretage nedskrivninger på deres udlån på baggrund af en sandsynliggjort risiko for tab efter et forsigtighedsprincip. Efter 2005, hvor de skulle følge de internationale regnskabsstandarde, skulle pengeinstitutterne foretage nedskrivninger baseret på et neutralitetsprincip, og der skulle forud for nedskrivningerne være indtruffet en OIV (Abildgren & Damgaard, 2012, s. 7).

Pengeinstitutterne skulle foretage en individuel vurdering af samtlige udlån der er af en betydelig størrelse for pengeinstituttet. Pengeinstitutter ville kunne foretage en individuel vurdering af udlån der ikke er af en betydelig størrelse for pengeinstituttet. Ved denne individuelle vurdering anses OIV at være indtruffet i nedenstående tilfælde:

- Låntager er i betydelige økonomiske vanskeligheder
- Låntagers kontraktbrud, eksempelvis i form af manglende overholdelse af betalingspligt for renter og afdrag.

- Pengeinstituttet yder låntager lempelser i vilkårene, som ikke ville være overvejet, hvis det ikke var på grund af låntagers økonomiske vanskeligheder.
- Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller bliver underlagt anden økonomisk rekonstruktion (Abildgren & Damgaard, 2012, s. 7).

Udlån hvor der ikke blevet foretaget en individuel vurdering skal inddeles i grupper af udlån med ensartede kreditrisiko. Når der ved gruppevis vurdering er det observerbare data der indikerer, at der er et fald i fremtidige betalinger fra den pågældende gruppe, som der ikke kan henføres til enkelte udlån i gruppen, anses OIV som værende indtruffet.

Hvis det pågældende pengeinstitut vurderer, at der forelå OIV for et givent udlån, så skulle de foretage nedskrivninger på udlånet der svarer til forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi og nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger.

Regelsættet i IAS 39 havde til formål, at fastsætte et objektivt kriterium, for hvornår der skulle foretages nedskrivninger på udlån. I praksis var det ledelsens skøn der lagde til grund for nedskrivningerne. I praksis var det ikke altid entydigt om den givne låntager var i betydelige økonomiske vanskeligheder eller ej. Dernæst var størrelsen af nedskrivningerne også afhængige af et ledelsesmæssigt skøn.

Med indførelsen af de internationale standarder i 2005, skønnes det at de samlede nedskrivninger i 2008, da finanskrisen ramte Danmark, var 20-25 mia. kr. lavere end de havde været ved brug af principperne inden 2005. Dette skyldes, at pengeinstitutterne ikke øgede deres solvensbehov tilstrækkeligt, men derimod øgede deres udlånsgearing (Udvalget om finanskrisens årsager, 2013, s. 150).

Efter mange henvendelser fra regnskabsaflæggere, deres revisorer samt regnskabsbrugerne udsendte IASB i marts 2008 et "discussion paper". Dette "discussion paper" har titlen *"Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments"*. Af dette "discussion paper" fremgår det, at de førnævnte parter fandt regelsættet i IAS 39 meget komplekst, og de opfordrede derfor IASB til at udarbejde en ny regnskabsstandard for finansiel rapportering af finansielle instrumenter, der er princip-baseret og mindre kompleks end den daværende IAS 39. I rapporten fremgår det blandt andet hvilke udfordringer der var på daværende tidspunkt

samt eventuelle løsninger både kort- og langsigtet (the International Accounting Standards Board, 2008, s. 4).

I november 2009 blev den første fase vedrørende klassificering og måling af finansielle aktiver afsluttet. Lidt under et år efter blev anden fase afsluttet og tilføjede kravene til klassificering og måling af finansielle forpligtelser. Samtidigt blev kravene til fratagelse af finansielle aktiver og finansielle forpligtelser fra IAS 39 overført til IFRS 9. Dette betød at ISAB blev nødt til at omstrukturere IFRS 9, og i december 2011 blev ikrafttrædelsesdatoen for IFRS 9 udsat. I november 2013 bliver den sidste fase vedrørende hedge-regnskab afsluttet, og de tre faser var nu gennemført.

I juli 2014 udgav IASB en samlet rapport omhandlende den nye regnskabsstandard, IFRS 9. I rapporten "IFRS 9 Project Summary: IFRS 9 Financial Instruments" beskrives det, at arbejdet med den nye standard blev fremskyndet grundet finanskrisen i 2008. Det beskrives i den endelige rapport, at den nye IFRS 9 ville blive implementeret i regnskaberne fra og med 2018 (the International Accounting Standards Board, 2014).

I 2017 udsendte Finanstilsynet en ændringsbekendtgørelse, bekendtgørelse nr. 1043 af 5. september 2017, til bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmælgerselskaber. Formålet med disse ændringer var at tilpasse den danske regnskabsbekendtgørelse til den internationale regnskabsstandard om finansielle instrumenter, IFRS 9. Ændringen af den daværende regnskabsbekendtgørelse havde til formål, at sikre, at den fortsat var i overensstemmelse med principperne i den nye IFRS 9 standard om indregning og måling af finansielle instrumenter samt fastsættelse af nedskrivninger på udlån.

I orienteringsbrevet fra Finanstilsynet fremgår det også, at Finanstilsynet har udstedt to vejledninger:

- Vejledning nr. 9846 af 5. september 2017 - Vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse
- Vejledning nr. 9847 af 5. september 2017 - Nedskrivninger for kredittab på udlån, der måles til dagsværdi. (Nu erstattet af: Vejledning nr. 10161 af 28. november 2017)

Afslutningsvis skrev Finanstilsynet, at ændringsbekendtgørelsen og vejledningerne træder i kraft den samme dato som den oprindelige IFRS 9, d. 1. januar 2018.

I en artikel skrevet af Jan Fedders og Benny Voss fremgår det, at de anser IFRS 9 implementeringen i ændringsbekendtgørelsen som værende lige så stor en ændring som ved overgangen til det IFRS-baseret regelsæt i 2005 (Voss & Fedders, 2017).

IFRS 9

Her vil der blive redegjort for de gældende regler for pengeinstitutters nedskrivninger på engagementer baseret på den internationale regnskabsstandard IFRS 9, og de forhenværende regler i IAS 39. Der bliver taget udgangspunkt i reglerne fra regnskabsbekendtgørelsen for pengeinstitutter m.fl., herunder bilag 10 og 11 samt tilhørende vejledninger om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse. Indledende defineres hvad finansielle instrumenter er, herunder primære og afledte finansielle instrumenter. Efterfølgende vil IAS 39 samt incurred credit loss model kort blive beskrevet og slutteligt vil IFRS 9 og expected credit loss model blive gennemgået.

Definition af finansielle instrumenter

Der er to typer af finansielle instrumenter, og disse er kaldt primære finansielle instrumenter og afledte finansielle instrumenter. Eksempler på primære finansielle instrumenter er tilgodehavender, gæld, værdipapirer, likvider og lån. Eksempler på afledte finansielle instrumenter er terminsforretninger, optioner og swaps (Ernst & Young, 2020).

Nedskrivning af finansielle aktiver med udgangspunkt i IAS 39

IAS 39 har været den hidtil anvendte internationale regnskabsstandard for indregning og måling af finansielle instrumenter. Med udgangspunkt i IAS 39, skulle lån og tilgodehavender indregnes ved første indregning til dagsværdi, mens der i den efterfølgende periode ville blive målt til amortiseret kostpris.

Endvidere skal pengeinstitutter på hver balancedag vurdere, om der er indtruffet objektiv indikation på, at der er sket værdiforringelse på et finansielt aktiv eller en gruppe af finansielle aktiver, og hvis dette er tilfældet, skal der nedskrives herpå. Værdiforringelsen opgøres som differencen mellem aktivets regnskabsmæssige værdi og nutidsværdien af de pengestrømme,

som virksomheden forventer at modtage fra aktivet (Finanstilsynet, 2014a). Diskonteringsfaktoren er den effektive rente, som blev anvendt ved første indregning af det pågældende finansielle aktiv. Eventuelle nedskrivninger for de finansielle aktiver, som måles til amortiseret kostpris, vil blive indregnet i resultatopgørelsen (Ernst & Young, 2020, s. 347). Nedskrivningsmodellen for IAS 39 kaldes for incurred credit loss model og visualiseres i det følgende:

Figur 7

	IAS 39 - incurred loss-model
Tidsmæssigt aspekt	Baseret på historiske og aktuelle informationer.
Indregning af tab	Tab indregnes, når der foreligger objektive indikationer på værdiforringelse/tabsudløsende begivenhed.
Måling på baggrund af	Pålidelig måling, når der opstår indikationer på værdiforringelse. En vurdering, baseret på historiske informationer eller en generel nedskrivning til tab, er tilladt.

Kilde: (Ernst & Young, 2020, s. 347)

Som det aflæses i ovenstående figur, bliver der udelukkende set på fortiden og på nutiden. Forventede tab som følge af fremtidige begivenheder, uanset hvor sandsynlige disse begivenheder vurderes til at være, ikke vil blive indregnet. Tab indregnes kun når der foreligger objektive indikationer på værdiforringelse eller tabsudløsende begivenheder (Ernst & Young, 2020, s. 349).

Definition af objektiv indikation på værdiforringelse

Som det fremgår i §51 i den gamle bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter m.fl., skal virksomheden på hver balancedag tage stilling til, om der er indtruffet objektiv indikation på værdiforringelse på pengeinstituttets udlån og tilgodehavender. I forbindelse med vurdering af dette, skelnes der mellem udlån og

tilgodehavender enkeltvis, også kaldet individuel vurdering, som § 52 tager udgangspunkt i, mens der for grupper af udlån og tilgodehavender, også kaldes gruppevis vurdering, tages udgangspunkt i § 53 (Finanstilsynet, 2014a).

Individuelle nedskrivninger

Jævnfør § 52 i den gamle bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter m.fl., foretages individuel vurdering om objektiv indikation på værdiforringelse i tilfælde af, at en eller flere af følgende fire punkter er opfyldt:

- Låntager er i økonomiske vanskeligheder
- Låntager bryder indgået kontrakt, eksempelvis manglende opfyldelse af betalingspligt
- Virksomheden yder låntager lempelser i vilkår, som ikke ville være hændt, hvis låntagers økonomiske vanskeligheder ikke blev overvejet
- Der er overvejende sandsynlighed for, at låntager vil gå konkurs (Finanstilsynet, 2014a).

Hvis der er indtruffet objektiv værdiforringelse for en kunde, er det samme tilfældet for øvrige kunder, som er indbyrdes forbundne med denne kunde, medmindre der er dokumentation for, at der for de øvrige kunder ikke er indtruffet OIV (bilag 10, punkt 9) (Finanstilsynet, 2014a).

Gruppevis nedskrivninger

For gruppevis nedskrivninger henvises til regnskabsbekendtgørelsens § 53. Gruppevis vurderinger skal omfatte alle virksomhedens udlån, som ikke er nedskrevet efter individuel vurdering. Gruppevis vurderinger foretages på grupperinger af udlån og tilgodehavender, som har samme karakteristika for hvad angår kreditrisiko (Finanstilsynet, 2014a).

Ved gruppevis vurdering er objektiv indikation på værdiforringelse indtruffet, når observerbare data vidner om, at der foreligger fald i de kommende pengestrømme fra den pågældende gruppe af udlån eller tilgodehavender.

Forudsætninger er, at disse data kan måles pålideligt og ikke kan henføres til enkelte udlån eller tilgodehavender i den pågældende gruppering (Finanstilsynet, 2014a). Eksempler herpå er:

- Forværring af betalingsmønsteret fra den gruppe af udlån eller tilgodehavender, og
- Ændring i forhold, som erfaringsmæssigt har en sammenhæng med ikke at overholde betalingsaftaler (Finanstilsynet, 2014a)

I tilfælde af, at der er indtruffet objektiv indikation på værdiforringelse af en gruppe af tilgodehavender eller udlån, skal den pågældende gruppes samlede værdi nedskrives efter samme gældende regler som ved individuelle nedskrivninger (Finanstilsynet, 2014a)

Implementering af IFRS 9

IFRS 9 medbragte betydelige ændringer for måden hvorpå de danske pengeinstitutter fremadrettet skal nedskrive på sine engagementer. Standarden er dels kommet til på baggrund af erfaringer fra finanskrisen i 2008, hvor det efterfølgende blev konstateret, at nedskrivningerne på udlån, med udgangspunkt i IAS 39, ikke var tilstrækkelige og endvidere, blev foretaget for sent. IAS 39 kan opsummeres ved at være "lidt for lidt og lidt for sent" (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 519).

Det forventes, at implementeringen af IFRS 9 vil betyde en stigning i nedskrivningerne, hvilket betyder, at egenkapital og kapitalgrundlaget vil blive påvirket negativt (Christiansen, Dolberg, Hove, Rostrup-Nielsen, & Stage, 2017, s. 519). I et forsøg på at imødekomme den potentielle negative påvirkning, har EU vedtaget en overgangsordning, som er gældende 1. januar 2018. Overgangsordningen løber over en femårig periode, som har til formål at udfase den negative påvirkning af implementering af IFRS 9, således at IFRS 9 først har den fulde påvirkning på kapitalgrundlaget i 2023 (Finanstilsynet, 2018b).

Overgangsordningen er relevant for den type af finansielle aktiver, som værdiansættes ud fra amortiseret kostpris, og ikke finansielle aktiver, som værdiansættes med udgangspunkt i dagsværdi.

Med overgangsordningen har pengeinstitutterne fået valgmulighed for at beregne et tillæg til sin egentlige egenkapital, som svarer til den effekt IFRS 9 har, ganget med en faktor, som over den femårige periode udfases:

- 2018: 0,95
- 2019: 0,85
- 2020: 0,70
- 2021: 0,50
- 2022: 0,25

Tillægget vil blive beregnet særskilt for alle krediteksponeringer, som bliver risikovægtet med udgangspunkt i standard- og IRB-metoden (Finanstilsynet, 2018b).

Fra den 27. juni 2020, er en ny bestemmelse gældende, som er vedtaget af EU om forlængelse og ændring af overgangsordningen for IFRS 9. Med udgangspunkt i den statistiske metode, er beregningen af tillægget over den femårige periode fortsat uændret. Med udgangspunkt i den dynamiske metode, er overgangsordningen forlænget med to år, hvor faktorerne nu er ændret til følgende:

- 2020: 1,00
- 2021: 1,00
- 2022: 0,75
- 2023: 0,50
- 2024: 0,25

Pengeinstitutterne skal vælge hvilken af de to metoder, som der vælges og endvidere offentliggøre dette (Finanstilsynet, 2018b).

I kontrast til den anvendte nedskrivningsmodel i IAS 39, tager IFRS 9 udgangspunkt i expected credit loss, når måling af værdiforringelse skal vurderes. Ved anvendelse af nedskrivningsmodellen efter IFRS 9, skal virksomheden tage stilling til, om der skal anvendes den simplificeret nedskrivningsmodel eller den generelle nedskrivningsmodel.

Simplificeret model

For tilgodehavender fra salg og kontraktaktiver, som ikke er karakteriseret ved betydelige finansieringselementer, bruges den simplificerede model. Modellen kan bruges for tilgodehavender fra salg og kontraktaktiver med finansieringselementer, og endvidere leasingtilgodehavender, hvis virksomheden i anvendte regnskabspraksis aktivt vælger at drage nytte af den simplificerede model (Ernst & Young, 2020, s. 349).

For alle andre aktiver, som måles efter amortiseret kostpris, vil den generelle model blive anvendt, som bliver beskrevet i et senere afsnit. Forskellen mellem de to nævnte modeller er, at ved anvendelse af den generelle model, skal virksomheden løbende overvåge ændringer i tilgodehavendernes kreditkvalitet, hvilket ikke er tilfældet ved den simplificerede model. Nedenstående figur 8 visualiserer denne forskel:

Figur 8

Anvendelsesområde	Generel Model	Simplificeret Model
Kortfristet (under 12 måneder)		
Tilgodehavender fra salg		✓
Kontraktaktiver		✓
Langfristet (over 12 måneder)		
Tilgodehavender fra salg	Valg af model	
Kontraktaktiver	Valg af model	
Andre finansielle aktiver, som fx koncerninterne udlån, virksomhedsobligationer	✓	
Kredittilsagn/finansielle garantikontrakter	✓	
Leasingtilgodehavender	Valg af model	

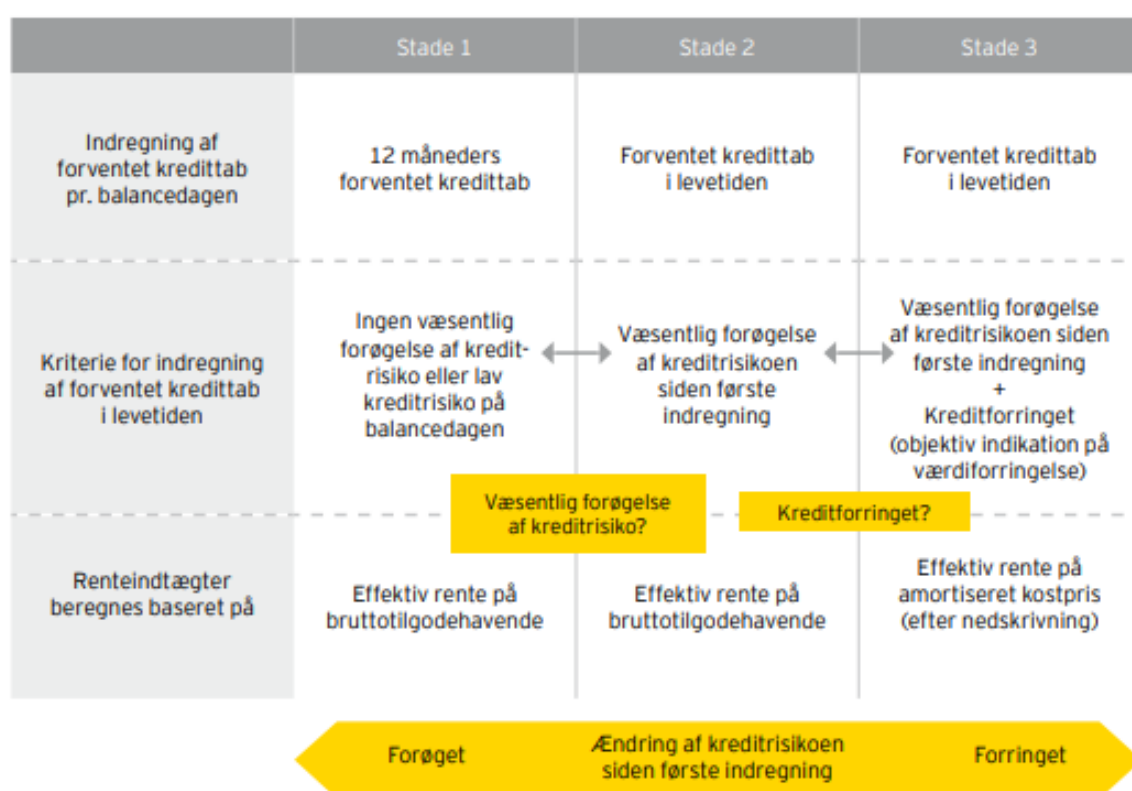
Kilde: (Ernst & Young, 2020, s. 348)

For pengeinstitutter gør det sig gældende, at vurdering af tab på tilgodehavender er et væsentligt område. Hvis et pengeinstitut vælger af bruge den simplificerede model, opgøres forventet kredittab over hele tilgodehavendets levetid, og derfor skal pengeinstitutterne ikke løbende overvåge stigninger eller fald i kreditkvaliteten for det pågældende aktiv eller tilgodehavende (Ernst & Young, 2020, s. 350).

General model

Ved anvendelse af den generelle model, skal der ved første indregning allerede indregnes et forventet tab, som løbende bliver overvåget og vurderet. Ved første indregning, skal der indregnes et 12-måneders forventet kredittab, som bliver opgjort på balancedagen. Denne proces betegnes som første stadie i tre-stadie-modellen, hvor samtlige engagementer, der ikke har oplevet væsentlig forringelse af kreditkvaliteten skal indgå. Tre-stadie-modellen fremgår af nedenstående figur 9:

Figur 9

Kilde: (Ernst & Young, 2020, s. 351)

Ovenstående figur 9 visualiserer tre-stadie-modellen, som karakteriserer den generelle nedskrivningsmodel fra IFRS 9, også kaldet expected credit loss model. Indregning af forventet kredittab på balancedagen opdeles i tre stadier. På hver balancedag skal kreditrisikoen på samtlige aktiver revurderes med fokus på, om der er sket en væsentlig ændring i kreditrisiko siden første indregning. En vigtigt ting i denne sammenhæng er, at det ikke er ændringen i det forventede tabs størrelse, som bliver revurderet, men ændringen i risiko for misligholdelse. Til vurdering af, om risikoen for misligholdelse er steget væsentligt,

tager virksomhedens beslutningsgrundlag udgangspunkt i historiske, aktuelle og fremtidige begivenheder (Ernst & Young, 2020, s. 353).

Jævnfør BEK nr. 1043, § 79, stk. 2, gælder det, at for de aktiver, som indgår i stadie 1 og stadie 2, vil renteindtægter indregnes i resultatopgørelse med udgangspunkt i den effektive rentes metode i henhold til det beløb, som kontraktmæssigt er udestående. Endvidere gælder det jævnfør BEK nr. 1043, § 79, stk. 3, at der for aktiver i stadie 3 indregnes renteindtægter i resultatopgørelsen, også med udgangspunkt i den effektive rentes metode, men i henhold til det nedskrevne beløb (Finanstilsynet, 2017b).

Stadieinddeling

De tre stadier i modellen repræsenterer hvilket niveau af kreditrisiko, som det enkelte engagement har og dermed er placeret i.

Stadie 1 - Fravær af væsentlig stigning i kreditrisiko

Hvis det er tilfældet, at kreditrisikoen ikke er steget betydeligt siden første indregning af det pågældende engagement, bliver det forventede tab opgjort for de kommende 12 måneder, på balancedagen.

Stadie 2 - Væsentlig stigning i kreditrisiko

Hvis det er tilfældet, at kreditrisikoen er steget betydeligt siden første indregning, men ikke endnu er kreditforringet, overgår engagementet til stadie 2. Her skal nedskrivningen beregnes som det forventede kredittab i hele levetiden for det pågældende engagement. Stadie 2 er opdelt i to understadier i sig selv, "stadie 2 svag" og "stadie 2 normal", hvor stadie 2 normal er mellemgrunden mellem stadie 1 og 3, mens at stadie 2 svag er på vej over i stadie 3, altså en form for mellemgrund mellem stadie 2 normal og stadie 3.

Stadie 2 svag er omfattet af engagementer, som har objektiv indikation på værdiforringelse, herunder eksempelvis at kunden har finansielle udfordringer, og endvidere, som følge heraf, kan have modtaget fordelagtige vilkår. En forudsætning for, at et engagement kan være kategoriseret som stadie 2 svag og ikke stadie 3, er at der er højere chance for, at det pågældende pengeinstitut ikke oplever tab på udlånet, fremfor rent faktisk at opnå tab (Finanstilsynet, 2020d, s. 26)

Stadie 3 - Aktivet er værdiforringet

Stadie 3 indeholder alle udlån, som indeholder objektiv indikation på værdiforringelse, herunder at kunden har misligholdt sit lån i form af betydelige kontraktbrud, eller, at der er stor sandsynlighed for, at kunden vil gå konkurs. Uafhængigt af, om det er mere sandsynligt, at pengeinstituttet ikke taber på lånet, end at det taber på lånet, så indgår denne type af lån altså i stadie 3. Endvidere indeholder stadie 3, lån hvor der er en højere sandsynligt, at pengeinstituttet taber på udlånet, end at det ikke taber. Nedskrivningen her beregnes som det forventede kredittab i hele engagementets levetid (Finanstilsynet, 2020d, s. 26)

Nedskrivninger der bliver foretaget i stadie 2 og stadie 3 skal svare til det forventede kredittab, med udgangspunkt i tilgængelige informationer om historiske, aktuelle og fremtidige begivenheder. Det beregningsgrundlag, som bruges til nedskrivninger på engagementer i stadie 2 og 3 adskiller sig i høj grad fra det, der gælder på stadie 1. Ved en betydelig stigning i kreditrisikoen, sker der to ting: En ting er, at risikoen for kredittab forøges, en anden ting er, at beregningsgrundlaget ikke længere tager udgangspunkt i de kommende 12 måneder alene, men hele engagementets levetid. Tidshorisonten for måling af forventet kredittab er den længste periode, som den indgåede kontrakt tillader, herunder inklusiv eventuelle forlængelsesoptioner. Al dette gør i praksis, at der nedskrives mest på engagementer i stadie 3, mens der nedskrives mindst på engagementer i stadie 1 (Finanstilsynet, 2020d, s. 26)

Hvis årsagen til at et engagement tidligere blev nedskrevet, ikke længere er aktuel, og at der derfor er sket en betydelig forbedring af kreditkvaliteten, skal nedskrivningen tilbageføres og indregnes i resultatopgørelsen (Ernst & Young, 2020, s. 354)

Indregning og måling

Engagementer som kategoriseres som et gældsinstrument, skal klassificeres ud fra følgende:

Måles til amortiseret kostpris:

- Det pågældende engagement besiddes i overensstemmelse med forretningsmodellen, herunder at indkassere kontraktmæssige betalingsstrømme, og yderligere
- Kontraktmæssige betalingsstrømme fra de pågældende engagementer kun består af betalinger på aftalte tidspunkter for afdrag og renter

Måles til dagsværdi over anden totalindkomst:

- Engagementet besiddes i overensstemmelse med forretningsmodellen, som både kan være inkassering af engagementets betalingsstrømme, men også ved at sælge engagementer, og endvidere
- Kontraktmæssige betalingsstrømme fra de pågældende engagementer kun består af betalinger på aftalte tidspunkter for afdrag og renter

Opfylder engagementet ikke en af de to ovenstående kategorier, måles engagementet til dagsværdi over resultatopgørelsen. Engagementer, som efterfølgende indregnes til amortiseret kostpris eller dagsværdi over anden totalindkomst, måles i første omgang til dagsværdi plus transaktionsomkostninger, som er direkte henførbare på erhvervelsen eller udstedelse af det pågældende aktiv. I praksis svarer dagsværdi til den pålydende værdi på engagementet. Efterfølgende måles engagementet til amortiseret kostpris. Ved både amortiseret kostpris og dagsværdi over anden totalindkomst, der gælder det, at der indregnes forventet nedskrivning på resultatopgørelsen (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 213-214).

Hvis et engagements kontraktlige bestemmelser bliver ændret på et betydeligt niveau, anses det som et nyt engagement, som derefter starter i stadie 1 i tre-stadie-modellen. Hvis dette er tilfældet, vil det gamle lån ikke længere blive indregnes, og det nye lån indregnes til dagsværdi, justeret for transaktionsomkostninger (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 214).

Ved overtagelse af et andet pengeinstitut eller en kundeportefølje, indregnes et forventet kredittab heraf, for de kommende 12 måneder ved første indregning af de engagementer,

som er blevet overtaget. Er det overtagne engagement kreditforringet, skal det placeres i stadie 3.

Renteindtægter vil blive indregnet på baggrund af den effektive rentes metode, med udgangspunkt i engagementets værdi før nedskrivning. I tilfælde af objektiv indikation på kreditforringelse, vil renteberegningen ændres på den måde, at den tager udgangspunkt i det pågældende engagements nedskrevne værdi.

Tre-stadie-modellen tager udgangspunkt i, at alle pengeinstitutter har data på sine kunder, som skal være med til at afgøre, om der er sket betydelig ændring i kreditrisikoen. I dette tilfælde menes probability of default (PD). Engagementer i stadie 1, vil blive udsat for en estimering af PD over de kommende 12 måneder, mens der for engagementer i stadie 2 og 3, vil blive beregnet PD for den resterende levetid (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 219).

I vurderingen af hvor stor en del af engagementet i stadie 1, der forventes misligholdt over de kommende 12 måneder, vil blandt andet blive baseret på makroøkonomiske forventer, herunder variabler som eksempelvis renteændringer, BNP, inflation eller arbejdsløshed.

Det er i stadie 2 væsentligt at kunne identificere, hvornår en betydelig stigning i sandsynligheden for, at kunden misligholder sin forpligtelse (PD). IFRS 9 har ikke selv konkretiseret en grænse for, hvornår der er sket en betydelig stigning i kreditrisikoen, eftersom dette må vurderes af pengeinstitutterne selv. Derimod har Finanstilsynet i sin implementering af IFRS 9 i bekendtgørelsen udarbejdet specifikke grænser herfor.

De fleste store pengeinstitutter anvender interne rating baserede modeller (IRB-model) til at vurdere sine kunders PD, og dette gør det nemmere for pengeinstitutterne at kategorisere kunderne i tre-stadie-modellen, ved at udarbejde grænser for, hvornår et engagement overgår fra et stadie og til et andet (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 219). De grænser, som Finanstilsynet har udarbejdet, er som følger:

Figur 10

PD 12 måneder ved etablering	PD 12 måneder på måletidspunktet	PD liv på måletidspunktet
< 1 %	Stigning på 0,5 % eller mere	Og en fordobling
1 % eller derover	Stigning på 2,0 % eller mere	Eller en fordobling

Kilde: (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 219)

Ovenstående figur 10 vil blive forklaret med udgangspunkt i bilag 10, pkt. 8 i BEK nr. 1043, om ”bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl.”. Pengeinstitutter skal, ved anvendelse af IRB-modeller til vurdering af kreditrisiko, som et minimum anskuer følgende, som værende en stigning i kreditrisiko siden første indregning:

- En fordobling af sandsynligheden for misligholdelse (PD) i den forventede restløbetid for det pågældende engagement og endvidere, en stigning i 12-måneders PD på 0,5 procentpoint, hvis PD ved første indregning var på under 1%
- En fordobling i PD for den forventede løbetid på engagementet, eller en stigning i 12-måneders PD på hele 2 procentpoint, hvis PD ved første indregning var over 1% (Finanstilsynet, 2017b).

Præsentation og oplysninger

Udlån og tilgodehavender, som måles til amortiseret kostpris, præsenteres i balancen særskilt, under posten ”Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris”. Derudover skal udlån og tilgodehavender, som bliver målt til dagsværdi, præsenteres i balancen under ”Udlån og andre tilgodehavender til dagsværdi” (PricewaterhouseCoopers, 2020, s. 223).

Pengeinstitutter er underlagt krav til at give oplysninger om engagementer og dertil knyttede kreditrisici. Kravene vil blive gennemgået i det følgende:

Jævnfør ændringsbekendtgørelsen nr. 1043 §88 b, skal alle pengeinstitutter være transparente i sin præsentation af eksponeringer og væsentlige koncentrationer af kreditrisici for de ratingklasser, hvori virksomheden anvender kreditstyring. For følgende tre instrumenter, skal oplysningerne præsenteres separat:

- Instrumenter, hvor kreditrisikoen ikke er steget væsentlig siden den første indregning (stadie 1)
- Instrumenter, hvor der indregnes nedskrivninger svarende til kredittab i den forventede levetid fordelt på a) stadie 2, hvor der er sket en betydelig stigning i kreditrisikoen og b) stadie 3, hvor engagementet er kreditforringet på vurderingsdagen, men som ikke var det ved første indregning
- Engagementer, som er kreditforringede ved sin første indregning (Finanstilsynet, 2017b).

Jævnfør bekendtgørelsen nr. 281, §91, skal alle pengeinstitutter oplyse beløbsstørrelsen på aktivposterne "Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker", "Udlån og andre tilgodehavender til dagsværdi" og "Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris", kategoriseret efter følgende fem tidsbånd:

- Anfordring
- Op til 3 måneder
- 3 måneder og op til 1 år
- Fra 1 år og op til 5 år
- Mere end 5 år (Finanstilsynet, 2014a).

Jævnfør bekendtgørelsen nr. 281, §93, skal alle pengeinstitutter oplyse fordelingen af udlån og tilgodehavender på tværs af brancher og sektorer, herunder offentlige myndigheder, erhvervskunder, erhvervskunder i alt, private og til sidst, alle fire kategorier samlet (Finanstilsynet, 2014a).

Jævnfør ændringsbekendtgørelsen nr. 1043, §93 a, skal alle børsnoteret pengeinstitutter, med undtagelse af dem, som udarbejder koncernregnskab, oplyse følgende oplysninger vedrørende kreditrisici:

- Den beløbsmæssige størrelse, som repræsenterer den højeste kreditrisiko, uden at tage hensyn til forhold, som gør kreditkvaliteten bedre
- Redegøre for sikkerheder og øvrige elementer, som øger kreditkvaliteten og disses påvirkning på den maksimale kreditrisiko
- Redegørelse for forhold, som forbedrer kreditkvaliteten (Finanstilsynet, 2017b).

Jævnfør ændringsbekendtgørelsen nr. 1043, §99, skal alle pengeinstitutter oplyse dagsværdien af alle finansielle instrumenter, som ikke måles dagsværdi i balancen.

Ifølge ændringsbekendtgørelsen nr. 1043, §107-107 a, skal alle pengeinstitutter oplyse sin praksis for at styre kreditrisici og hvordan denne er forbundet med at indregne og måle, det forventede kredittab. Endvidere skal pengeinstitutterne oplyse vurderingsmetoder i henhold til forventede kredittab (Finanstilsynet, 2017b).

I ændringsbekendtgørelsen nr. 1043, §108, fremgår det at alle pengeinstitutter skal oplyse primo og ultimo akkumulerede nedskrivninger på forventede kredittab for engagementer målt til amortiseret kostpris, engagementer målt til dagsværdi gennem anden totalindkomst og engagementer til dagsværdi gennem resultatopgørelsen. Oplysningen skal fremgå således, at de tre stadier i tre-stadie-modellen fremgår beløbsmæssig separat. Det vil sige, at med udgangspunkt i stadie 1, hvor nedskrivninger på engagementer uden betydelig stigning i kreditrisikoen, skal oplyses i form af en beløbsmæssig størrelse, og det samme gælder trin 2 og trin 3 (Finanstilsynet, 2017b).

IFRS 7

IFRS 7 indeholder alle kravene til oplysninger for finansielle instrumenter, og skal læses i sammenhæng med IFRS 9 og IAS 32 med henblik på, at identificere kreditrisiciene i pengeinstitutterne. IFRS 7 blev udstedt i august 2005 og skulle erstatte IAS 30, samt tage de bestemmelser om oplysninger som allerede stod i IAS 32. IAS 32 blev ændret til at hedde finansielle instrumenter: Præsentation. Ikrafttrædelsesdatoen for standarden var 1. januar 2007, og i 2008 kom den danske sammenskrevne udgave. Siden da har der været 16 ændringer til standarden, hvoraf især indførelsen af IFRS 9 har medført store ændringer og omstruktureret standarden (the International Accounting Standards Board, 2021b).

Formålet med standarden er at give brugere af virksomhedernes regnskab, de fornødne oplysninger der skal anvendes til at kunne vurdere de finansielle instrumenters betydning for virksomhedens stilling og indtjening, samt vurdering af karakteren og omfanget af de risici som er forbundet til de finansielle instrumenter i regnskabsåret og hvordan disse risici styres af virksomheden.

Standarden finder anvendelse på alle typer finansielle instrumenter samt indregnede og ikke-indregnede finansielle instrumenter, med undtagelse af kapitalandele, pensionsordninger og forsikringskontrakter. Indregnede finansielle instrumenter omhandler finansielle aktiver og forpligtelser som er inden for IFRS 9 anvendelsesområdet. Ikke-indregnede finansielle instrumenter omhandler finansielle instrumenter, som ikke er inden for IFRS 9 anvendelsesområdet, men er inden for denne standards anvendelsesområde (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 651).

I afhandling vil der blive fokuseret på de kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici samt kreditrisiko fra IFRS 7, da det anses som værende væsentlig for opgavens problemfelt. IFRS 7 anvendes for at få en forståelse af de oplysninger, som ligger til grund for beregningen af forventede kredittab gennem styring og måling af kreditrisiko.

Kvalitative og kvantitative oplysninger

Standarden fastslår at en virksomhed skal give de oplysninger, som er nødvendige for brugere af årsregnskabet til at vurdere arten og omfanget af de risici som opstår i forbindelse med virksomhedens finansielle instrumenter. De oplysninger der kræves, skal give et

sammenfattende billede af hvordan risici opstår samt hvordan den vil blive styret. Sådanne risici omfatter typisk kreditrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko, dog kan der godt være andre finansielle risici end blot de tre nævnte.

Ved at oplyse brugeren om de kvalitative og kvantitative oplysninger, bliver det muligt at danne et overblik af arten og omfanget af risiciene, samt bidrage til at det bliver lettere for brugerne at vurdere de samlede risikoeksponeringer i virksomheden. Oplysningerne skal enten gives i årsregnskabet eller via henvisning fra årsregnskabet til en anden kilde, for eksempel en særskilt rapport. Opfyldes dette ikke, er årsregnskabet ufuldstændigt (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 666).

De kvalitative oplysninger skal gives for hver type risiko og skal indeholde oplysninger om 1) risikoeksponeringen, hvordan virksomheden er udsat, samt hvordan den er opstået. 2) Hvilke politikker og procedurer som virksomheden har til at styre risikoen, samt hvilke metoder der anvendes til at måle risikoen. 3) alle de ændringer der er blevet foretaget i punkt 1) og 2) i forhold til det foregående regnskabsår (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 666).

Af kvantitative oplysninger skal der for hver type risiko gives sammenfattende kvantitative data om eksponeringen over for den relaterede risiko. Disse data skal være baseret på oplysningerne der formidles internt blandt ledelsens nøglepersoner. Såfremt de kvantitative data ikke fyldestgørende nok for at give et korrekt billede af risiciene i regnskabsåret, skal der oplyses yderligere information som givet et korrekt billede (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 666-667).

Kreditrisiko

Under kreditrisiko skal virksomheden give oplysninger, som gør brugeren i stand til at forstå de fremtidige pengestrømme, og hvordan de er forbundet med kreditrisikoen størrelse, tidspunkt og usikkerhed. Oplysninger såsom virksomhedens kreditrisikostyringspraksis er derfor nødvendig at oplyse brugeren om. Dette giver en forståelse af hvordan indregning og måling af forventede kredittab anslås, samt hvilke metoder, antagelser og oplysninger der anvendes til at beregne forventede kredittab. Derudover skal kvantitative og kvalitative oplysninger i forbindelse med forventede kredittab oplyses, for at det er muligt vurdere de beløb i årsregnskabet som vedrører forventede kredittab, og gøre det muligt at forstå de ændringer der måtte forekomme i den beløbsmæssige størrelse under kredittab, samt

begrundelse for disse ændringer. Slutteligt under kreditrisiko, skal virksomheden oplyse hvilke kreditrisikoeksponeringer som er integreret i de finansielle aktiver og kredittilsagn, herunder de mest væsentlige koncentrationsområder som virksomheden har fokus på (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 667).

Analyse

Hvordan har implementeringen af IFRS 9 påvirket danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse med fokus på nedskrivninger på engagementer?

Undersøgelsesdesign

Dette afsnit indeholder undersøgelsesdesignet for den første del af analysen, som vil tage udgangspunkt i fem udvalgte danske pengeinstitutter, hvor der vil blive undersøgt følgende emner:

- Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici
- Kreditrisiko
- Måling af forventede kredittab

Der tages udgangspunkt i årsrapporterne fra 2020, og afslutningsvis vil der blive sammenlignet med de respektive pengeinstitutters årsrapporter fra 2007, med henblik på at påvise effekten af implementeringen af IFRS 9.

Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici

Med udgangspunkt i IFRS 7, skal der for hver type af risiko, som kommer fra finansielle instrumenter, tildeles kvalitative og kvantitative oplysninger. Herunder gælder, de kvalitative oplysninger skal indeholde de risici, som pengeinstituttet er eksponeret for og endvidere, hvor de pågældende risici er opstået. Derudover gælder at virksomhedens politikker og procedurer, som anvendes til styring af risikoen, samt de metoder der anvendes til at måle risikoen. Slutteligt gælder det, at hvis pengeinstituttet i løbet af det indeværende regnskabsår har ændret i et af de to førnævnte forhold, i forhold til sidste årsrapport, skal dette også beskrives.

De kvantitative oplysninger skal indeholde sammenfattende data om den pågældende risiko for pengeinstituttet på balancedagen, som er baseret på den information, der formidles internt til nøglepersoner i pengeinstituttets ledelse. Anvendes flere metoder til at styre risici, så skal der gives oplysninger om den eller de metoder, der giver de meste relevante og pålidelige informationer. Derudover skal den information der bruges til at udarbejde

kreditrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko, såfremt de ikke er angivet i ovenstående oplysninger, oplyses, medmindre risikoen ikke er væsentlig (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 666).

Udover disse oplysninger skal koncentrationer af risici også oplyses, hvilke opstår fra finansielle instrumenter, der har samme karakteristika og dermed påvirkes i samme omfang, i tilfælde af ændringer i økonomiske forhold. For at identificere koncentrationer af risici skal der foretages en vurdering, der tager hensyn til pengeinstituttets forhold. Oplysninger omkring disse koncentrationer af risici omfatter en beskrivelse af, hvilke metoder ledelsen opgør koncentrationer ud fra, og endvidere, en beskrivelse af de fælles karakteristika der kendetegner hvert enkelt (eksempelvis geografisk område, valuta eller marked), og slutteligt, det størrelsesmæssige beløb af den risiko som er forbundet til de finansielle instrumenter, som har samme karakteristika.

Yderligere oplysninger kan være nødvendige, såfremt de kvantitative data ikke giver et korrekt billede af pengeinstituttets risici i regnskabsåret (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 666-667).

Dette afsnit har til formål at undersøge de fem udvalgte pengeinstitutters års- og risikorapporter, med henblik på at finde ud af, hvordan kvalitative og kvantitative oplysninger bliver præsenteret i årsrapporten i 2007 sammenlignet med 2020. Dette skal give en forståelse af hvordan risici i 2007 blev oplyst sammenlignet med 2020.

Kreditrisiko

Pengeinstitutter skal for hver type af finansielle instrumenter give information om den beløbsmæssige størrelse, som bedst muligt udtrykker den maksimale kreditrisiko. Med udgangspunkt i et engagement, vil det normalvis være den regnskabsmæssige bruttoværdi fratrasket alle beløb, som er modregnet efter IAS 32, og endvidere, alle tab ved værdiforringelse, som er indregnet efter IAS 39 (Den Europæiske Unions Tidende, 2018, s. 667)

I afsnittet vil de udvalgte pengeinstitutters rapporter analyseret, med henblik på at forstå hvordan kreditrisiko er præsenteret i deres års- og risikorapporter i 2007 sammenlignet med 2020, for at forstå udviklingen på området.

Dette afsnit vil undersøge de fem udvalgte pengeinstitutters års- og risikorapporter, med henblik på at belyse, hvordan de fem pengeinstitutter identificerer og beskriver deres største risici, såfremt der sker en ændring i forudsætningerne. Års- og risikorapporter fra 2007 vil blive sammenlignet med 2020, for at forstå udviklingen.

Måling af forventede kredittab

Med udgangspunkt i IFRS 9, er forventede kredittab et sandsynlighedsvægtet skøn over kredittab i et engagements levetid. Differencen mellem de pengestrømme virksomheden skal modtage i forhold til kontrakten, og de pengestrømme, som virksomheden i virkeligheden forventer at modtage indenfor den aftalte tidsramme, betegnes for et kontantunderskud. Et kredittab opstår selvom virksomheden forventer at modtage fuld betaling senere end på forfalddatoen, end udgangspunktet i kontrakten (Den Europæiske Unions Tidende, 2016, s. 83).

Til at vurdere en virksomheds forventede kredittab, skal der tages udgangspunkt i de rimelige og dokumenterede oplysninger som er tilgængelige på balancedagen, uden unødigt udgift eller indsats. Dette er oplysninger som tidligere begivenheder, nuværende forhold samt prognoser om de økonomiske forhold i fremtiden. En grundig søgning efter oplysninger er ikke krævet, men oplysninger som specifikt omfatter låntageren, generelle økonomiske forhold og en vurdering af både den aktuelle samt den forventede udvikling i forholdene på balancedagen er nødvendig. Datagrundlaget kan eksempelvis være bestående af kredittabshistorik, virksomhedens egne vurderinger, andre virksomheders kredittabshistorik som har lignende karakteristika og eksterne vurderinger (Den Europæiske Unions Tidende, 2016, s. 85)

Afsnittet vil undersøge de fem udvalgte pengeinstitutter års- og risikorapporter, med henblik på at finde ud af, hvordan måling af forventede kredittab bliver præsenteret i årsrapporten i 2007 sammenlignet med 2020. Dette skal give en forståelse af implementeringen af IFRS 9's regnskabsaflæggelsen hos danske pengeinstitutter med fokus på nedskriveringer af engagementer. 2007 vælges på det grundlag, at det er før implementeringen af IFRS 9 og endvidere, at det er før finanskrisen. Års- og risikorapporterne fra 2020 er det nyligst tilgængelige datagrundlag.

Analyseafsnit 1

I dette afsnit vil undersøgelsesdesignet blive applikeret på fem udvalgte danske pengeinstitutter. De udvalgte pengeinstitutter er som følger: Danske Bank, Jyske Bank, Spar Nord, Nykredit og Sydbank. Disse fem pengeinstitutter er udvalgt på baggrund af, at de alle fem indgår i gruppe 1, jævnfør finanstilsynets størrelsesgruppering af pengeinstitutter pr. 2021. Grupperingen sker på baggrund af størrelsen af arbejdskapital, hvilken defineres som den sammenlagte sum af indlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital (Finanstilsynet, 2020c).

Afsnittets struktur er opbygget ud fra undersøgelsesdesignet rækkefølge, forstået på den måde, at det er undersøgelsesdesignet, herunder de tre udvalgte punkter fra IFRS 7 og IFRS 9, som er styrende for gennemgangen af pengeinstitutterne. Det første punkt der analyseres, vil være kvalitative og kvantitative oplysninger, efterfulgt af kreditrisiko og dernæst forventede kredittab. Til sidste i analyseafsnit 1 vil der blive udarbejdet en delkonklusion, som skal give en forståelse for hvilken betydning implementeringen af IFRS 9 har haft på danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse med fokus på nedskrivninger på engagementer.

Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici

Kreditpolitik for styring af risici

De fem pengeinstitutter har alle det tilfælles at de mest væsentlige risici anses som værende kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operationel risiko. Men hvordan de fem pengeinstitutter styrer og kontrollerer risiciene er forskelligt.

Danske Bank håndterer kreditrisiko i overensstemmelse med deres kreditpolitik, kreditrisikoappetit og relaterede styrende dokumenter. Formålet med dette er at de sikrer en ensartet tilgang til kreditrisikostyring og klare roller og ansvar på tværs af markeder og forretningsenheder, samtidig med at de sikrer at risikotagning understøtter koncernens forretningsstrategi. Til at kontrollere dette anvendes en tre forsvarslinjer model (Danske Bank Group, 2020b, s. 18).

Jyske Bank koncernens mål med deres kreditpolitik er at holde koncernrisikoen på et acceptabelt niveau, i forhold til koncernens kapitalgrundlag og forretningsomfang i betragtning af den generelle tendens i dansk økonomi. For koncernen skal

kundetransaktioner generere et tilfredsstillende langsigtet afkast efter RAROC-principperne. For hvert område som koncernen påtager sig en kreditrisiko, og der er blevet identificeret et kreditrisiko niveau, er der formuleret specifikke kreditpolitikker. De justerer politikerne regelmæssigt for at imødekomme de nuværende krav og bliver tilpasset de ledelsesværktøjer som er tilgængelige for relationslederne og til de funktioner som anvendes til at overvåge risiciene med (Jyske Bank, 2020a, s. 15).

Spar Nord styrer den samlede kreditrisiko via deres kreditpolitik, som sammen med de overordnede rammer for risikotagning, skal sikre et afbalanceret forhold mellem indtjening og risiko, samt at risikotagning altid er forudkalkuleret. Pengeinstituttet har den indstilling at kreditgivning skal gives på baggrund af kundens økonomiske forhold og at kreditværdigheden er i top og der ydes ikke lån og kreditter på baggrund af kundernes stillede sikkerheder. Kunden skal have viljen og evnen til at tilbagebetale, uden at Spar Nord skal realisere sikkerheder. Spar Nord har den holdning at de samlede udlån og garantier for erhvervskunder maksimalt må udgøre 70%, hvoraf de resterende 30% skal være til pengeinstituttets privatkunder (Spar Nord, 2020a, s. 22).

Sydbanks kreditpolitik for privatkunder er baseret på kundernes rådighedsbeløb, formue, gearing (hustandens samlede gæld divideret med husstandens personlige indkomst) og kendskab til kunden. Målet er at størstedelen af engagementerne skal kunne bevilges i kundens filial, og de resterende engagementer bevilges af særligt udpegede kreditansvarlige, hvilket er tilfældet hvis kunden har en negativ formue på mere end 100.000 kr.

For erhvervskunder bevilges mindre engagementer til alle erhvervskunder decentralt, og mellemstore og større engagementer bevilges af kreditafdelingen, direktionen eller bestyrelsen. Beslutningen om størrelsen på kreditten baseres på en systematisk og struktureret gennemgang af kundes forhold og branche. Til denne gennemgang anvendes al tilgængelig information, såsom brancheanalyser og regnskabsanalyser. Derudover laves en vurdering af kundes fremadrettede forretningsplan og risiko, samt hvor realistisk disse forhold er (Sydbank, 2020a, s. 5).

Kreditpolitikken i Nykredit Bank tager udgangspunkt i Nykredit koncernens strategi og målsætning. Kunderne vurderes på baggrund af deres vilje og evne til at overholde deres forpligtelser til pengeinstituttet, samt en vurdering af deres økonomiske forhold og øvrige

risikoelementer, som indeholder det samlede engagement og eventuel pantsikkerhed. For Nykredit Bank er det bærende element vurderingen af kundens kreditværdighed (Nykredit Bank, 2020a, s. 25).

Styring af risiko

Til at styre kreditrisikoen anvender Danske Bank, Jyske Bank, Spar Nord og Nykredit Bank en model bestående af tre forsvarslinjer, hvoraf de fire pengeinstitutter har opbygget modellen forskelligt. Sydbank beskriver ikke en model de anvender, men en beskrivelse af et risikoudvalg. De forskellige metoder vil blive beskrevet i dette afsnit.

Danske Banks første forsvarslinje står for at eje og styre forretningsaktiviteterne og relaterede risici. Enhederne i denne linje har ansvaret for at identificere og håndtere risici, herunder udformning, implementering og drift af effektiv kontrol.

Den anden forsvarslinje står for at opbygge rammen omkring risikostyring og udførelsen af risikoovervågning. Desuden er den ansvarlig for at fastlægge de standarder, politikker og metoder som første forsvarslinje er underlagt, og står for tilsyn af den.

Den tredje forsvarslinje består af koncernens interne revision. Det er en uafhængig og objektiv enhed som skal evaluere og forbedre effektiviteten af risikostyring, kontrol og styringsprocesser i forhold til kontrolmiljøerne i første og anden forsvarslinje. Linjen rapporterer direkte til bestyrelsen (Danske Bank Group, 2020b, s. 12).

Jyske Bank har opbygget modellen ved at første forsvarslinje består af de tre chefer for Jyske Markets, Group Treasury og Jyske Realkredit. Fælles for de tre enheder er at de er de eneste i Jyske Bank koncernen, som kan påtage sig en betydelig markedsrisiko.

Anden forsvarslinje består af markedsrisiko og modeller, som har ansvaret for risikorammen for markedsrisiko og overvågelse af markedsrisici samt delegerede grænser. Dette består af etablering af metoder til måling og vurdering af markedsrisiko, fastsættelse af grænser og sikring af en passende infrastruktur for risikostyring.

Som den tredje forsvarslinje har Jyske Bank deres interne revision. De fungerer som en uafhængig enhed, der evaluerer effektiviteten af opsætningen af risikostyring og overvågning (Jyske Bank, 2020a, s. 26).

Spar Nord har opbygget deres model ved at første forsvarslinje består af deres lokale banker, handelsområder og støtte- og kontrolfunktionerne. Pengeinstituttets risici sker gennem risikopolitikker, instrukser, limits og en række interne kontroller.

Anden forsvarslinje består af risikostyringsfunktionen og compliancefunktionen. De centrale opgaver her er at overvåge, kontrollere og rapportere bankens risici og kontrolmiljø.

Tredje forsvarslinje er den interne revision, som har ansvaret for at planlægge og udføre revision med det formål at opnå en høj grad af sikkerhed, for at koncernregnskabet og årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Derudover fungerer intern revision også som sekretariatsfunktion for revisionsudvalget (Spar Nord, 2020a, s. 5).

I Nykredit Bank er modellen opbygget således at første forsvarslinje er forretningens driftsfunktioner, som tager risikoen og er ansvarlig for den. I de enkelte forretningsområder har man til ansvar at identificere, vurdere og rapportere de risici som der opstår løbende i takt med at arbejdet udføres, samt at der er etableret interne kontroller af de risici som opstår. Derudover skal første linje også sørge for at risikostyringen bliver udført i overensstemmelse med gældende lovkrav og koncernens forretningsmodel, politikker, retningslinjer og forretningsgange, samtidig med at det skal leve op til principperne for risikostyring i Nykredit Bank.

Anden forsvarslinje består af en række enheder; Risikokontrolenheden, Complianceenheden, kreditkontrolenheden, enheden for it-sikkerhed og enheden ansvarlig for datagovernance. Disse enheder har alle ansvaret for overvågning, kontrol og rapportering af risici inden for deres respektive områder, og skal rapportere til direktion og bestyrelsen. Udover dette står linjen for at vurdere om første forsvarslinje har udført arbejdet tilfredsstillende.

Som sidste forsvarslinje har Nykredit Bank den interne revision, som har ansvaret for at udføre uafhængig revision af den samlede håndtering af risici og de interne kontroller i koncernen. Interne revision har ansvaret for at teste og konkludere om Nykredits overordnede risikostyring, ramme for risikostyring, forretningsgange og interne kontroller er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis (Nykredit Bank, 2020a, s. 7-8).

Som den eneste af de fem pengeinstitutter, anvender Sydbank ikke modellen med de tre forsvarslinjer. I stedet har banken valgt at nedsætte et risikoudvalg, som har til ansvar at behandle risikostyringen mere indgående. Kvartalsvis afholdes der møder hvor rapporteringen til bestyrelsen gennemgås, og emner som er aktuelle behandles. Når det er blevet tid til bestyrelsesmøde, vil alle møderne fra risikoudvalget blevet opsummeret og indholdet og konklusionerne vil blive præsenteret for bestyrelsen.

Den daglige håndtering af kreditrisici bliver styret af enheden Kredit, likviditets- og markedsrisici styres af Markets. De operationelle risici bliver håndteret af de forskellige fagområder hver især. Forsikringer bliver styret af enheden Økonomi, og koncernens IT-sikkerhed er placeret i Informationssikkerhed i IT og udvikling (Sydbank, 2020b, s. 120).

Kreditkoncentrationer

Ved gennemgang af hvordan kreditkoncentrationer er oplyst i risiko- og kapitalrapporterne for de fem pengeinstitutter, er det forskelligt hvordan de fem pengeinstitutter opstiller det i rapporterne.

I Danske Bank koncernen har de valgt at implementere et sæt rammer for at styre kreditrisiko koncentrationerne og kategoriseret deres koncentrationer efter følgende navne:

- Koncentrationer af enkelt navne
- Industri koncentrationer
- Geografiske koncentrationer

Den første kategori "Koncentrationer af enkelt navne" har Danske Bank valgt at styre efter to rammer: Store eksponeringer og koncentrationer af enkelt navne. Store eksponeringer er baseret på definitionen af store eksponeringer i fjerde del af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 (Den Europæiske Unions Tidende, 2013). Udover disse definitioner har koncernen også valgt at implementere strengere interne grænser:

- Der er sat en absolut grænse for eksponeringer
- Eksponeringer som er større end 10% af den samlede kapital, må ikke overstige en portefølje grænse på 95% af den samlede kapital

- Eksponeringer som ligger mellem 5-10% af den samlede kapital, må ikke overstige en portefølje grænse på 150% af den samlede kapital (Danske Bank Group, 2020b, s. 19).

Koncentrationer af enkelt navne består af en risikofølsom intern rammer. Dette er gjort for at begrænse tabet, og sætter rammer på følgende:

- Eksponering
- Tab givet som standard
- Forventet tab

De største eksponeringer inden for rammen "Store eksponeringer" bliver dagligt overvåget, mens koncentrationer af enkelt navne bliver overvåget månedligt. Begge bliver rapporteret kvartalsvis til koncernen (Danske Bank Group, 2020b, s. 19).

Danske Bank koncernen kontrollerer industri koncentrationer som en del af deres kreditrisiko-appetit ramme, ved at sætte eksponeringsgrænser for udvalgte industrier. Dette ses blandt andet ved kommerciel ejendom, hvor der er sat en grænse for antallet af kunder af lav kvalitet. Grunden til dette er for at sikre en kreditværdighed inden for koncentrationsgrænserne. Ved privatkunder går koncernen også ind og styrer koncentrationer i forhold til kunder med en høj belåningsgrad.

Industri koncentrationerne opdateres løbende, dog mindst en gang om året. Danske Bank koncernen accepterer de risici der kan opstå i forbindelse med koncentrationerne, i overensstemmelse med de branchespecifikke retningslinjer, som beskriver brugen af Danske Banks kreditpolitik inden for branchen (Danske Bank Group, 2020b, s. 19).

Kreditrapporteringer bliver opdelt efter land. Sker der eksponeringer uden for Danske Bank koncernens hjemmemarked, vil der blive sat grænser på statsobligationer, finansielle institutioner og modparter i derivathandel (optioner og futures). Grænserne bliver godkendt af kreditudvalget i Danske Bank, og bliver sat på baggrund af den forventede forretningsomfang og en vurdering af den specifikke landerisiko (Danske Bank Group, 2020b, s. 19).

I Jyske Bank koncernen er beskrivelsen af kreditkoncentrationer ikke lige så uddybende som i Danske Bank. I risiko- og kapitalrapporten fra 2020, fremgår det at eksponeringer for kreditrisiko på finansielle instrumenter primært vedrører obligationsbeholdninger. Eksponeringerne bliver styret ved at begrænse koncentrationsrisikoen, på baggrund af de ratings som kreditkvaliteten af instrumenterne har fået fra anerkendte internationale ratingbureauer. Ud fra disse ratings bliver instrumenternes koncentrationsrisiko beregnet. Dette betyder at der vil være flere forskellige grænser afhængigt af om instrumentet er en regering, en virksomhedsobligation eller en securitisering. Aktier bliver vurderet på baggrund af geografi og det individuelle engagement, for at fastslå koncentrationsrisikogrænsen (Jyske Bank, 2020a, s. 28).

Spar Nord følger lovgivningen om tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter, som er fastsat af Finanstilsynet og blev udstedt d. 17. december 2020. De områder som der bliver vurderet risici på inden for kreditrisici er følgende:

- Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer
- Koncentrationsrisiko: Individuelle kunder
- Koncentrationsrisici: Brancher
- Koncentration på sikkerheder
- Koncentration på geografi
- Øvrige kreditrisici

For at fastslå hvor stor en indflydelse hvert område har på kapitalbehovet, anvender Spar Nord metoderne fra Finanstilsynet, samt supplerende beregninger og egne modeller (Spar Nord, 2020a, s. 11).

I Sydbank opgøres engagementer med en kunde eller en gruppe af indbyrdes forbundne kunder i henhold til EU's kapitalkravsregler (CRR). Engagementer må ifølge CRR ikke overstige 25% af kapitalgrundlaget, og de 20 største engagementer må maksimalt udgøre 150% af koncernens egentlige kernekapital, hvilket er under grænsen som er fastsat i tilsynsdiamanten. For Sydbank udgør de 20 største engagementer 149% ultimo 2020. Udover at følge CRR anvender Sydbank også deres interne engagementsbegreb, BIS-koncern, som konsoliderer med de kunder som har en indbyrdes afhængighed som følge af en mulig

dominovirkning. BIS-koncern går ikke på tværs af Sydbank koncernen, men er tilknyttet de enkelte enheder i koncernen (Sydbank, 2020a, s. 18).

For Nykredit koncernen er den største krediteksponering i Danmark realkreditudlån. Ultimo 2020 udgjorde realkredit 94% af Nykredits samlede krediteksponering i Danmark, hvilket ikke skaber utryghed for Nykredit, da realkreditmarkedet i Danmark historisk har været robust og stabilt med begrænsede risici.

For engagementer er det hovedsageligt kunder i Danmark der ydes til. 62% af udlån er til boligejere, hvoraf de resterende 38% er til erhvervskunder. Ud fra det samlede udlån, er 6% af det realkreditudlån til ejendomme som har lokation uden for Danmark, men med størstedelen af kunder som har tilknytning til Danmark.

For realkreditudlån til erhvervs udgjorde det samlede engagementer 36% ultimo 2020. Engagementerne er fordelt på forskellige ejendomstyper, og anvendelsen er spredt ud på forskellige brancher. For eksempel udgjorde udlån til landbrug 16% af det samlede engagementer til erhverv.

På grund af den information, herunder geografi, ejendomstype og branche, vurderer Nykredit at erhvervsudlån ikke er koncentreret på særlige brancher. Selvom en høj andel af engagementerne er til ejerboliger, så mener Nykredit ikke der er nogen væsentlig koncentrationsrisiko, på grund af den store geografiske spredning i Danmark.

I Nykredit overholdes kravene i kapitalkravsforordningen, med at en enkelt kunde ikke må overstige 25% af det justerede kapitalgrundlag inden for de tre selskaber i Nykredit koncernen, Nykredit Bank A/S, Nykredit Realkredit A/S og Totalkredit A/S (Nykredit Bank, 2020a, s. 32).

Sammenligning med 2007

Sammenlignes det ovenstående afsnit, med de kreditrisiko rapport fra 2007, der er offentligt tilgængeligt, belyses det kravene til disse rapporter er blevet skærpet, i form af at give det retvisende billede af pengeinstitutterne. Rapporterne fra 2007 er ikke lige så forklarende for anvendte metoder og analyser bag informationen. Tages der eksempelvis udgangspunkt i Nykredit Bank A/S, så var deres risikorapport fra 2007 på i alt 29 sider (Nykredit Bank, 2007a), sammenlignet med rapporten fra 2020 som var på 70 sider, (Nykredit Bank, 2020a). Det er

hovedsageligt de samme områder, som kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko med videre. som rapporterne kommer ind på, men indholdet i de nyeste rapporter er mere fyldestgørende og forklarende for regnskabslæser af rapporterne. Det er kun Danske Bank og Jyske Bank som længdemæssigt nogenlunde har det samme antal sider i rapporten begge år.

I takt med at IFRS 9 kræver at man skal beregne expected credit loss, og de ældre rapporter anvendte IAS 39, og dermed incurred credit loss, vil der ske en udvidelse af de nyeste rapporter, på baggrund af der er flere faktorer som der skal tages højde for når man skal beregne det forventede kredittab.

Politikerne og metoderne som de fem pengeinstitutterne anvender har ikke ændret sig væsentligt over årene. Det er stadig de samme fremgangsmåder der anvendes til at se på markedsrisiko, kreditrisiko med videre.

Der er ikke sket de store ændringer omkring de områder som der bliver berørt i kreditrisiko rapporterne, men indholdet har udviklet sig til at være mere dybdegående og forklarende. Der er kommet mere tekst i rapporterne i form af forudsigelser af fremtiden, fremtidige risici og udviklinger inden for brancherne som der opereres i, i takt med at bankerne er gået fra incurred credit loss til expected credit loss.

Kreditrisiko

Risiko identifikation og vurdering i 2020

Til at identificere og vurdere de forskellige risici som pengeinstitutterne er udsat for, og som ligger til grund for den maksimale kreditrisiko, har de fem pengeinstitutter håndteret på forskellige måder. I Danske Bank har de fokus på at indsamle oplysninger om aktiviteter og evnen til at tilbagebetale fra deres erhvervskunder og privatkunder tidligt i samarbejdet. Disse oplysninger bliver håndteret af et team inden for koncernen, som er specialiseret i at identificere og afbøde problemer blandt kunder med tegn på misligholdelse. Siden at koncernen tidligt i processen tager hånd om problemet, bliver det også muligt for dem tidligt at arbejde sammen med kunderne, for at rette op på problemet, samt reducere omfanget af misligholdt lån. Udover indsamlingen af oplysninger, anvendes historiske advarselsindikationer som førhen har resulteret i misligholdelse af lån, så pengeinstituttet proaktivt kan imødekomme dårlige præstationer (Danske Bank Group, 2020b, s. 19).

I Jyske Bank anvendes metoden Risk Control Self Assessment (RCSA) til at identificere og vurdere risici. Metoden anvendes i alle forretningsenheder hvorfor der bliver foretaget en selv- og risikovurdering, samt en analyse af de historiske tab i enheden. Derudover udarbejder pengeinstituttet scenarier baseret på begivenheder med lav sandsynlighed, for at styrke evnen til at styre de operationelle risici. Ved at anvende RCSA metoden bliver de operationelle risici kortlagt, gennem analyser af de centrale processer og begivenheder som kan medføre et tab for pengeinstituttet. Kan begivenheden medføre et direkte eller indirekte tab på mere end 100.000 kr., er den inden for RCSA metodens anvendelsesområde. Resultatet af RCSA metoden, er måder hvorpå de operationelle risici kan reduceres (Jyske Bank, 2020a, s. 36).

Spar Nord har gjort det, at de har valgt et risikoudvalg til at varetage de mest væsentlige opgaver, som er relateret til risikoforholdene i pengeinstituttet, og består af tre uafhængige bestyrelsesmedlemmer. Udvalgets opgave er at gennemgå og vurdere tilstrækkeligheden og effektiviteten af de forskellige politikker, instrukser og systemer i pengeinstituttet. Udover dette skal udvalget også stå for at rådgive om den overordnede, nuværende og fremtidige risikoprofil og risikostrategi for bestyrelsen, samt at den udvalgte risikostrategi af bestyrelsen bliver implementeret effektivt i pengeinstituttet (Spar Nord, 2020a, s. 4).

Sydbank kalder deres risiko identificering og vurdering for risikoopfølgning, og indgår som en del af enheden Risiko. Måden hvorpå risikoen bliver identificeret er via analyser og stikprøver på engagementernes kvalitet, registreringer, nedskrivningsberegninger og om de generelle forretningsgange og politikker bliver opfyldt. Analyserne og stikprøver bliver taget ud fra pengeinstituttets database som indeholder alle engagementerne. Udover overvågning af eksisterende engagementer, foretages der også løbende undersøgelser af kvaliteten på nye engagementer både blandt privatkunder og erhvervskunder (Sydbank, 2020a, s. 5).

I Nykredit foretages der løbende it-risikovurderinger, for at identificere og vurdere risici som bliver behandlet efter en risikobaseret tilgang. Via denne tilgang kan pengeinstituttet identificere de områder som har brug for yderligere ressourcer, for derefter at tildele området flere ressourcer for at give Nykredit mest værdi. I Nykredit forsøger de ikke at eliminere alle deres risici, men at identificere dem og efterfølgende beslutte hvordan disse risici skal styres (Nykredit Bank, 2020a, s. 44).

Risiko identifikation og vurdering i 2007

I 2007 overvågede Danske Bank løbende deres kunders finansielle stilling, for at se om deres indtjening og likviditet var blevet svækket. Gennem denne overvågning blev kunderne klassificeret efter deres risiko og sandsynligheden for misligholdelse af deres forpligtelser, hvilket regelmæssigt blev opdateres på baggrund af nye oplysninger som pengeinstituttet indhentede om kunden. Oplysningerne ville tage udgangspunkt i kundens nuværende og generelle økonomiske situation. Skete der en ændring i kundens situation, ville kunden enten blive opgraderet eller nedgraderet i klassifikation (Danske Bank, 2007a, s. 18).

I Jyske Bank og Sydbank klassificerede de deres kunder. I Jyske Bank brugte de en skala fra 1 til 14, til at kreditvurderer deres kunder, hvoraf 1 betød den laveste misligholdelsesrisiko. Disse vurderinger blev tildelt på baggrund af statistkbaserede modeller, hvor dataene stammede fra Jyske Bank. Kunne modellen ikke anvendes på en kunde, ville der blive foretaget en individuel vurdering fra en ekspert på området, som var uafhængig fra de kundeorienterede funktioner i pengeinstituttet (Jyske Bank, 2007a, s. 17).

I Sydbank har de udviklet deres egne ratingmodeller til at styre kreditrisiciene. Via modellerne kan pengeinstituttet overvåge kundernes økonomiske forhold og identificere økonomiske vanskeligheder. Ved at gøre dette kan pengeinstituttet tidligt i forløbet udarbejde en handlingsplan i samarbejde med kunden (Sydbank, 2007, s. 14-15).

I Nykredit er det bestyrelsen som har det overordnede ansvar for at overvåge risiciene. Via retningslinjer og rammer for risici, er hver afdeling og datterselskab informeret om hvilke risici som pengeinstituttet må påtage sig. Til styring af risiciene har Nykredit to afdelinger, Risk Management og Kreditafdeling, som står for at overvåge disse, og skal dagligt rapportere om markedsrisici og ugentligt rapportere om kreditrisici til direktionen. Ud over bestyrelsen, Risk Management og Kreditafdeling, så har Nykredit også en række komitéer til at overvåge og vurdere risici. Alle overvågninger og vurderinger af risiciene bliver foretaget uafhængigt af de daglige forretningsmæssige styringer (Nykredit Bank, 2007a, s. 6).

Spar Nord har deres kunderådgivere til at styre den daglige kreditrisiko i samarbejde med deres respektive direktør. Er der et engagement, som overstiger den bevillingsramme som pengeinstituttet har, vil dette engagement blive behandlet af enten kreditkontoret, direktionen eller bestyrelsen. Den overordnede overvågning af kreditrisiko bliver foretaget af

pengeinstituttets bonitetsafdeling. Afdelingen har til ansvar at overvåge udviklingen i alle engagementers kvalitet og løbende udføres der en systematisk kvalitetskontrol af hele pengeinstituttets engagementsportefølje. Til yderligere at styre og overvåge kreditrisikoen, har pengeinstituttet udviklet et IT-værktøj. Gennem dette værktøj kan pengeinstituttet imødekomme advarselstegn på engagementer. Værktøjet indeholder alle kreditengagementer og deres kunders økonomi (Spar Nord, 2007, s. 46-47).

Måling af forventede kredittab

Danske Bank - 2020

Danske Bank har pr. 1. januar 2018 implementeret IFRS 9's model for forventet kredittab. Nedenstående figur 11 viser et udklip af Danske Bank-koncernens risk management rapport for 2020, hvor en oversigt over misligholdte lån og forventet kredittab fordelt på brancher. Den første kolonne giver et overblik over de relevante brancher, mens de fire øvrige kolonner indeholder opgørelsen for de misligholdte lån. Expected credit loss aflæses i figuren, som i alt beløber sig til 12.934 mio. kr. i 2020. Dette beløb er differencen mellem de kontraktlige pengestrømme og de pengestrømme, som Danske Bank i virkeligheden forventer indfriet (Danske Bank Group, 2020b, s. 26).

Figur 11

(DKK millions)	End-2020			
	Gross NPL = a+b	Expected credit loss b	Net NPL exposure a	Net NPL exposure, ex collateral
Public institutions	-	-	-	-
Financials	199	199	-	-
Agriculture	3,156	1,410	1,746	440
Automotive	480	163	317	113
Capital goods	1,793	672	1,121	779
Commercial property	3,371	1,016	2,356	111
Construction and building materials	1,520	658	862	303
Consumer goods	1,452	575	878	173
Hotels, restaurants and leisure	1,563	410	1,153	683
Metals and mining	100	42	58	23
Other commercials	19	8	11	1
Pharma and medical devices	52	11	41	17
Private housing co-ops and non-profit associations	715	231	484	84
Pulp, paper and chemicals	418	180	237	62
Retailing	2,137	1,030	1,108	422
Services	941	526	415	182
Shipping, oil and gas	6,509	2,270	4,239	95
Social services	872	323	549	-
Telecom and media	177	106	71	9
Transportation	866	129	737	523
Utilities and infrastructure	47	47	-	-
Personal customers	5,388	2,931	2,457	261
Total	31,776	12,934	18,842	4,281

Kilde: (Danske Bank Group, 2020b, s. 26)

Danske Bank definerer non-performing loans som stadie 3-eksponeringer i IFRS 9. Som det aflæses i ovenstående tabel, har Danske Bank-koncernen i 2020 non-performing loans på

31.776 mio. kr., hvilket vil sige, at Danske Bank har kreditforringet udlån på 31.776 mio. kr., som nedskrives efter reglerne i stadie 3, jævnfør IFRS 9.

Nedskrivningsomkostningerne svarer derfor til det forventede kredittab over hele levetiden for disse udlån, hvilket i tilfældet med Danske Bank svarer til 12.934 mio. kr. i 2020. Derfor regner Danske Bank kun med at få indfriet 18.842 mio. kr. af de i alt 31.776 mio. kr. kreditforringet udlån (Danske Bank Group, 2020b, s. 26).

Danske Bank følger IFRS 9, som tager udgangspunkt i om kreditrisikoen er steget betydeligt siden den første indregning. Nedskrivningen på forventede kredittab afhænger af, om kreditrisikoen er steget markant siden første indregning og følger tre-stadie-modellen.

Som Danske Bank selv beskriver det i sine noter, bliver det forventede kredittab udregnet for samtlige individuelle eksponeringer. Metoden hertil tager udgangspunkt i en formel bestående af PD, EAD og LGD. PD er sandsynligheden for, at kunden misligholder lånet. EAD er eksponering i tilfælde af misligholdelse og LGD er tab i tilfælde af misligholdelse, som også indeholder fremtidige vurderinger. Endvidere indebærer skønnet over forventede kredittab prognoser for fremtidige økonomiske forhold over en årrække. Disse prognoser er baseret på ledelsens vurdering, og kan være bære præg af måleusikkerhed, der har betydelig risiko for, at resultere i en væsentlig justering af en regnskabsmæssig værdi i fremtidige regnskabsår. Fremtidige begivenheder påvirker forventningerne hos Danske Banks ledelse og indeholder opstilling af udtænkte scenarier, herunder basis, op- og nedadgående scenarier for den økonomiske udvikling i fremtiden, hvor hvert scenarie vurderes ud fra sandsynlighed (Danske Bank Group, 2020a, s. 118).

Overgangen fra stadie 1 til stadie 2 sker, når kreditrisikoen er steget betydeligt siden første indregning, og måden hvorpå Danske Bank vurderer dette, er ved at tage udgangspunkt i Finanstilsynets udarbejdet grænser med hensyn til sandsynlighed for misligholdelse (PD). Her henvises til figur 10 om sandsynlighed for misligholdelse (PD) og dertilhørende grænser. Endvidere beskriver Danske Bank, at overgangen fra stadie 2 til stadie 3 sker, når det pågældende engagement bliver værdiforringet.

På baggrund af de nævnte faktorer ovenfor havde Danske Bank en nedskrivningsprocent på 0,30% jævnfør bilag 1.

Danske Bank - 2007

I 2007 anvender Danske Bank credit loss expenses, der defineres som tab ved værdiforringelse på udlån og forskud, tilgodehavender hos kreditorer, institutter og garantier. Pengeinstituttet havde i sin resultatopgørelse indregnet udgifter til kredittab på 687 mio. kr. i sin resultatopgørelse, mod en positiv nettopost på 494 mio. kr. i 2006, men skriver, at kreditkvaliteten hos kunderne fortsat er god. Pengeinstituttet skriver, at forventningerne til 2008 er, at der vil være flere udgifter til kredittab end i 2007, grundet økonomisk afmatning og volatilitet i de finansielle markeder (Danske Bank Group, 2007b, s. 5).

Metoden til udregningen af udgifter til kredittab var, at hvis der er dokumentation for værdiforringelse på et lån, og at virkningen kan måles på pengestrømmen fra aktivet på et pålideligt niveau, skal afskrivningsbeløbet fastlægges individuelt. Den beløbsmæssige størrelse er differencen mellem den regnskabsmæssige værdi og nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme fra det pågældende engagement, hvilket også er gældende for gruppevis nedskrivninger.

- For private kunder, vil objektive indikation på værdiforringelse typisk være en inkassosag.
- For erhvervskunder vil det typisk være efter konkurs, manglende betalinger eller omstrukturering

Engagementer hvor objektiv indikation på værdiforringelse ikke er indtruffet, indgår i en vurdering af værdiforringelse på porteføljeniveau, altså gruppevis, som er kendetegnet ved at have de samme karakteristika for kreditrisiko (Danske Bank Group, 2007b, s. 5).

I 2007 havde Danske Bank en nedskrivningsprocent på 0,00% jævnfør bilag 1.

Jyske Bank - 2020

Koncernens samlede udlån udgjorde pr. 31. december 2020 hele 491.379 mio. kr., mens der er 5.761 mio. kr. af samlede nedskrivninger og hensættelser til forventede kredittab.

Endvidere er opgørelsen af nedskrivninger på engagementer underlagt mange ledelsesmæssige skøn sammenholdt med sandsynligheden for misligholdelse, inddeling af diverse engagementer i forskellige stadier og vurderinger omkring indtrædelse af indikation på kreditforringelse (Jyske Bank, 2020b, s. 142)

Jyske Bank er også underlagt IFRS 9 og dertilhørende nedskrivningsmodel, som er kendetegnet ved de tre stadieinddelinger af kreditkvalitet. Endvidere anvender Jyske Bank samme grænser som Danske Bank, for hvad angår vurdering af, om der er sket betydelig stigning i kreditrisikoen. Her menes de fastsatte grænser for sandsynlighed for misligholdelse (PD), som finanstilsynet har fastlagt i bekendtgørelsen nr. 1043, eftersom disse ikke er konkretiseret i IFRS 9 (Finanstilsynet, 2017b).

Jyske Bank anvender også sandsynligheden for misligholdelse (PD), eksponering i tilfælde af misligholdelse (EAD) og tab i tilfælde af misligholdelse (LGD) til beregningen af forventede kredittab. Disse punkter er baseret på koncernens IRB-setup (internal rating based), som giver pengeinstituttet mulighed for at modellere deres egne input til beregning af risikovægtede aktiver. Bankens IRB-setup er baseret på erfaringer fra tidligere tabshistorik og førtidsindfrielse (Jyske Bank, 2020b, s. 103)

Jyske Bank har konkret adresseret, at COVID-19 udbruddet og de afledte økonomiske konsekvenser heraf direkte påvirker vurdering af forventede kredittab. Dette har medført et mernedskrivningsbehov på i alt 1.200 mio. kr., hvoraf 1.090. mio. kr. er et resultat af de afledte effekter af udbruddet af COVID-19.

For engagementer er den forventede løbetid afgrænset til den aftalte løbetid. Hvis et engagement er komplet afdækket med sikkerhed i samtlige scenarier, vil en eventuel nedskrivning umiddelbart være nul, hvilket typisk gør sig gældende for sikkerhed såsom fast ejendom.

I vurderingen af nedskrivningsbehovet på stadie 2 svag og stadie 3 engagementer, bliver der taget udgangspunkt i individuelle vurderinger af eksperter, der vurderer det sandsynlighedsvægtede forventede tab. For væsentlige engagementer vil der blive foretaget en individuel vurdering af scenarierne, hvor cashflows, sikkerheder og scenariosandsynligheder vil blive vurderet. Til at supplere disse vurderinger, vil der blive foretaget et ledelsesmæssigt skøn over fremtidig udvikling, for hvad angår anvendte modeller samt de nedskrivningsberegninger, som eksperter har vurderet. I tilfælde af, at de ledelsesmæssige skøn vurderer, at der er risici, som ikke indgår i modellerne, vil et tillæg blive pålagt nedskrivningsberegningerne (Jyske Bank, 2020b, s. 103).

Jyske Bank havde i 2020 en nedskrivningsprocent på 0,20% som resultat af de udførte analyser i pengeinstituttet og ledelsesmæssige skøn jævnfør bilag 1.

Jyske Bank - 2007

Jyske Bank skriver i sit årsregnskab for 2007, at der under basisindtjening er udgiftsført 77 mio. kr. i nedskrivninger på udlån, hensættelser og garantier. I 2007 foretog Jyske Bank nedskrivninger på engagementer, når der var indtruffet objektiv indikation på værdiforringelse, i overensstemmelse med IAS 39, og her skelnes mellem individuelle nedskrivninger og gruppevise nedskrivninger (Jyske Bank, 2007b, s. 12).

Jyske Bank opdelte individuelle nedskrivninger i væsentlige udlån, med udgangspunkt i den beløbsmæssige størrelse, og dernæst mindre væsentlige udlån. Ligesom de øvrige pengeinstitutter i 2007, der var underlagt IAS 39, så blev nedskrivningerne regnet som differencen mellem den regnskabsmæssige værdi og den nutidige værdi af de forventede pengestrømme.

Metoden til at beregne gruppevise nedskrivninger var, videreudviklet i forhold til den metode pengeinstituttet anvendte i 2006. Pengeinstituttet afskaffede en såkaldt makromodel, og erstattede denne med en ratingbaserede metode. Alle de kunder, som ikke indgik i de individuelle vurderinger, blev opdelt i nedskrivningsgrupper med udgangspunkt i deres styrkeprofil. Fordelingen af nedskrivningsgrupperne skete ved, at kundernes rating er enten forbedret, forværret eller uændret siden første indregning. Objektiv indikation på værdiforringelse er indtruffet, når data indikerer, at der vil ske fald i en given gruppes fremtidige pengestrømme. Der blev ikke nedskrevet på grupper, hvor der ikke forelå objektiv indikation på værdiforringelse (Jyske Bank, 2007b, s. 21).

Jyske Bank udgiftsførte i 2007 77 mio. kr., svarende til en nedskrivningsprocent på 0,00% jævnfør bilag 1.

Sydbank - 2020

Med udgangspunkt i IFRS 9, så anvender Sydbank, ligesom de øvrige pengeinstitutter, også tre-stadie-modellen til at vurdere sit nedskrivningsbehov med hensyn til forventede kredittab.

Sydbank skriver, at banken har overtaget Alm. Brand Banks portefølje, og skriver hertil, at denne portefølje indregnes i stadie 3 som værende kreditforringet ved første indregning (Sydbank, 2020a, s. 13).

Fordelingen af engagementer og nedskrivninger for Sydbank koncernen pr. 31. december 2020, aflæses i nedenstående tabel. Der i alt udlån før nedskrivninger på 62.278 mio. kr., mens der er nedskrivninger på 2.049 mio. kr. Her vises fordelingen over de tre stadier:

Figur 12

Fordeling af udlån og nedskrivninger

2020 (mio. kr.)	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Kreditforringet ved første indregning	I alt
Udlån før nedskrivninger	56.621	3.440	1.916	301	62.278
Nedskrivninger	466	639	944	-	2.049
Udlån i alt	56.155	2.801	972	301	60.229

Kilde: (Sydbank, 2020b, s. 16)

Pengeinstituttet anvender expected credit loss modellen i sin årsrapport for 2020. Endvidere sker placering i stadier, og dermed opgørelse af det forventede kredittab, på baggrund af koncernens egne ratingmodeller og kreditstyring. Beregninger af forventede tab i stadie 1 og 2 foretages på baggrund af modeller, mens beregningen for tab i stadie 3 foretages på individuelle vurderinger (Sydbank, 2020b, s. 16). Det er koncernens egne modeller, som er værktøjet her, og denne vil blive beskrevet i det kommende afsnit.

Sydbank koncern har selv udviklet ratingmodeller til at håndtere kreditrisici på private og erhvervskunder med det formål, at følge økonomiske forhold og endvidere identificere eventuelle økonomiske problemer hos kunden, så tidligt som muligt. Koncernen har tre elementer i sin formel, som skal estimere et forventet tab. Formlen er beskrevet som:

$$\text{EAD} \times \text{PD} \times \text{LGD}$$

Hvor EAD er størrelsen på engagementet, hvilket vil sige, hvor meget en given kunde trækker på sin kredit på tidspunktet for misligholdelse. PD er en estimeret sandsynlighed for, at

kunden misligholder sin forpligtelse indenfor de kommende 12 måneder. LGD er den andel af engagementet, som forventes at blive tabt, hvis kunden misligholder sin forpligtelse indenfor de kommende 12 måneder.

For private kunder er et eksempel på PD primært kontoadfærd, herunder overtræk der anvendes til data og statistiske sammenhænge, hvorefter kunderne placeres efter sandsynligheden for, at deres forpligtelse misligholdelse inden for de kommende 12 måneder. For erhvervskunder baserer dataene sig på regnskabsdata, finansiell adfærd samt en vurdering af kundens styrkeprofil og branchevurdering (Sydbank, 2020a, s. 6).

På baggrund af disse beregninger bliver kunderne inddelt i ratingsklasserne 1-10, hvor 1 er den bedste kreditkvalitet, mens 10 afspejler kunder, som har misligholdt sine forpligtelser overfor koncernen. Sydbank klassificerer selv sine engagementer i fire kategorier, herunder privat, erhverv, investering og eksponeringer udenfor ratingmodellerne. Nedenstående figur 13 viser en oversigt over udlån og garantier fordelt på ratingklasser:

Figur 13

Udlån og garantier fordelt på ratingklasser									
Mio. kr.	Erhverv			Privat			I alt		
	Udlån	Garantier	Pct.	Udlån	Garantier	Pct.	Udlån	Garantier	Pct.
1	611	231	1,6	4.688	6.220	36,3	5.299	6.451	14,4
2	14.164	1.422	30,2	2.401	2.065	14,8	16.565	3.487	24,5
3	13.837	1.621	29,9	2.196	1.568	12,5	16.033	3.189	23,5
4	7.320	688	15,5	676	530	4,0	7.996	1.218	11,3
5	4.182	445	9,0	466	306	2,6	4.648	751	6,6
6	1.663	223	3,6	164	78	0,8	1.827	301	2,6
7	550	51	1,2	28	12	0,1	578	63	0,8
8	357	35	0,8	37	20	0,2	394	55	0,6
9	2.185	181	4,6	580	134	2,4	2.765	315	3,8
Default	509	49	1,0	106	22	0,4	615	71	0,8
STD/NR	948	402	2,6	4.610	3.174	25,9	5.558	3.576	11,1
I alt	46.326	5.348	100,0	15.952	14.129	100,0	62.278	19.477	100,0
Nedskrivninger på udlån	1.570			479			2.049		
I alt	44.756	5.348		15.473	14.129		60.229	19.477	
Pct. af i alt	74	27		26	73		100	100	

Kilde: (Sydbank, 2020a, s. 7)

Som det fremgår af figuren, udgør erhverv 74% af de samlede udlån, mens de private udgør 26%. Endvidere gælder det, at der for erhverv i klasserne 1-4 er 77% af de samlede udlån, mens der for private i klasserne 1-4 udgør 68%. Sydbank anvender således de udarbejdede data

til at vurdere forventede kredittab, med udgangspunkt i den førmtalte formel (Sydbank, 2020a, s. 7).

Pengeinstituttet havde i 2020 en nedskrivningsprocent på 0,10% jævnfør bilag 1.

Sydbank - 2007

I 2007 anvender pengeinstituttet egne udviklet ratingmodeller til at varetage kreditrisici for private kunder såvel som erhvervskunder. Det primære formål er at identificere eventuelle forværringer i de økonomiske forhold blandt kunden, på et så tidligt tidspunkt som muligt. Sydbank har to typer af kunder: Privatkunder og erhverv, hvoraf erhverv opdeles i mindre erhverv og erhverv, og rater kunder i hver sin tabel, som tager udgangspunkt i de pågældende kunders kreditkvalitet på en skala fra 1 til default, hvor default kommer efter 9 (Sydbank, 2007, s. 16).

For privatkunder gælder det, at de rates ud fra kontoadfærd, og med udgangspunkt heri, og andre statistiske sammenhænge, bliver kunderne kategoriseret alt efter, hvor stor sandsynligheden for misligholdelse er (PD) (Sydbank, 2007, s. 15).

For kunder kategoriseret som mindre erhverv gælder det, at disse rates ud fra sandsynlig for misligholdelse, ligesom privatkunder, men med den tilføjelse, at datagrundlaget har fået tilføjet flere variable.

For kunder kategoriseret som værende erhverv gælder det, at denne type af kunder rates efter regnskabsdata samt en vurdering af kundens aktuelle forhold.

For alle typer af udlån, uanset kundegruppe, gælder det, at nedskrivninger først sker, når der er konstateret objektiv indikation på værdiforringelse. Nedskrivningsbehovet vurderes ud fra de ovennævnte ratings-baserede modeller (Sydbank, 2007, s. 15-16).

Ovenstående parametre medførte en nedskrivningsprocent i pengeinstituttet på -0,70% i 2007. Sydbank tilbageførte nogle allerede foretaget nedskrivninger jævnfør bilag 1.

Spar Nord - 2020

Pengeinstituttet anvender expected credit loss modellen i sin vurdering af forventede kredittab, som tager udgangspunkt i de tre stadier. Sydbank beskriver, at der i stadiet 1 og 2 bliver anvendt modeller til at beregne det forventede kredittab, og at der i stadiet 3 foretages individuel vurdering. Endvidere har Spar Nord det udgangspunkt, at der for kundegrupper med samlede eksponeringer på over 500.000 kr. vil der blive foretaget individuel vurdering, mens der for kunder med samlede eksponeringer på under 500.000 kr. anvendes modelbaserede beregninger (Spar Nord, 2020b, s. 107).

Ligesom Sydbank, så har Spar Nord også sit eget interne ratingsystem, hvor bankens private og erhvervskunder løbende bliver statistisk analyseret. Spar Nords ratingsystem klassificerer alle sine kunder efter sandsynligheden for, at kunden ikke kan opfylde sin forpligtelse indenfor de kommende 12 måneder. På baggrund af de beregnede sandsynligheder, bliver kunderne inddelt i ratinggrupperne 1-9, hvor 9 har det højeste niveau af risiko for at misligholde lånet (Spar Nord, 2020b, s. 110).

Nedenstående figur 14 giver et overblik over Spar Nords engagementer, opdelt i ratinggrupper og endvidere stadier med udgangspunkt i tre-stadie-modellen. Figuren giver et indblik i kreditkvaliteten og eksponeringer.

Figur 14

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	I alt
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.
2020				
Ratinggruppe 1	8.092	3	0	8.095
Ratinggruppe 2	6.986	281	0	7.267
Ratinggruppe 3	5.827	1.574	0	7.402
Ratinggruppe 4	5.821	1.798	0	7.619
Ratinggruppe 5	1.370	1.176	0	2.546
Ratinggruppe 6	311	510	0	821
Ratinggruppe 7	59	313	0	372
Ratinggruppe 8	37	183	0	221
Ratinggruppe 9	1	789	5	795
Default	18	163	1.675	1.855
Ej rated	987	3	0	989
Reverse repoforretninger	9.819	0	0	9.819
SparXpres	503	27	83	612
Leasing	4.830	606	105	5.541
I alt	44.661	7.426	1.868	53.955

Kilde: (Spar Nord, 2020b, s. 124)

En interessant forskel i bankernes præsentation er, at Spar Nord har valgt at kombinere de tre stadier fra IFRS 9s expected credit loss model sammen med bankens interne ratinggrupper

1-9 i én, samlet model. Dette har Sydbank eksempelvis valgt at opdele i to forskellige modeller. For Spar Nords vedkommende, så giver dette læseren et lettere overblik over hvilke ratinggrupper, der befinder sig i hvilke stadier. Eksempelvis i gruppe 1, 2, 3 og 4, de fire grupper med højeste niveau af kreditkvalitet, befinder 26.729 mio. kr. af de i alt allokeret 44.661 mio. kr. sig i stadie 1 af expected credit loss-modellen fra IFRS 9 (Spar Nord, 2020b, s. 124).

Ud fra Spar Nords anvendelse af expected credit loss metoden havde pengeinstituttet en nedskrivningsprocent på 0,30% jævnfør bilag 1.

Spar Nord - 2007

I Spar Nords årsrapport for 2007, blev den overordnede kreditrisiko overvåget af Bonitetsafdelingen, som varetog al overvågning og udvikling i samtlige engagementers kreditbonitet, og foretog endvidere løbende kontrol af hele pengeinstituttets portefølje for hvad angår engagementer. I denne forbindelse blev væsentlige data anvendt omkring kreditengagementer og kunders økonomi, med det formål at opfange eventuelle faretegn så tidligt som muligt. Endvidere blev privatkunder scoret i et kreditscoringssystem, mens erhvervskunder blev ratet i et ratingsystem.

Med hensyn til nedskrivninger, blev alle væsentlige engagementer gennemgået individuelt, mens alle ikke-væsentlige engagementer blev gennemgået gruppevist. De gruppevise engagementer blev placeret i grupper, som var karakteriseret ved ensartet kreditrisici. Såfremt der blev identificeret objektiv indikation på kreditforringelse, og dette ville have en betydning for de forventede pengestrømme, blev der foretaget nedskrivninger på de pågældende engagementer. Nedskrivningsbeløbet er samme praksis som ved de øvrige pengeinstitutter, som i denne periode nedskrev efter IAS 39.

Gruppevise nedskrivninger bliver aktuelt, når objektiv data viser, at de forventede pengestrømme overstiger det tab, som var forventet ved aftaleindgåelse. Her indgår historiske tabserfaringer i vurderingen.

Individuelle nedskrivninger foretages når engagement undergår økonomiske vanskeligheder, det er sandsynligt at kunden går konkurs, banken er nødt til at give lempelige vilkår til kunden eller lignende.

Det primære værktøj til gruppeinddeling af engagementer er ratingen og scoringen. Scoringen af privatkunder tager udgangspunkt i historiske adfærd hos kunden, og beregner sandsynligheden for, at kunden vil misligholde sin forpligtelser overfor pengeinstitutter inden for de kommende 12 måneder (PD). Erhvervskunder bliver rated på baggrund af 8 grupper, som tager udgangspunkt i nøgletal i regnskabet, indtjening og lignende.

Med udgangspunkt i ovenstående, så anvender Spar Nord incurred credit loss model, og er kendetegnet ved, at der nedskrives først, når der er indtruffet objektiv indikation på værdiforringelse (Spar Nord, 2007, s. 46-49).

I perioden 2007 havde pengeinstituttet en nedskrivningsprocent på -0,30%, hvilket vil sige, at der blev tilbageført tidligere foretaget nedskrivninger jævnfør bilag 1.

Nykredit - 2020

Pengeinstituttet beskriver, at der løbende foretages individuel vurdering af samtlige engagementer og hvis det vurderes, at en kunde er i betydelige økonomiske problemer, kan en nedskrivning blive aktuelt, hvor det pågældende engagement ender i stadie 2 eller 3. Om der tages udgangspunkt i individuel- eller gruppevis vurdering, afhænger i høj grad af engagementets størrelse og kreditkvalitet (Nykredit Bank, 2020d, s. 64).

Ligesom Sydbank, så har Nykredit også en model, som indeholder parametrene PD, LGD og EAD. Pengeinstituttet foretager selv skøn over risikoparametrene på baggrund af historiske data for misligholdelser og tab:

PD

Sandsynlighed for misligholdelse indenfor de kommende 12 måneder. Nykredit beregner disse parameter for samtlige kunder. PD beregnes ud fra statistiske modeller på baggrund af den private kundes økonomi og købsadfærd, mens der for erhvervskunder anvendes regnskaber til beregningen af PD. De enkelte kunders PD bliver omregnet til en værdi mellem 0-10, hvor 10 repræsenterer den bedste kreditkvalitet (Nykredit Bank, 2020d, s. 132).

LGD

For alle sine engagementer, beregner Nykredit en forventet tabsandel ved misligholdelse, såfremt kunderne misligholder sine forpligtelser. I beregningen heraf tages udgangspunkt i

elementer som sikkerhedsstillelse, eksempelvis pant i fast ejendom. LGD svinger i takt med økonomiske konjunkturer i samfundet, hvilket medfører, at der under højkonjunkturer vil være tilfælde, hvor misligholdelse ikke nødvendigvis medfører tab, eftersom værdien af sikkerheden overstiger værdien af udlånet (Nykredit Bank, 2020d, s. 132).

EAD

Nykredit estimerer en krediteksponering for hvert engagement for sine kunder, og dette skal give et skøn over den enkelte kundes samlede udestående, på tidspunktet for misligholdelse (Nykredit Bank, 2020d, s. 132).

Nykredit havde i 2020 en nedskrivningsprocent på 0,15%. Disse nedskrivninger blev foretaget på baggrund af pengeinstituttets historiske misligholdelser og tab jævnfør bilag 1.

Nykredit - 2007

Nykredit havde i sin resultatopgørelse for 2007 indtægtsført nedskrivninger på i alt 14 mio. kr. Tilbageførslen af de 14 mio. kr. resulterede i en nedskrivningsprocent på -0,10% i perioden jævnfør bilag 1.

Figur 15

10. NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN OG TILGODEHAVENDER MV.	
Specifikation af nedskrivninger	
Individuelle nedskrivninger i alt	84
Gruppevis nedskrivninger i alt	11
Nedskrivninger i alt ultimo	95
Individuelle nedskrivninger	
Nedskrivninger primo	27
Nedskrivninger i årets løb	43
Tilbageførte nedskrivninger	5
Anden tilgang/afgang (vedrørende køb af LeasIT A/S)	28
Nedskrivninger, der er konstateret tabt	9
Nedskrivninger ultimo	84
Gruppevis nedskrivninger	
Nedskrivninger primo	61
Nedskrivninger i årets løb, netto	-50
Nedskrivninger ultimo	11
Resultatpåvirkning	
Forskydning i nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	-11
Modregnet renteindtægter af nedskrevne udlån	-1
Årets konstaterede tab, netto	7
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	-9
I alt nedskrivninger på udlån	-14
I alt	-14

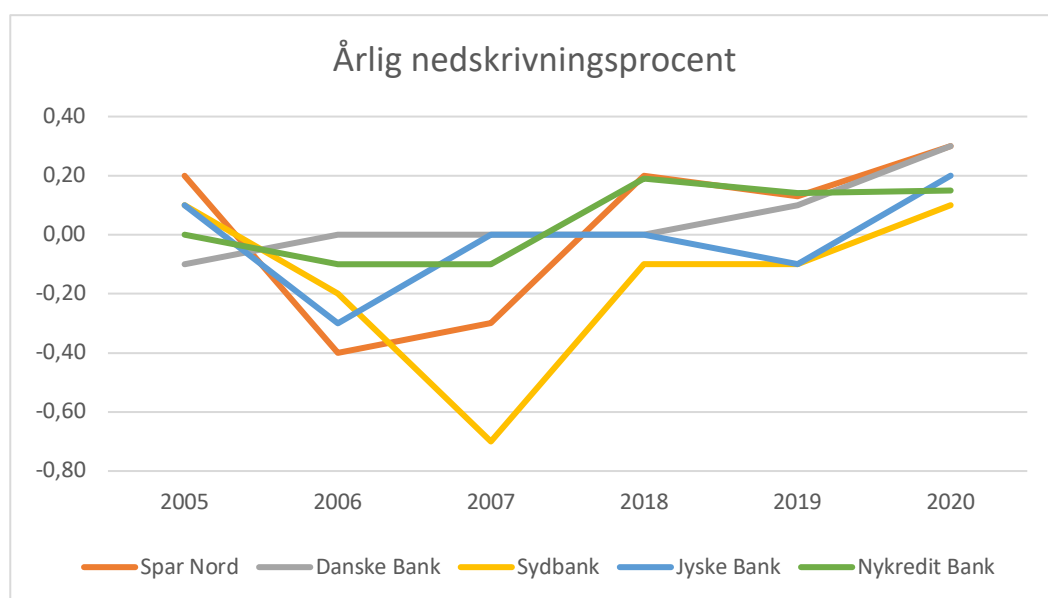
Kilde: (Nykredit Bank, 2007b, s. 48)

Med udgangspunkt i IAS 39, så skelner Nykredit også mellem individuelle nedskrivninger og gruppevis nedskrivninger. Fordelingen for de i alt 95 mio. kr. af nedskrivninger, er 84 mio. kr. heraf af individuel vurdering, mens de resterende 11 er af gruppevis vurdering. Der bliver løbende foretaget individuel gennemgang og risikovurdering på engagementer, som har en beløbsmæssig størrelse på mere end 50 mio. kr. I tilfælde af objektiv indikation på værdiforringelse, og har dette en påvirkning på fremtidige pengestrømme, vil det pågældende engagement nedskrives. Det er samme udgangspunkt som de øvrige beskrevet pengeinstitutter, for hvad angår måling af kredittab 2007 (Nykredit Bank, 2007a, s. 15-16).

Udvikling i nedskrivningsprocent

Med udgangspunkt i de fem pengeinstitutters årlige nedskrivningsprocenter, er nedenstående figur udarbejdet, og den har til formål at visualisere udvikling i nedskrivningerne for de fem pengeinstitutter.

Figur 16

Kilde: Egen tilvirkning

Tidsperioderne 2005-2007 og 2018-2020 er valgt på det grundlag, at IAS 39 havde sin ikrafttræden 1. januar 2005, mens IFRS 9 trådte i kraft 1. januar 2018. Figuren er udarbejdet på baggrund af data tilgængelig af Finanstilsynet, og endvidere de enkelte pengeinstitutters årsregnskaber og risikorapporter for de pågældende perioder.

Med udgangspunkt i de ovenstående oplysninger kan det konstateres, at den generelle tendens er, at nedskrivningerne i pengeinstitutterne oplever en marginal stigning efter implementeringen af IFRS 9 i 2018.

Delkonklusion af analyseafsnit 1

Dette afsnit har til formål at opsummere analyseafsnit 1, som indeholder en gennemgang af de fem udvalgte banker og deres regnskaber, med særlig fokus på udvalgte emner fra IFRS 7 og IFRS 9. Det er blevet undersøgt hvordan bankerne i 2007 og 2020 har anvendt og præsenteret emnerne kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici, kreditrisiko og måling af forventede kredittab i sine regnskaber.

Kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici

Blandt pengeinstitutterne er de mest væsentlige risici kreditrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operationel risiko, men hvordan politikker og instrukser er udarbejdet, differentierer sig i høj grad fra hinanden.

Nykredit prioriterer forholdet til kunden, hvor kreditværdighed er et bærende element, hvilket også gør sig gældende for Sydbank og Spar Nord. Derimod har Jyske Bank en kreditpolitik, hvor målsætningen er, at risikoen er på et acceptabelt niveau i forhold til kapitalgrundlaget i koncernen, i henhold til de generelle tendenser i den danske økonomi.

Til måling og styring af de påtaget risici, anvender fire af pengeinstitutterne, herunder Danske Bank, Jyske Bank, Spar Nord og Nykredit Bank, en metode som indeholder tre forsvarslinjer. Pengeinstitutterne har forskellige poster og opgaver blandt de tre linjer, men fælles for dem er, at de alle skal måle og styre risici. Den tredje og sidste forsvarslinje består af den interne revision, som varetager den overordnede risikostyring, interne kontroller og væsentlig fejlinformation.

Kreditkoncentrationer er beskrevet forskelligt i de fem pengeinstitutters års- og risikorapporter, men fælles er, at de alle er underlagt EU's kapitalkravsregler (CRR). Danske Bank har dog endvidere implementeret strengere interne grænser for kreditkoncentrationer.

Ved at sammenligne års- og risikorapporterne fra 2020 med 2007 rapporterne, fremstår informationer om kvalitative og kvantitative oplysninger vedrørende risici i udgangspunktet meget ens. Med det sagt, så er der sket en betydelig udvikling i mængden af information og

data, eftersom implementeringen af IFRS 9 har resulteret i, at pengeinstitutterne nu skal inddrage fremtidige forhold i deres vurdering af forventede kredittab. Inddragelsen af fremtidige forhold er i kontrast til 2007 rapporterne, hvor pengeinstitutterne alene anvendte historiske og aktuelle data, som følge af den gældende lovgivning dengang.

Kreditrisiko

Metoden bag identificering og vurdering af kreditrisiko varierer blandt de udvalgte pengeinstitutter. Det gør sig generelt gældende for alle pengeinstitutterne, at de hver især har en dedikeret enhed, som har til formål at identificere risiko så tidligt som muligt.

Danske Bank anvender teams, som er specialiseret i at identificere problemer hos kunder med misligholdelse, mens Jyske Bank anvender en metode, som betegnes Risk Control Self Assessment. Denne metode har til formål at identificere og vurdere risici. Spar Nord og Sydbank har henholdsvis et risikoudvalg og enhed navngivet "Risiko", som der for de to pengeinstitutter har ansvaret for at identificere og følge op på risiko. Slutteligt har Nykredit et IT-system, som løbende foretager risikovurderinger, og når risici er identificeret, allokeres ressourcer til at adressere identificerede risici.

Med udgangspunkt i 2007 års- og risikorapporterne, klassificerede Danske Bank, Jyske Bank og Sydbank deres kunder, ud fra en ratingmodel. Scoren som kunden blev tildelt, var baseret på sin risiko og sandsynligheden for misligholdelse af lånet. I Nykredit og Spar Nord var identifikation og vurderingen spredt ud på enheder i bankerne. Det var bestyrelsens ansvar at uddelegere ansvar til mindre enheder inden for pengeinstitutterne.

Ved sammenlignet 2020-rapporterne og 2007-rapporterne, er der sket en udvikling i måden hvornår pengeinstitutterne identificerer og vurderer risici. Der anvendes ikke længere ratingmodeller til at identificere og vurdere risici. Processen er blevet overtaget af de enkelte teams og enheder blandt pengeinstitutterne, som er mere specialiseret til denne opgave.

Virksomheder er blevet mere teknologiske og der kræves flere ressourcer til at udføre arbejdet. Specifikt har implementeringen af IFRS 9 resulteret i, at pengeinstitutterne skal være mere fremtidsorienteret i sin identifikation og vurdering af risici, frem for alene at tage afsæt i historiske og aktuelle risici.

Måling af forventede kredittab

I års- og risikorapporterne for 2020 vurderer pengeinstitutterne deres forventede kredittab ved at anvende expected credit loss-modellen fra IFRS 9. Her vurderes samtlige engagementers kreditkvalitet og efterfølgende nedskrivninger ud fra tre-stadie-modellen, hvor engagementer ved første indregning placeres i stadie 1. Til at vurdere om kreditkvaliteten er steget signifikant siden første indregning, anvender pengeinstitutterne parametrene sandsynlighed for misligholdelse (PD), eksponering ved misligholdelse (EAD) og tab ved misligholdelse (LGD).

I års- og risikorapporter for 2007 er pengeinstitutterne underlagt nedskrivningsreglerne efter IAS 39. Her var incurred credit loss-modellen gældende, som var karakteriseret ved, at nedskrivninger først blev indregnet, når der var indtruffet objektiv indikation på værdiforringelse.

Ved at sammenligne 2020-rapporterne med 2007-rapporterne, er der sket en naturlig udvikling i nedskrivningsmetoden, eftersom IFRS 9 blev implementeret den 1. januar 2018. Dette har resulteret i, at frem for at pengeinstitutterne først nedskriver på engagementer når der er indtruffen objektiv indikation på værdiforringelse, skulle pengeinstitutterne fra 1. januar 2018 nedskrive på deres engagementer allerede ved første indregning af engagementet. Implementeringen af IFRS 9 har for pengeinstitutterne endvidere resulteret i, at nedskrivningsprocent i perioden 2007 sammenlignet med 2020 er steget marginalt.

Analyseafsnit 2

Hvordan har COVID-19 påvirket de danske pengeinstitutter?

Indledningsvis er der redegjort for den generelle påvirkning af COVID-19 hos danske pengeinstitutter med udgangspunkt i rapporter fra Finans Danmark og Finanstilsynet.

I rapporten fra Finans Danmark er der taget udgangspunkt i COVID-19's påvirkning af pengeinstitutters kvartalsregnskaber for 1. kvartal i 2020. Ifølge rapporten er de danske pengeinstitutter godt rustet til at hjælpe de danske virksomheder og husholdninger i form af øgede kreditter. Den primære årsag til dette skyldes, at de danske pengeinstitutter har øget deres kapital markant, herunder mængden af tabsabsorberende kapital, på baggrund af finanskrisen i 2008.

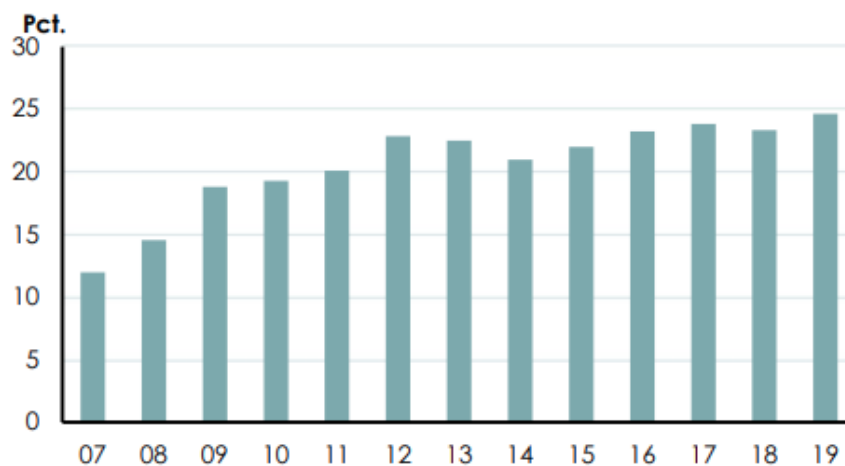
Ifølge rapporten havde SIFI'erne, der også består af realkreditinstitutter, et samlet underskud på 2,3 mia. kr. i 1. kvartal 2020 holdt op imod et overskud på 6,3 mia. kr. i 1. kvartal i 2019. Derudover var nedskrivningerne på engagementer også steget til 7 mia. kr. sammenlignet med 2019, hvor der kun var nedskrivninger på i alt 0,8 mia. kr. i samme periode. Rapporten hævder at størstedelen af nedskrivningerne på engagementer er en direkte konsekvens af COVID-19 og skyldes ledelsesmæssige skøn samt forværrede makroøkonomiske scenarier. Finans Danmark vurderer på baggrund af SIFI'ernes 1. kvartalsregnskaber fra 2020, at kapitalsituationen fortsat er meget solid, selvom der ikke længere er overskud i bank- og realkreditsektoren samlet set. Årsagen til, at Finans Danmark konstaterer dette skyldes, at kapitalprocenten er steget til 22,8% hvor den i ultimo 2019 var 22,6%. Derudover er den egentlige kernekapitalprocent steget med 0,3 procentpoint fra 18,1% i ultimo 2019 til 18,4% (Finans Danmark, 2019, s. 2)

Rapporten der blev udgivet d. 19. maj 2020, der tager udgangspunkt i 1. kvartalsregnskaberne samt Nationalbankens stresstest fra november 2019, vurderede at SIFI-pengeinstitutterne på daværende tidspunkt var så velpolstrede med kapital, at de ikke ville få problemer med at efterleve kapitalkravene med de forventninger, der på daværende tidspunkt, var til den økonomiske udvikling selvom de danske pengeinstitutter vil opleve en markant stigning på deres tab af engagementer. Baggrunden for denne konklusion er, at på daværende tidspunkt fremgik det af alle økonomiske prognoser, at den danske økonomi ville opleve økonomisk

vækst i 2021, at bankernes kapital er øget siden Nationalbankens stresstest og at hjælpepakkerne havde den betydning, at gennemslaget fra lavere BNP-vækst til tab på engagementer er mindre end hvad der normalt antages i en stresstest (Finans Danmark, 2019, s. 2).

Som tidligere beskrevet i denne undersøgelse, samt mange andre videnskabelige rapporter, herunder Randvid rapporten, så havde pengeinstitutterne inden finanskrisen ikke tilstrækkeligt kapital til, at stå imod de tab som krisen medførte. Finanskrisen medførte derfor, at der blev øget krav til pengeinstitutterne samt deres mængde og kvalitet af kapital. Disse øgede krav har medvirket til at mængden af kapital er forøget med hele 12,6 procentpoint til et niveau på 24,6% i 2019 (Finans Danmark, 2019, s. 3).

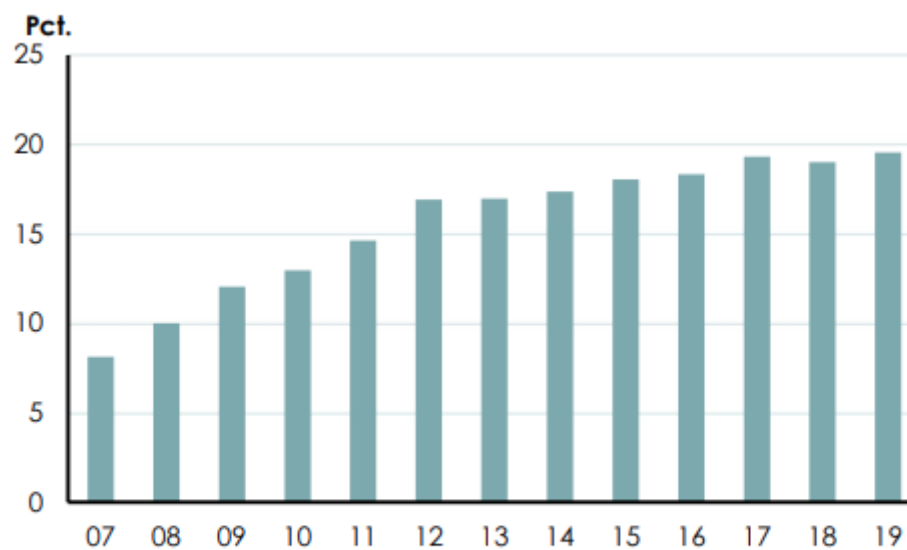
Figur 17: Opbygning af kapital 2007-2019

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 3)

Kapital i pengeinstitutterne opgøres på forskellige måder, alt efter hvor tabsabsorberende den er. Kernekapitalen er den bedste til at absorbere tab og også kernekapitalen i de danske pengeinstitutter er siden finanskrisen blevet forbedret markant. Som det fremgår i den nedenstående figur 18, så er kernekapitalen steget fra 8,1% af de risikovægtede eksponeringer i 2007, til 19,5% i 2019. Det skal dog understreges, at nedenstående tabel er med fokus på pengeinstitutterne og ikke koncernen hvori pengeinstituttet indgår, da der kun findes statistik for koncernens kernekapital fra 2014 til 2019. Den primære årsag til denne udvikling skyldes indførelsen af forskellige kapitalbuffere (Finans Danmark, 2019, s. 4).

Figur 18: Opbygning af egentlig kernekapital 2007-2019

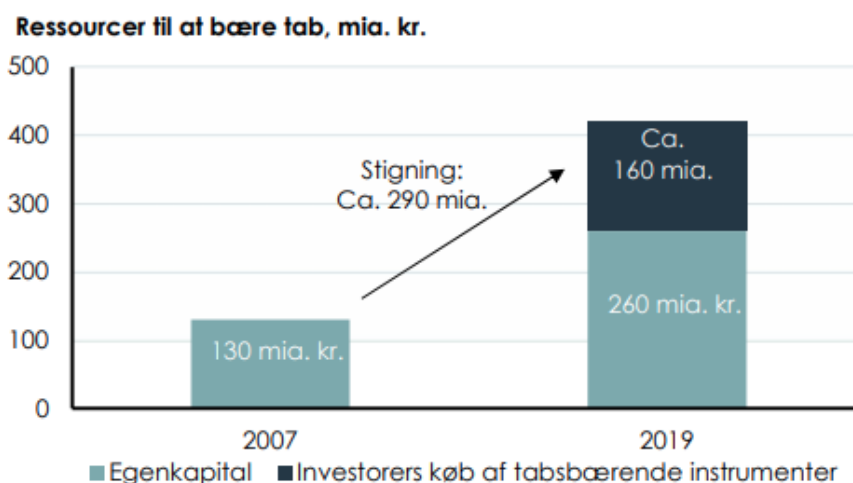

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 3)

Hvor modstandsdygtige er pengeinstitutterne i dag kontra før finanskrisen?

I rapporten fra Finans Danmark fremgår det, at de danske pengeinstitutter er mere modstandsdygtige inden COVID-19 udbredelsen end de var årene inden finanskrisen. Som det fremgår af nedenstående figur, er pengeinstitutternes tabsbærende ressourcer øget med cirka 290 mia. kr. i 2019 end de var i 2007 (Finans Danmark, 2019, s. 5).

Figur 19: Bankernes tabsbærende ressourcer

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 5)

Stigningen i pengeinstitutternes tabsbærende ressourcer skyldes, at SIFI-institutterne har fastsat et krav til de nedskrivningseggede passiver (NEP), på det dobbelte af institutternes kapitalkrav og de øvrige bufferkrav, hvilket svarer til omkring 160 mia. kr. Dette har medvirket til, at de danske pengeinstitutter har en større stødpude overfor tab. Denne stødpude har gjort det muligt for pengeinstitutterne at øge deres kreditter til virksomheder og husholdninger, så samfundsøkonomien ikke bliver påvirket i samme grad (Finans Danmark, 2019, s. 5).

Regeringens hjælpepakker

Regeringens hjælpepakker til de nødlidende virksomheder har med stor sandsynlighed haft en positiv effekt på pengeinstitutternes nedskrivninger på engagementer. Ifølge regeringens Konvergensprogram skønnes det, at disse hjælpepakker sikrede fortsat beskæftigelse til 90-100.000 personer i 2020. Havde regeringen ikke lavet disse hjælpepakker samt støtteordninger, vil det højst sandsynligt have resulteret i flere arbejdsløse, hvorfor ledelsen i pengeinstitutterne ville være nødsaget til, at foretage nedskrivninger på deres engagementer til husholdningerne. Derudover vil flere virksomheder også have solvens problemer, hvorfor pengeinstitutterne også ville skulle foretage endnu flere nedskrivninger (Finans Danmark, 2019, s. 10).

Kapitalsituationen i pengeinstitutterne

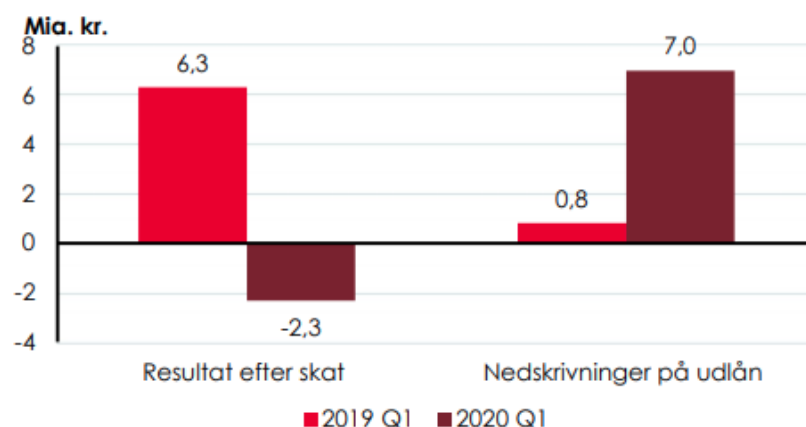
11. marts i 2020 lukkede statsminister Mette Frederiksen landet ned. Dette betød, at pengeinstitutterne skulle forvente at opleve større tab på deres engagementer. Grundet den nye IFRS 9 har dette betydet, at pengeinstitutterne nu skal foretage nedskrivninger på et tidligere stadie end da pengeinstitutterne var underlagt lovgivningen efter IAS 39. Disse nedskrivninger har selvsagt en negativ effekt på pengeinstitutternes driftsresultat (Finans Danmark, 2019, s. 13).

I Finans Danmarks rapport fremgår det, i kvartalsregnskaberne for 1. kvartal i 2020, at de seneste års overskud nu er forsvundet. SIFI-koncernerne, herunder også realkreditinstitutter, har i 1. kvartal 2020 præsenteret kvartalsregnskaber med et meget lavt resultat tæt på 0 kr. eller et underskud på omkring 1. mia. kr. Sidstnævnte er tilfældet for Danske Bank, Nykredit og Jyske bank. Derudover fremgår det også, at det kun er institutter der også har aktiviteter inden for realkredit, der havde formået at levere et nævneværdigt overskud. Ifølge Finans

Danmark skyldes de dårlige kvartalsregnskaber primært nedskrivninger på engagementer som hovedsageligt skyldes COVID-19 (Finans Danmark, 2019, s. 13-14).

SIFI'erne gik samlet ud med et underskud på i alt 2,3 mia. kr. i 1. kvartal 2020, hvor de året forinden havde leveret et overskud på 6,3 mia. kr. Nedskrivninger på engagementer havde oplevet en høj stigning på 7 mia. kr. mod 0,8 mia. kr. i samme kvartal i 2019, som det også fremgår af nedenstående tabel (Finans Danmark, 2019, s. 14).

Figur 20: Nedskrivninger på udlån

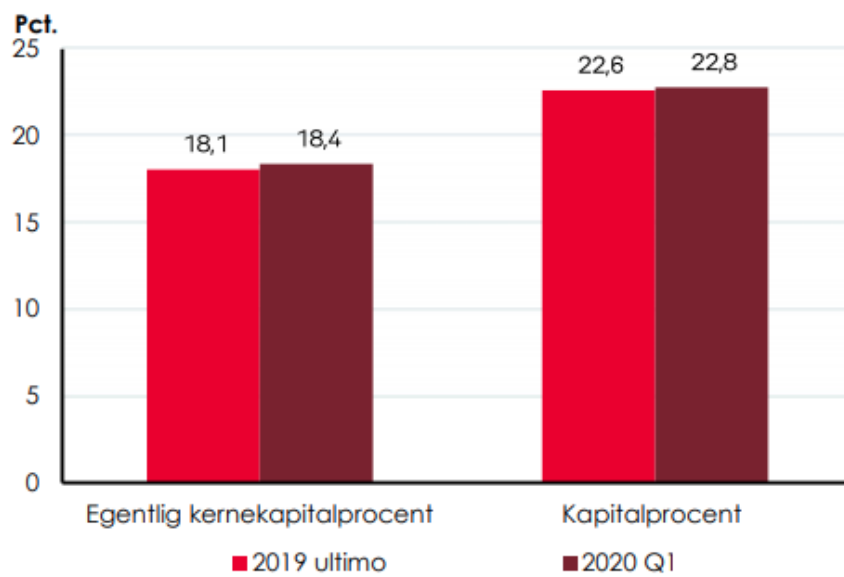

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 15)

Langt de fleste nedskrivninger på engagementer er foretaget som direkte følge af COVID-19 og på baggrund af ledelsesmæssige skøn foretaget i SIFI'erne samt forværrede makroøkonomiske scenarier. Dernæst fremgår det også, at der endnu ikke er foretaget individualiseret nedskrivninger på kundeniveau, da dette først vil ske når kunder vurderes til en svagere ratingsklasse, som forventes at ske i de efterfølgende måneder. På daværende tidspunkt var det uvist hvorvidt nedskrivningerne ville stige yderligere eller kunne reduceres, da det ville afhænge af COVID-19 udvikling samt den samfundsøkonomiske udvikling (Finans Danmark, 2019, s. 14-15).

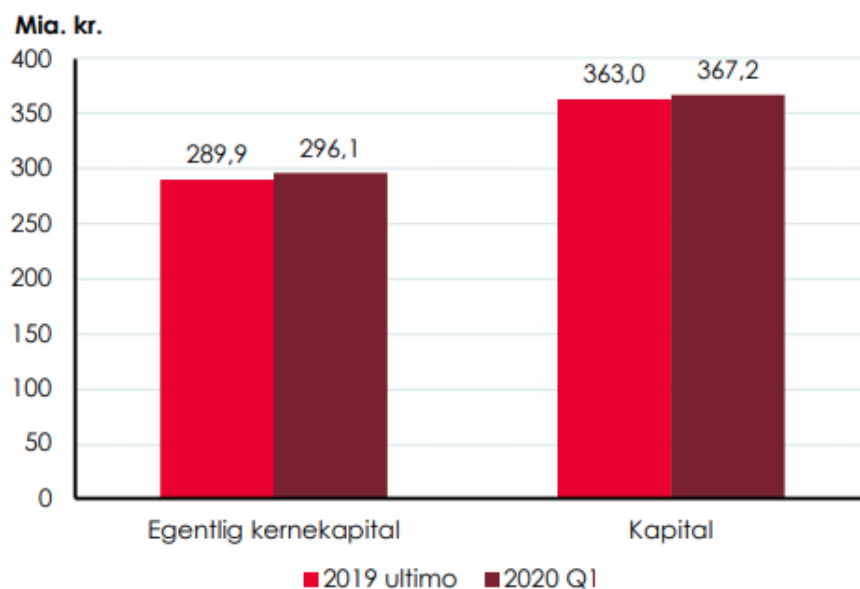
På daværende tidspunkt blev pengeinstitutsektoren dog forsat set som værende meget solid på trods af dårligere resultater i 1. kvartal 2020. Årsagen til dette skyldes den positive udvikling i kapitalprocenten samt den egentlige kernekapitalprocent. Ved udgangen af 1. kvartal i 2020 udgjorde den samlede kapital 367,2 mia. kr., hvilket er en stigning fra ultimo 2019, hvor den var på 363 mia. kr. Den egentlige kernekapital steget også med cirka 6 mia. kr. i samme periode (Finans Danmark, 2019, s. 15).

Figur 21: Kapitalprocenter

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 16)

Figur 22: Kapital

Kilde: (Finans Danmark, 2019, s. 16)

Stigningen af kapital, på trods af de store underskud, skyldes at SIFI'erne havde besluttet ikke at udbetale udbytte af overskuddet fra 2019. De store penge- og realkreditinstitutter havde planlagt at udbetale udbytte svarende til et beløb på 13 mia. kr. før udbruddet af COVID-19 (Finans Danmark, 2019, s. 15-16).

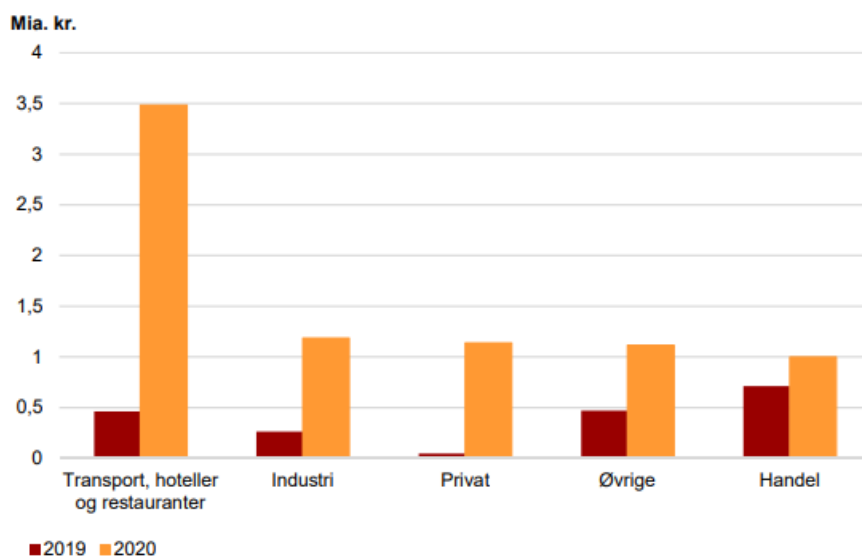
Markedsudvikling for pengeinstitutter generelt i 2020

Den 19. maj 2021 udgav Finanstilsynet en markedsudviklings rapport for pengeinstitutter i 2020, hvori de forklarede hvordan de danske pengeinstitutter var præget af COVID-19. Ved udgangen af 2020 havde pengeinstitutterne et overskud på 15 mia. kr., hvilket er et fald på 40% sammenlignet med 2019. I rapporten fremgår det, at faldet i overskuddet primært skyldes de store stigninger i nedskrivninger på engagementer. I 2020 blev der i alt nedskrevet for 9,5 mia. kr., og inden COVID-19 ramte var nedskrivningerne historisk lave. Dog er de høje nedskrivninger på 9,5 mia. kr. ikke i nærheden af at være på niveau med nedskrivningerne under finanskrisen.

De samlede engagementer oplevede et fald på 30 mia. kr., hvilket svarer til 2,5% sammenlignet med 2019. Dette skyldes COVID-19, som gjorde erhvervskundernes lyst til at investere for lånte penge mindre, grundet den økonomiske usikkerhed, samt de statslige hjælpepakker, som gjorde at erhvervskundernes lånebehov blev formindsket (Finanstilsynet, 2021b, s. 3).

I brancherne transport, hoteller og restauranter var nedskrivningerne på engagementer størst, og der blev i alt nedskrevet for 3,5 mia. kr., hvilket svarer til 40% af de samlede nedskrivninger. Brancherne industri og private lå på et højt niveau af nedskrivninger, sammenlignet med 2019. I nedenstående figur 23 fremgår det hvilke COVID-19 ramte brancher som har oplevet den største stigning i nedskrivninger (Finanstilsynet, 2021b, s. 8).

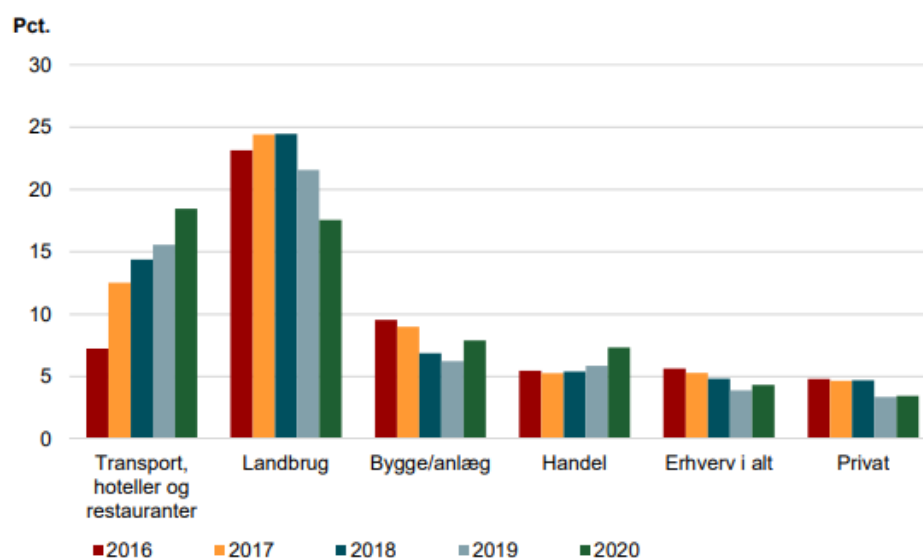
Figur 23: Nedskrivninger fordelt på brancher

Kilde: (Finanstilsynet, 2021b, s. 8)

For to år siden havde branchen landbrug den højeste procent af nødlidende lån (non-performing loans) på 24%, men er faldet til 17% i 2020. Grunden til faldet af NPL-andelen i landbrug skyldes bedre indtjening, samt at branchen ikke i samme grad har været ramt af COVID-19 krisen, som nogle af de andre brancher har. Det er nu ikke længere landbrug som har den højeste procent af NPL-andelen, men i stedet transport, hoteller og restauranter som på grund af COVID-19 krisen har oplevet en stigning på tre procentpoint, og ligger nu på 18,4%. I nedenstående figur fremgår NPL-andelen i de brancher som har oplevet en markant stigning grundet COVID-19 krisen. En eksponering bliver defineret som NPL, hvis den har været i restance i mere end 90 dage, og at det er blevet vurderet usandsynligt at debitor opfylder betalingsforpligtelserne uden at realisere sikkerheden (Finanstilsynet, 2021b, s. 8-9).

Figur 24: NPL fordelt på brancher

Kilde: (Finanstilsynet, 2021b, s. 9)

De fem udvalgte pengeinstitutter

I dette afsnit vil der blive undersøgt, hvordan COVID-19 har påvirket de fem udvalgte pengeinstitutter som er Spar Nord, Danske Bank, Sydbank, Nykredit og Jyske Bank.

Basisindtægter:

Spar Nord

Spar Nord kunne i deres 2020 årsrapport præsentere, at de havde en basisindtjening før nedskrivninger på 1.127 mio. kr. Basisindtjeningens fordeling ses i figuren nedenfor:

Figur 25

Mio. kr.	Q1	Q2	Q3	Q4	2020
Basisindtjening inden nedskrivninger	199	353	371	204	1.127

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående figur, så var basisindtjeningen før nedskrivninger markant lavere i 1. kvartal end den var i henholdsvis 2.- og 3. kvartal. Dette skyldes, at Spar Nord i 1. kvartal havde store negative kursregulering på deres beholdning af børsnoterede værdipapirer, på grund af den markedsuro pengeinstituttet oplevende i marts som direkte konsekvens af COVID-19. Den negative kursregulering var på -11 mio. kr., hvorimod at de i samme kvartal i 2019 oplevede en positiv kursregulering på 118 mio. kr. Derudover havde pengeinstituttet en meget tilfredsstillende udvikling i deres gebyrindtægter. Dette skyldes den stigende aktivitet med handel af værdipapirer samt den høje aktivitet på boligmarkedet (Spar Nord, 2020b, s. 15).

Basisindtjeningen var i 2019 på 1.324 mio. kr., pengeinstituttet har oplevet et fald på godt 200 mio. kr. (Spar Nord, 2020b, s. 11).

Denne udvikling skyldes en nedgang i bankens øvrige indtægter samt en stigning i bankens personale- og driftsomkostninger.

Danske Bank:

Danske Bank har ligesom Spar Nord oplevet et fald i deres basisindtjening inden nedskrivninger. Danske Bank havde i 2019 en basisindtjening inden nedskrivninger på 15.831 mio. kr. og har dermed oplevet en nedgang på omkring 1.900 mio. kr. (Danske Bank, 2020c, s. 22).

Figur 26

Mio. kr.	Q1	Q2	Q3	Q4	2020
Basisindtjening inden nedskrivninger	2.842	4.321	3.851	2.886	13.901

Kilde: Egen tilvirkning

Pengeinstituttet skriver i deres årsrapport, at denne udvikling primært skyldes to ting. Høje omkostninger til styrkelse af deres compliance-indsats samt deres igangværende omstilling af pengeinstituttet og et fald i deres indtægter, hvilket skyldes, at pengeinstituttet i 2019 var positiv påvirket af nogle engangsforhold (Danske Bank, 2020c, s. 22).

I pengeinstituttets årsrapport fremgår det, at COVID-19 har medvirket til en faldende efterspørgsel på kredit hos både erhverv- og privatkunder, grundet den usikkerhed som følge af COVID-19. Derudover nævner pengeinstituttet også, at de statslige hjælpepakker og støtteordninger har medvirket til den faldende efterspørgsel på kredit.

Danske Bank oplevede at deres indlån steg. Dette skyldes, at virksomhederne ikke investerede i samme grad som tidligere, udskød udbyttebetalinger og øgede deres likvide beholdning. Bankens privatkunder investerede heller ikke i samme grad som tidligere og reducerede deres privatforbrug, hvilket også øgede bankens indlån.

Ligesom Spar Nord, var Danske Banks basisindtjening også negativ påvirket grundet kursregulering i 1. kvartal grundet COVID-19. Modsat Spar Nord, så oplevede Danske Bank en lille nedgang i deres handelsindtægter ved årsskiftet sammenlignet med 2019. Det fremgår af pengeinstituttets årsrapport, at denne udvikling skyldes lavere investeringsresultater samt hensættelser til beskatning af pensionsafkast (Danske Bank, 2020c, s. 23).

Pengeinstituttet indførte negative indlånsrenter for deres kunder med betydelige indlån. Dette tiltag opvejede delvist de faldende renteindtægter.

Afslutningsvis skriver pengeinstituttet også, at deres nettogebyrindtægter er faldet med 8% som følge af COVID-19. COVID-19 har forårsaget et fald i brugen af betalingskort og transaktionsrelaterede gebyrer. Den historiske lave rente i 2019 fik også mange af pengeinstituttets kunder til at foretage låneomlægning, hvilket ikke har været tilfældet i 2020 (Danske Bank, 2020c, s. 41).

Sydbank:

Figur 27

Mio. kr.	Q1	Q2	Q3	Q4	2020
Basisindtjening inden nedskrivninger	249	278	342	305	1174

Kilde: Egen tilvirkning

Sydbank er det første pengeinstitut af de analyseret pengeinstitutter, der har øget deres basisindtjening inden nedskrivninger. Pengeinstituttet har øget deres basisindtjening med 69 mio. kr. Det fremgår, at koncernens nettorenteindtægter er faldet med 7 mio. kr. grundet den negative rente, lav låneefterspørgsel og hård konkurrence på bankudlån. Ifølge pengeinstituttet skyldes den lave låneefterspørgsel de statslige hjælpepakker og udskydelse af virksomheders moms- og skattebetalinger. Derudover har pengeinstituttets erhvervskunder ønsket at forøge deres likviditet, som følge af usikkerhederne grundet COVID-19 (Sydbank, 2020b, s. 12).

Årsagen til den øgede basisindtjening inden nedskrivninger skyldes, at pengeinstituttets øvrige basisindtægter er steget med 22 mio. kr., deres handelsindtjening er steget med hele 54 mio. kr. og de har formået, at reducere deres basisomkostninger med 9 mio. kr. (Sydbank, 2020b, s. 12).

Sydbanks basisindtjening har altså ikke oplevet en nedgang i forhold til 2019 grundet COVID-19 (Sydbank, 2020b, s. 10).

Nykredit:*Figur 28*

Mio. kr.	Q1	Q2	Q3	Q4	2020
Basisindtjening inden nedskrivninger	246	821	686	583	2.336

Kilde: Egen tilvirkning

Ligesom Sydbank har Nykredit også øget deres basisindtjening inden nedskrivninger. I 2019 havde pengeinstituttet en basisindtjening på i alt 1.975 mio. kr. Det fremgår i pengeinstituttets halvårsrapport fra 2020, at årsagen til den lave basisindtjening skyldes COVID-19. Som tilfældet med Spar Nord, så oplevede Sydbank et stort fald grundet turbulensen på de finansielle markeder. Dette havde konsekvenser på pengeinstituttets investeringsportefølje samt bankens øvrige indtægter i 1. kvartal 2020. Disse blev dog udlignet i løbet af året (Nykredit Bank, 2020b, s. 4).

Årsagen til den positive udvikling skyldes primært kundetilvæksten, der bidrager til en positiv udvikling i pengeinstituttets renteindtægter og aktiviteterne i SparInvest. COVID-19 har altså ikke påvirket Nykredits basisindtjening inden nedskrivninger i en negativ retning. Dog skriver pengeinstituttet, at basisindtjening ikke er tilfredsstillende, hvilket skyldes den lave basisindtjening i 1. kvartal (Nykredit Bank, 2020b, s. 5).

Jyske Bank:*Figur 29*

Mio. kr.	Q1	Q2	Q3	Q4	2020
Basisindtjening inden nedskrivninger	37	311	336	344	1028

Kilde: Egen tilvirkning

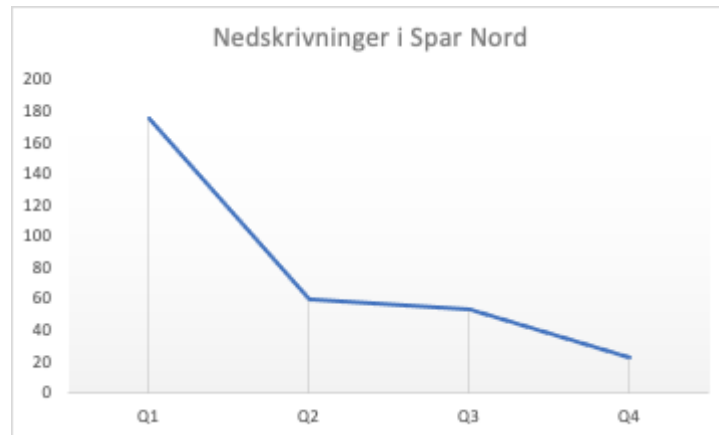
Tendensen fra de øvrige fire pengeinstitutter, med hensyn til den forholdsvis lave basisindtjening inden nedskrivninger, er også gældende for Jyske Bank. I 2019 opnåede Jyske Bank på deres bankaktiviteter en basisindtjening på 1.188 mio. kr. Årsagen til denne nedgang er ifølge pengeinstituttet et resultat af flere ting. Basisindtægterne faldt i 2020 til 2.155 mio. kr., hvilket svarer til et fald på 6% som kan henføres til lavere bankudlån, lavere

konverteringsaktivitet samt lavere kuponrenter fra obligationer og øgede finansieringsomkostninger (Jyske Bank, 2020b, s. 21).

COVID-19 havde også en effekt på pengeinstituttets gebyr- og provisionsindtægter, der faldt 9%, da COVID-19 reducerede kundernes rejseaktivitet og dermed resulterende i lavere indtægter fra betalingsformidling (Jyske Bank, 2020b, s. 21).

Som det fremgår af tabellen, havde pengeinstituttet en lav basisindtjening i 1. kvartal, som skyldes det turbulente finansielle marked. Dette betød, at pengeinstituttet i 1. kvartal havde et tab på kursregulering på 69 mio. kr. Dette blev dog udlignet, da aktiekurserne steg i løbet af 2020 og pengeinstituttets høje aktivitetsniveau i handelsområdet.

Pengeinstituttet realiserede et tab på salget af Jyske Bank (Gibraltar) på 75 mio. kr., så formåede de at reducere deres basisomkostninger med 4%. COVID-19 påvirkede også dette fald, da krisen reducerede bankens rejseaktiviteter mv. (Jyske Bank, 2020b, s. 21).

Nedskrivninger:**Spar Nord:***Figur 30**Kilde: Egen tilvirkning*

Som det kan aflæses i den ovenstående graf, så havde Spar Nord relativt store nedskrivninger i 1. kvartal 2020 sammenlignet med de efterfølgende kvartaler. I 1. kvartal nedskrev pengeinstituttet 175 mio. kr. på engagementer. De 175 mio. kr. fordeler sig på følgende måde:

- 132 mio. kr. - Erhvervskunder eksklusiv landbrug.
- 69 mio. kr. - Privatpersoner.
- 3 mio. kr. - SparXpres.
- 29 mio. kr. - Tilbageførsel af nedskrivninger på landbrugskunder (Spar Nord, 2020c, s. 5).

Ifølge pengeinstituttets årsrapport skyldes disse nedskrivninger primært COVID-19. Pengeinstituttet har i 2020 foretaget et modelunderstøttet, ledelsesmæssigt skøn på 320 mio. kr. som følge af COVID-19. Det fremgår af deres årsrapport, at de statslige hjælpepakker har resulteret i forholdsvis små tab på deres individuelle engagementer (Spar Nord, 2020b, s. 16).

I 2020 havde Spar Nord en negativ driftspåvirkning på 309 mio. kr. (22 mio. kr. i 2019) vedrørende nedskrivninger.

- 250 mio. kr. - Erhvervskunder eksklusiv landbrug.
- 124 mio. kr. - Privatpersoner.
- 9 mio. kr. - SparXpres.
- 74 mio. kr. - Tilbageførsel af nedskrivninger på landbrugskunder.

I 2020 hjalp den danske stat virksomheder med hjælpepakker. Grundet den økonomiske usikkerhed i 2021, hvor flere af disse hjælpepakker skal tilbagebetales, har pengeinstituttet øget deres ledelsesmæssig skøn til forventet tab som følge af COVID-19 (Spar Nord, 2020b, s. 17).

Pengeinstituttets korrektivkonto er fra primo 2020 til ultimo 2020 forøget fra cirka 1.500 mio. kr. til 1.717 mio. kr. (Spar Nord, 2020b, s. 70)

Danske Bank:

Figur 31

Kilde: Egen tilvirkning

Nedskrivningerne i Danske Bank toppede i 1. kvartal. Pengeinstituttet fremhæver i deres årsrapport, at nedskrivningerne på engagementer udgør 7 mia. kr., hvilket hovedsageligt er som følge af COVID-19 og forventede kredittab heraf. Det fremgår at de store nedskrivninger i 1. kvartal skyldes ændringerne i de makroøkonomiske scenarier, men at store dele af disse nedskrivninger kunne tilbageføres, da det udviklede sig bedre end forventet. Tilbageførsel af

disse nedskrivninger blev erstattet af branchespecifikke nedskrivninger. Pengeinstituttet har eksempelvis nedskrevet engagementer for 3,3 mia. kr. på deres kunder i oliesektoren.

De statslige hjælpepakker samt pengeinstituttets diversificeret portefølje har betydet, at nedskrivninger på COVID-19-følsomme sektorer og brancher har været begrænset (Danske Bank, 2020c, s. 7-8).

Observationer ved Finanstilsynets inspektion

I april 2021 udgav Finanstilsynet en redegørelse omhandlende en inspektion af Danske Bank der blev gennemført i oktober 2020. Formålet med denne inspektion var at vurdere om pengeinstituttet havde nedskrevet tilstrækkeligt i lyset af COVID-19 krisen, samt om engagementerne var blevet placeret i de korrekte stadier i henhold til nedskrivningsreglerne i IFRS 9. I inspektionen er der blevet taget højde for nedskrivninger i form af ledelsesmæssige skøn, som pengeinstituttet har foretaget, og som var betydningsfulde for de pågældende engagementer.

For Danske Bank ville Finanstilsynet vurdere om nedskrivninger og stadieplaceringerne var tilstrækkeligt pr. 30 juni 2020. Vurderingen er begrundet på baggrund af udvalgte forretningsgange og ud fra udlån til 205 erhvervskunder og 129 privatkunder. Ud fra disse oplysninger, som Finanstilsynet har hentet fra Danske Bank, kunne de konstatere at der var behov for mernedskrivninger på de pågældende udlån. Til erhvervskunderne blev nedskrivningerne på engagementer forhøjet med 136 mio. kr., hvoraf 111 mio. kr. udgjorde nedskrivninger på et samlet lån. Til privatkunderne blev nedskrivningerne på engagementer forhøjet med 57 mio. kr., hvoraf 51 mio. kr. af dem var til et stort og unormalt lån, som var fra Danske Banks Private Banking-afdeling, hvilket flere af engagementerne med mernedskrivningerne var.

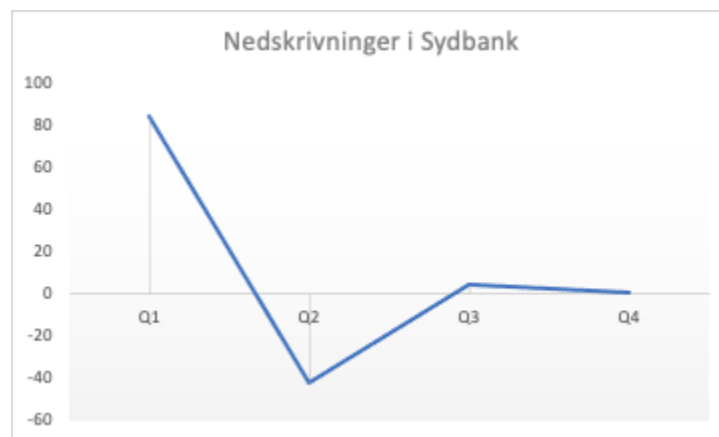
Finanstilsynet kunne ud fra oplysningerne indikere, at nedskrivningerne på engagementerne, ud fra de udvalgte kunder pr. 30 juni 2020, ikke var tilstrækkelige på de store erhvervskunder, med objektiv indikation på værdiforringelse, og på privatkunder. Samlet set udgjorde de udvalgte engagementer en lille andel af Danske Banks samlede engagementer. På baggrund af dette var der ikke behov for at foretage et sikkert skøn over mernedskrivninger for populationerne. I stedet skulle Danske Bank ved regnskabsafslutningen for 2020, informere

Finanstilsynet om hvordan de har taget højde for de observationer der er blevet foretaget, med henblik på at sikre at de mernedskrivninger var tilstrækkelige.

Årsagen til mernedskrivningerne på engagementerne for henholdsvis erhvervs- og privatkunderne, skyldes at de manuelle nedskrivningsberegninger i nogle tilfælde ikke indeholdt realistiske og begrundede scenarier, og at der ikke var konstateret objektiv indikation for værdiforringelse i tilfælde af betydelige økonomiske vanskeligheder. Pengeinstituttet fik i begge tilfælde besked på at ændre dette. Ud fra den data Finanstilsynet fik tilsendt fra Danske Bank, blev der også konstateret fejl og mangler. Dette gjorde at Finanstilsynet op til flere gange skulle indhente nye datalister eller rettelser. Siden at der kunne konstateres fejl i dataen, vurderede Finanstilsynet at der også var en risiko for at der var fejl i ledelsesinformationen om pengeinstituttets porteføljer. Ud fra inspektionen kunne Finanstilsynet se, at Danske Bank ikke havde nogle formaliserede processer eller kontroller til at sikre, at den data de sendte til Finanstilsynet ikke var fejlbehæftede. Der blev givet et påbud om at rette op på dette, så Finanstilsynet i fremtidige inspektioner modtog den korrekte data (Finanstilsynet, 2021c).

Sydbank:

Figur 32

Kilde: Egen tilvirkning

Sydbank foretog i 1. kvartal nedskrivninger på i alt 84 mio. kr. hvoraf de tilbageførte 42 mio. kr. i 2. kvartal. De efterfølgende kvartaler foretog pengeinstituttet minimale nedskrivninger på engagementer. Sydbank foretog i 2020 nedskrivninger for i alt 47 mio. kr. (Sydbank, 2020b, s. 18).

Karen Frøsig, den administrerende direktør, udtaler i årsrapporten, at pengeinstituttet af forsigtighedsmæssige årsager, har øget deres reservation til tab på nedskrivninger med 100 mio. kr. i 4. kvartal på baggrund af ledelsesmæssige skøn, så den samlede reservation udgør 325 mio. kr. Ud af de 325 mio. kr. er 200 mio. kr. afsat til uforudsete hændelser på pengeinstituttets ratingklasser 1-6, der anses som værende god eller normal kreditrisiko (Sydbank, 2020b, s. 5).

Sydbank koncernen havde pr. 31. december 2020 blankoudlån på 580 mio. kr. i de svageste ratingklasser. Der var på daværende tidspunkt ikke objektiv indikation på værdiforringelse. Pengeinstituttet har efter et ledelsesmæssigt skøn hensat 125 mio. kr. til at afdække risikoen på disse udlån. Sydbank skriver i deres årsrapport, at der individuelt fokus på kunder i disse ratingklasser (Sydbank, 2020b, s. 16).

Sydbank forventer at få indfriet deres tilgodehavende hos minkavlerne i 2021 grundet statens kompensationsaftale, hvilket potentielt vil betyde, at pengeinstituttet vil kunne tilbageføre nedskrivninger på 150 mio. kr. (Sydbank, 2020b, s. 23)

Nykredit:

Figur 33

Kilde: Egen tilvirkning

Nykredit havde i 2020 nedskrivninger på 579 mio. kr., mod 210 mio. kr. i 2019. Nykredit skriver, at disse nedskrivninger primært skyldes COVID-19. Ultimo 2020 hensatte pengeinstituttet 553 mio. kr. efter modelunderstøttet beregninger og portefølje beregninger. Derudover skriver pengeinstituttet, at de faktiske tab er begrænset som følge af COVID-19, da deres kunder er økonomiske stærke og har en stor likvid beholdning. Pengeinstituttet

fremhæver at de statslige hjælpepakker og støtteordninger som værende en af årsagerne til, at det faktiske tab på engagementer er begrænset (Nykredit Bank, 2020c, s. 5).

Observationer ved Finanstilsynets inspektion

I april 2021 udgav Finanstilsynet en redegørelse omhandlende en inspektion af Nykredit der blevet gennemført i februar 2021. Inspektionen havde samme formål som inspektionen foretaget i Danske Bank måneder forinden.

Inspektionen af Nykredit Bank var baseret på 109 erhvervskunder og 67 privatkunder, for at vurdere om der var nedskrevet tilstrækkeligt pr. 30 september 2020. Finanstilsynet kunne konstatere at nedskrivningerne var tilstrækkelige, og at stadielaceringerne af engagementerne var korrekte. Dog var der nogle udlån placeret forkert, hvilket skyldes Nykredit Banks rating program, som i enkelte tilfælde ikke kunne gengive kreditrisikoen som lå hos kunderne.

Hos Nykredit Bank var der konstateret fejl og mangler i de datalister som Finanstilsynet modtog. Det er ikke første gang dette er sket ved inspektion af Nykredit Bank. Tilbage i 2019 blev der givet påbud på at forbedre deres datagovernance. På baggrund af de konstaterede fejl og mangler, bliver der nu arbejdet på at forbedre datakvaliteten (Finanstilsynet, 2021d).

Jyske Bank:*Figur 34**Kilde: Egen tilvirkning*

Jyske Bank foretog nedskrivninger på i alt 373 mio. kr. i 2020. Pengeinstituttets nedskrivninger i 1. kvartal var på 455 mio. kr., hvor de tilbageførte henholdsvis 125 mio. kr. og 19 mio. kr. i 2.- og 3. kvartal. Årsagen til de store nedskrivninger i 1. kvartal skyldes ledelsesmæssige skøn på 550 mio. kr., som direkte effekt af COVID-19 (Jyske Bank, 2020b, s. 21).

Af de samlede nedskrivninger for året kan 615 mio. kr. henføres til et ledelsesmæssige skøn grundet COVID-19. De 615 mio. kr. blev dog delvist modvirket af den positive udvikling hos blandt andet landbrugskunderne (Jyske Bank, 2020b, s. 22).

For hele Jyske Bank koncernen er der foretaget ledelsesmæssige skøn der har medvirket til mernedskrivninger på 1.200 mio. kr. hvoraf 1.090 mio. kr. er som følge af COVID-19. Årsagerne til dette ledelsesmæssige skøn redegøres for nedenfor.

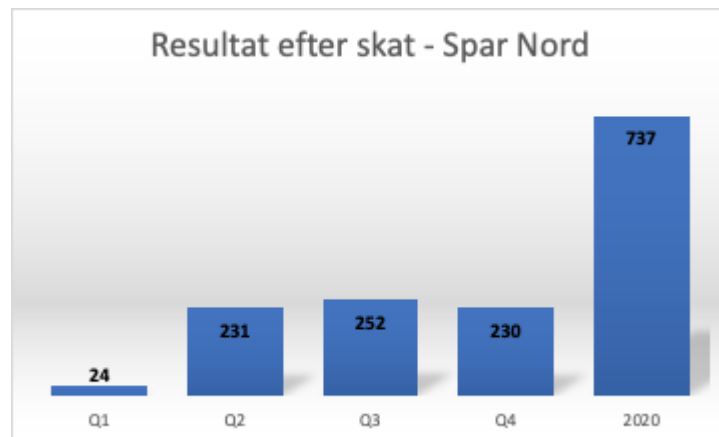
I årsrapporten fra 2020 står der følgende er det ledelsesmæssige skøn foretaget på baggrund af det nedenstående.

På baggrund af de observerede misligholdelsesniveauer fra 2019 sammenholdt med de makroøkonomiske prognoser for økonomiens udvikling, er niveauerne for sandsynligheden for misligholdelse (PD) opdateret. Dernæst er forventningerne til udviklingen i ejendomspriserne også opdateret. Disse niveauer bliver løbende opdateret ud fra analyser og prognoser fra Nationalbanken samt interne analyser. Med det nye datainput foretog pengeinstituttet en fuld genberegning af det forventet tab på engagementer, hvilket gav anledning til mernedskrivninger på 550 mio. kr. (Jyske Bank, 2020b, s. 103).

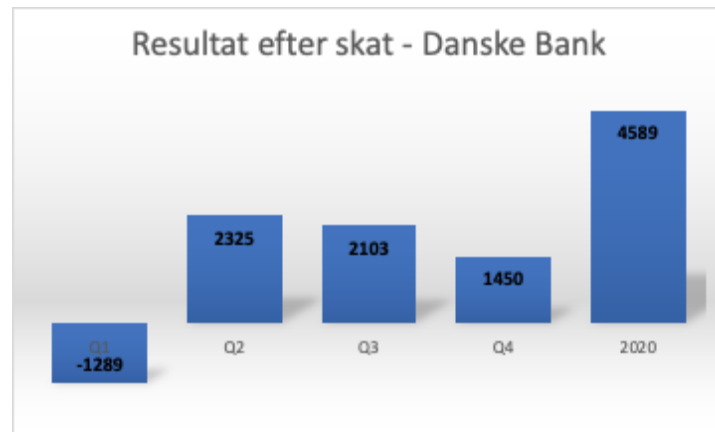
Jyske Bank foretog også en følsomhedsanalyse med henblik på at vurdere følsomheden omkring det mest sandsynlige scenarie, basisscenariet. I denne følsomhedsanalyse har de makroøkonomiske prognoser haft stor påvirkning af smittespredningen samt niveauet af gældende restriktioner. De makroøkonomiske scenarier og hændelses-sandsynlighederne revurderes som minimum en gang om året. Analysen foretaget af Jyske Bank konkluderede, at COVID-19 havde en stor påvirkning, hvilket betød, at der skulle foretages mernedskrivninger på 140 mio. kr., hvilket er 40 mio. kr. mere end året forinden. Stigningen af disse mernedskrivninger kan indirekte henføres på afledte effekter af COVID-19 (Jyske Bank, 2020b, s. 103).

Afslutningsvis har pengeinstituttet også bogført 510 mio. kr., som et ledelsesmæssigt skønnet nedskrivningstillæg grundet den store usikkerhed.

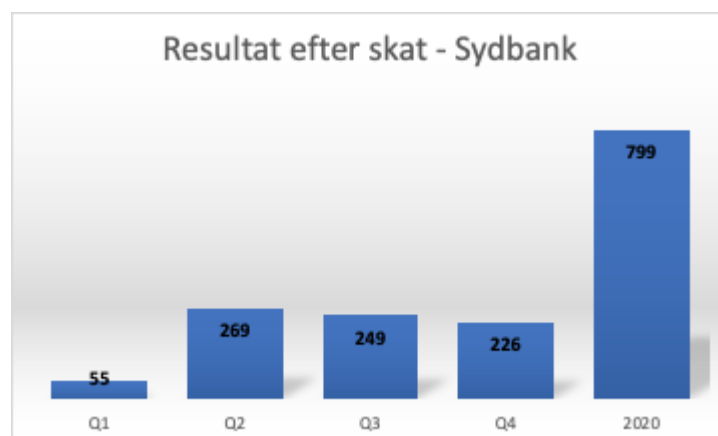
De statslige hjælpepakker gør det svært for pengeinstitutterne at vurdere hvilke eksponeringer der er sunde og hvilke der er usunde. Støtten fra staten har besværliggjort at identificere pengeinstituttets svage kunder tidligt grundet de store likviditetspakker. For at vurdere ændringer i kreditrisikoen foretog Jyske Bank i 2020 en række portefølje- og kundeundersøgelser, dog har disse undersøgelser kun i begrænset omfang medvirket til en forværret risikoklassifikation. Årsagen til dette vurderes fra pengeinstituttets side, at skyldes de statslige hjælpepakker. Grundet pengeinstituttet har svært ved at identificere svage kunder, har de foretaget en følsomhedsanalyse, hvor en del af deres portefølje stigende kreditrisiko. Dette fik Jyske Bank til at foretage nedskrivninger på i alt 510 mio. kr. (Jyske Bank, 2020b, s. 103-104).

Resultat efter skat:**Spar Nord:***Figur 35**Kilde: Egen tilvirkning*

Spar Nord havde i 2020 et resultat efter skat på 737 mio. kr., hvilket er 322 mio. kr. eller 30% lavere end i 2019. Resultatet er påvirket af COVID-19, hvorfor pengeinstituttet anser resultatet som værende tilfredsstillende. Årsagen til faldet i pengeinstituttets resultat efter skat skyldes kriterierne nævnt i de to foregående afsnit omkring basisindtjeningen inden nedskrivninger og nedskrivninger på engagementer. Spar Nord har oplevet en lille stigningen i deres indtægter og omkostninger og en markant stigning i deres nedskrivninger på engagementer, som følge af COVID-19. Som det fremgår af ovenstående figur, så var det primært 1. kvartal der var årsagen til det lave resultat (Spar Nord, 2020b, s. 11).

Danske Bank:*Figur 36**Kilde: Egen tilvirkning*

Danske Bank præsenterede i deres årsrapport et resultat efter skat på knap 4,6 mia. kr. som hovedsageligt var påvirket af de store nedskrivninger, som direkte effekt af COVID-19. I 2019 leverede pengeinstituttet et resultat efter skat på cirka 15 mia. kr. Resultatet i 2019 var dog også positivt påvirket af betydelige engangsforhold samt pengeinstituttets udtræden af den internationale sambeskatningsordning (Danske Bank, 2020c, s. 22).

Sydbank:*Figur 37**Kilde: Egen tilvirkning*

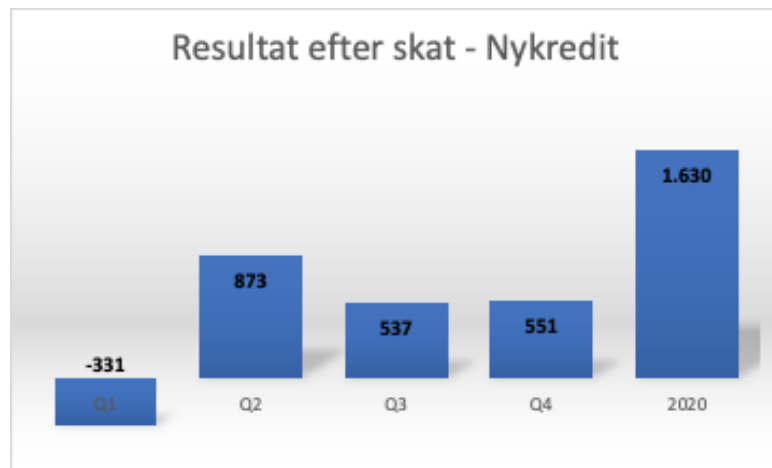
Som Spar Nord og Danske Bank var Sydbanks resultat efter skat i 1.kvartal meget påvirket af COVID-19. Nedgangen set i forhold til 2019, skyldes kriterierne nævnt i de to foregående

afsnit, herunder de store nedskrivninger samt de statslige hjælpepakker der påvirker kundernes lånebehov. Det er primært faktorer afledt af COVID-19 (Sydbank, 2020b, s. 15).

Pengeinstituttet havde ved indgang af 2020 et forventet resultat mellem 700 og 1.000 mio. kr. (Sydbank, 2020b, s. 5)

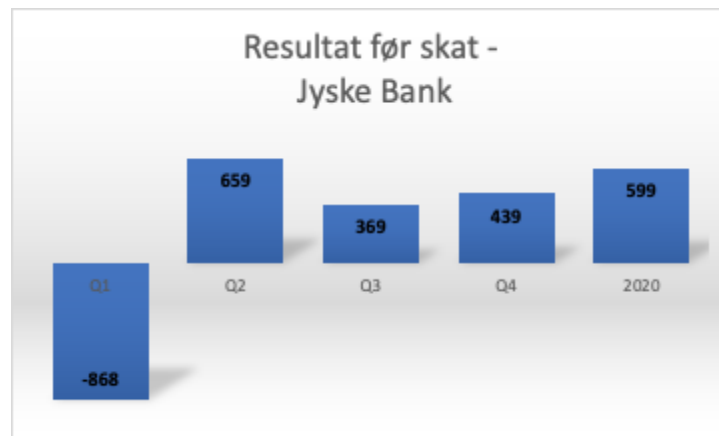
Nykredit

Figur 38

Kilde: Egen tilvirkning

Modsat de øvrige banker havde Nykredit faktisk formået, at øge deres resultat efter skat i forhold til 2019. Pengeinstituttet skriver dog i deres årsrapport, at COVID-19 stadig havde en negativ effekt på deres resultat på baggrund af deres nedskrivninger (Nykredit Bank, 2020c, s. 4).

Jyske bank:*Figur 39**Kilde: Egen tilvirkning*

Figuren er i modsætning til de øvrige pengeinstitutter resultatet før skat og ikke efter skat. Dette skyldes, at Jyske Bank ikke har opgivet deres resultatet efter skat på deres bankaktiviteter, men kun for hele Jyske Bank koncernen.

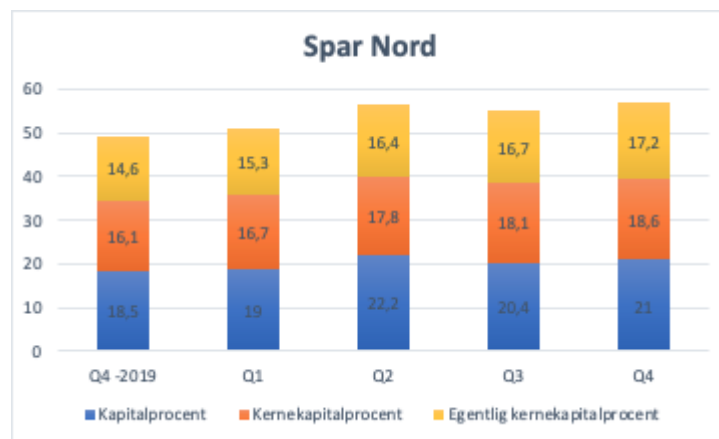
Pengeinstituttet har i 2020 oplevet over en halvering af resultatet før skat i forhold til 2019, hvor de leverede 1.273 mio. kr. Det fremgår, at halveringen primært skyldes COVID-19, da pengeinstituttet har foretaget store nedskrivninger samt en lavere basisindtjening (Jyske Bank, 2020b, s. 21).

Kapitalsituation i de fem udvalgte pengeinstitutter

I rapporten fra Finans Danmark fremgår det, at SIFI'erne efter 1. kvartal havde formået at udbygge deres kapital på trods af stor nedgang i 1. kvartal. Der vil i dette afsnit være fokus på de fem udvalgte pengeinstitutters kapitalsituation ved udgangen af 2020.

Spar Nord:

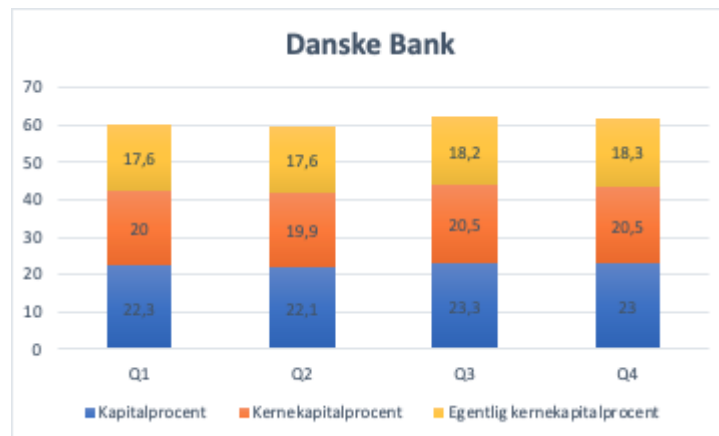
Figur 40

Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående figur, så har pengeinstituttet på trods af COVID-19 formået at øge deres kapitalprocent, kernekapitalprocent samt deres egentlig kernekapitalprocent. Den primære årsag til dette skyldes, at Spar Nord valgte ikke at udbetale udbytte fra 2019, efter opfordring fra Finanstilsynet. Derudover har pengeinstituttet også øget deres kapitalgrundlag med årets overskud. Spar Nords egentlige kapitalgrundlag udgjorde i ultimo 2020 9.422 mio. kr. mod 8.192 mio. kr. i 2019 (Spar Nord, 2020b, s. 99).

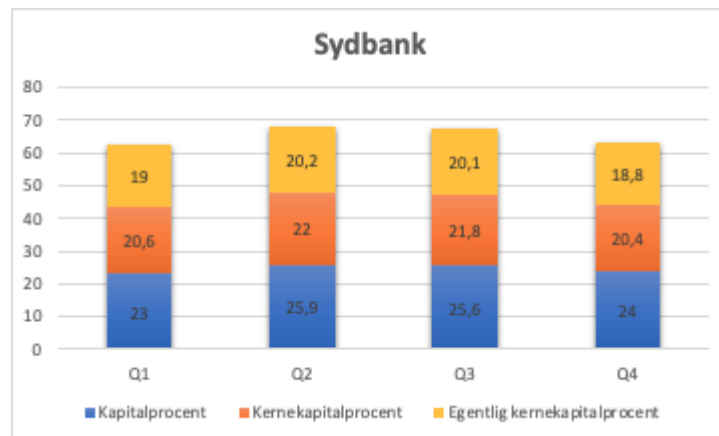
I 2020 har pengeinstituttet også formået at øge deres strategiske likviditet knap 7 mia. kr. Den strategiske likviditet defineres i pengeinstituttet som differencen mellem bank- og leasingudlån og den langsigtede funding. Pengeinstituttet skriver i deres årsrapport, at denne stigning primært skyldes den øget indlånsbalance grundet COVID-19 som nævnt tidligere (Side 18-19). Pengeinstituttet skriver, at deres likviditetsgrad har oplevet en markant stigning i 2020. Likviditetsgraden er ultimo 2020 på 241%, mod 195% i 2019 (Spar Nord, 2020b, s. 137).

Danske Bank:*Figur 41**Kilde: Egen tilvirkning*

Danske Bank har formået at øge deres kapitalgrundlag, dog ikke i samme grad som Spar Nord. Pengeinstituttet skriver i deres årsrapport, at der ikke blev udbetalt udbytte for 2019, men derimod anvendte udbyttet til at styrke deres kapitalgrundlag. Beslutningen om ikke at udbetale udbytte blev taget på grundlag af anbefalingerne fra regeringen samt Finanstilsynet (Danske Bank, 2020c, s. 9).

Derudover fremgår det, at pengeinstituttets overskud for 2020 og ændringerne i overgangsreglerne omkring IFRS 9, har medvirket til en positiv udvikling i pengeinstituttets solvensprocent og egentlig kernekapitalprocent (Danske Bank, 2020c, s. 28).

Danske Bank havde i ultimo 2020 oplevet en lille stigning i deres likviditetsgrad i forhold til ultimo 2019. Stigning var på 14 procentpoint, og havde ultimo 2020 et niveau på 154% (Danske Bank, 2020c, s. 205).

Sydbank:*Figur 42**Kilde: Egen tilvirkning*

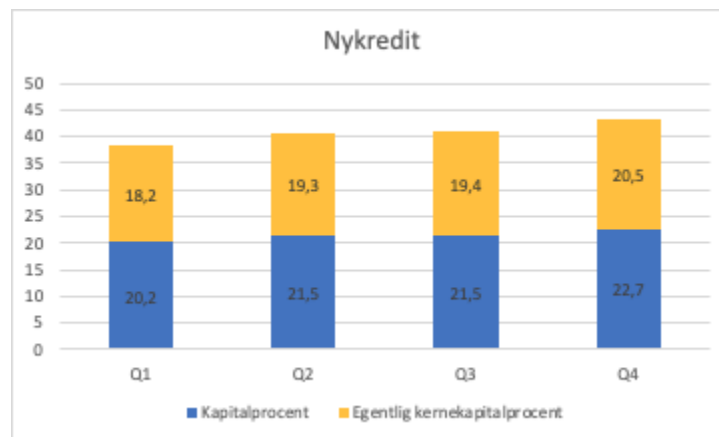
Sydbank har oplevet en lille nedgang i deres kernekapitalprocent og egentlig kernekapitalprocent i løbet af 2020. Pengeinstituttet har dog stadig øget deres egentlig kernekapitalprocent med 1 procentpoint sammenlignet med ultimo 2019. Den egentlig kernekapitalprocent er efter fradraget af den foreslået udbyttebetaling i 2020 (Sydbank, 2020b, s. 11).

Likviditetsgraden er ultimo 2020 på 210% og var i ultimo 2019 på 174%, hvilket er en tilfredsstillende udvikling (Sydbank, 2020b, s. 124).

Nykredit:

Nykredit har ikke udregnet kernekapitalprocenten for deres bank aktiviteter, hvorfor der blot tages udgangspunkt i den egentlig kernekapitalprocent.

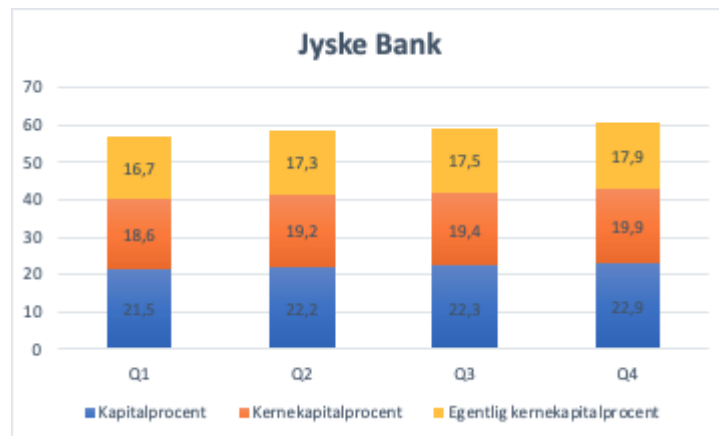
Figur 43

Kilde: Egen tilvirkning

Nykredit har formået at øge deres egentlig kernekapitalprocent sammenlignet med 2019. Pengeinstituttets egentlige kapitalgrundlag var i 2020 på godt 24 mia. kr. Det formodes, at årsagen til denne udvikling skyldes påvirkningen af det positive resultat for 2020 samt tilbageholdelse af udbyttet fra 2019 (Nykredit Bank, 2020c, s. 8).

Pengeinstituttet havde i 2020 en likviditetsgrad på 178%, hvilket er en stigning på 25 procentpoint fra 153% i 2019 (Nykredit Bank, 2020c, s. 107).

Jyske Bank:*Figur 44**Kilde: Egen tilvirkning*

Jyske Bank har ligesom de øvrige pengeinstitutter øget deres egentlig kernekapitalprocent i forhold til ultimo 2019, hvor den var på 17,4% (Jyske Bank, 2020b, s. 12).

Pengeinstituttet skriver i deres årsrapport, at kreditkvaliteten vurderes som historisk god og derudover fremgår det, at andelen af kreditforringede udlån i slutningen af 2020 var på det hidtil laveste niveau (Jyske Bank, 2020b, s. 5).

Jyske Banks likviditetsgrad var ultimo 2020 på 339%, svarende til et likviditetsberedskab på 111 mia. kr.

Med udgangspunkt i pengeinstituttets kapitalgrundlag og likviditetsberedskab vurderer pengeinstituttet, at de ville kunne modstå de hårde stress-scenarier (Jyske Bank, 2020b, s. 5).

Delkonklusion af analyseafsnit 2

De fem udvalgte pengeinstitutter er alt andet lige blev påvirket af udbredelsen af COVID-19. Den generelle tendens var en lav basisindtjening i 1. kvartal 2020 og store nedskrivninger i samme kvartal. Disse to kriterier medvirkede til et lavt resultat hos alle pengeinstitutterne i 1. kvartal. Uroen på de finansielle markeder, som direkte følge af COVID-19, medvirkede til, at flere pengeinstitutter oplevede en negativ effekt på deres kursreguleringer. Derudover havde de statslige hjælpepakker også en negativ effekt på nogle af pengeinstitutternes basisindtjening, da disse hjælpepakker reducerede kundernes kreditefterspørgsel. Dernæst havde COVID-19 den effekt, at flere af pengeinstitutternes kunder valgte at reducere deres investeringer, hvilket betød, at pengeinstitutterne tjente penge på deres indlån grundet den negative rente.

Nedskrivningerne for pengeinstitutterne var markant højere i 1. kvartal 2020 grundet den store usikkerhed omkring pandemiens udvikling. I de efterfølgende kvartaler tilbageførte flere pengeinstitutter noget af det nedskrevet eller blot nedskrev meget mindre.

Tages der udgangspunkt i et pengeinstitut som Danske Bank, som kan have fejl i deres nedskrivningsberegninger samt deres konstatering af objektiv indikation for værdiforringelse, må det antages at andre mindre pengeinstitutter kan have samme fejl. Dette betyder at det nedskrivningsbeløb som er angivet i markedsudviklingens rapporten måske ikke er retvisende, og at det faktiske beløb burde være højere. Både Nykredit Bank og Danske Bank havde fejl og mangler i deres datalister, hvilket betyder at Finanstilsynet ikke kan lave markedsudviklingens rapport som med sikkerhed giver et retvisende overblik over udviklingen.

Den lave basisindtjening og de store nedskrivninger medvirkede til, at pengeinstitutterne oplevede et lavere resultat efter skat sammenlignet med årene forinden. De fem udvalgte pengeinstitutter havde alle et overskud i 2020, hvorfor deres kapitalgrundlag blev forstærket på den baggrund. Derudover foretog pengeinstitutterne heller ikke udbyttebetalinger for 2019 efter regeringens og Finanstilsynets anbefalinger. Disse to faktorer medvirkede til, at pengeinstitutterne efter deres egen vurdering fortsat er godt rustet økonomisk.

Konklusion

Hvad har implementeringen af IFRS 9 haft af indflydelse på danske pengeinstitutters regnskabsaflæggelse, med fokus på nedskrivninger på engagementer, samt hvordan har COVID-19 påvirket de danske pengeinstitutter?

Implementeringen af IFRS 9 har påvirket pengeinstitutternes regnskabsaflæggelse eftersom pengeinstitutterne skal inddrage fremtidige forhold i deres vurdering af forventede kredittab. Dette har medført, at pengeinstitutterne har øget deres datagrundlag ved udarbejdelsen af interne analyser, for at kunne identificere forventet kredittab. Inddragelsen af fremtidige forhold har sit afsæt i IFRS 9's tre-stadie-model, som pengeinstitutterne anvender i vurderingen af nedskrivninger på engagementer. Dernæst har de fremtidige begivenheder medført, at pengeinstitutterne skal opgive flere informationer i deres årsrapporter på baggrund af indførelsen af IFRS 9. Ydermere har implementeringen medvirket til, at pengeinstitutterne har foretaget marginalt flere nedskrivninger på engagementer end ved anvendelse af IAS 39.

De danske pengeinstitutter foretog i 1. kvartal 2020 store nedskrivninger på engagementer, hvilket resulterede i underskud eller lave overskud i kvartalet. Nedskrivningerne blev foretaget på grund af den store usikkerhed som udbredelsen af COVID-19 skabte. Pengeinstitutterne oplevede et markant fald i nedskrivninger i de efterfølgende kvartaler for 2020, da COVID-19 ikke påvirkede deres kunder samt de makroøkonomiske forhold, som først antaget. Derudover indførte den danske regering hjælpepakker og støtteordninger for pengeinstitutternes kunder, hvilket medførte at kreditefterspørgslen blev reduceret. Både privatkunderne og erhvervskunderne satte deres investeringer i bero. Disse faktorer var med til, at nogle af pengeinstitutterne oplevede et fald i deres basisindtjening, hvor andre havde en stagnerende basisindtjening. Sammenholdt med de store nedskrivninger, resulterede det i et lavere resultat sammenlignet med 2019. Pengeinstitutternes kapitalgrundlag steg i 2020, hvilket primært skyldes deres overskud samt tilbageholdelsen af udbyttebetalinger fra 2019. Efter pengeinstitutternes egen vurdering er de fortsat godt økonomisk rustet.

Litteraturliste

- Abildgren, K., & Damgaard, J. (2012). *Modeller for bankers nedskrivninger i stresstest af det finansielle system*. Hentet fra National Banken:
https://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2012/03/KVO1_2012_modelleer%20for%20bankers.pdf
- Buffett, W. E. (21. februar 2003). *To the Shareholders of Berkshire Hathaway Inc.* Hentet fra Berkshirehathaway.com: <https://www.berkshirehathaway.com/letters/2002pdf.pdf>
- Christiansen, H. B., Dolberg, S., Hove, S., Rostrup-Nielsen, P., & Stage, L. (2017). *Pengeinstitutter i Danmark - virksomhed og regulering*. København: Karnov Group Denmark A/S.
- Danmarks Nationalbank. (7. april 2021). *Den danske finansielle sektor*. Hentet fra nationalbanken.dk: <https://www.nationalbanken.dk/da/finansielstabilitet/Den%20danske%20finansielle%20sektor/Sider/default.aspx>
- Danske Bank. (2007a). *Risk Management 2007*. Hentet fra Danske Bank: https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2008/1/risk-management-2007.pdf?rev=836ec0f596b14fefb773b065d65a2beb&sc_lang=da
- Danske Bank. (2020c). *Uddrag af Annual Report 2020*. Hentet fra Danske Bank: <https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2021/2/uddrag-af-annual-report-2020.pdf?rev=fad25da4666848b298da1b6e8d6cc636&hash=F19C97D2620C420D38CE9C70FF95E0CC>
- Danske Bank Group. (2007b). *Annual Report 2007*. Hentet fra Danske Bank: https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2008/1/annual-report-2007.pdf?rev=6e50eda179594f41a3b8a78b11ef1524&sc_lang=da
- Danske Bank Group. (2020a). *Annual Report 2020*. Hentet fra Danske Bank: <https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2021/2/annual-report-2020.pdf?rev=9dc481f6cdb843599fd1c124d03af12a&hash=2C4AAB4B263185BEB089F070299B92F8>
- Danske Bank Group. (2020b). *Risk Management 2020*. Hentet fra Danske Bank: https://danskebank.com/-/media/danske-bank-com/file-cloud/2021/2/risk-management-2020.pdf?rev=3d25a6927f874c99b81f6ccc2defa350&sc_lang=da
- Den Europæiske Unions Tidende. (27. juni 2013). *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) nr. 575/2013*. Hentet fra EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A32013R0575>
- Den Europæiske Unions Tidende. (29. november 2016). *IFRS 9 Finansielle instrumenter*. Hentet fra Danske Revisorer: https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Regnskab/Standarder%20og%20vejledning/IFRS/IFRS%209%20CELEX_32016R2067_DA_TXT-6.pdf
- Den Europæiske Unions Tidende. (1. januar 2018). *IFRS 7 - Finansielle instrumenter: Oplysninger*. Hentet fra Danske Revisorer - FSR:

[https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Regnskab/Standarder%20og%20vejledninger/IFRS/CELEX_02008R1126-20180101_DA_TXT%20\(59\).pdf](https://www.fsr.dk/Files/Files/Dokumenter/Faglig/Regnskab/Standarder%20og%20vejledninger/IFRS/CELEX_02008R1126-20180101_DA_TXT%20(59).pdf)

Erhvervsministeriet. (u.d.). *Kapitalkravsreglerne*. Hentet fra em.dk:

<https://em.dk/ministeriet/arbejdsomraader/finansiell-sektor-og-vaekstkapital/eus-finansielle-regulering/kapitalkravsreglerne/>

Erhvervsministeriet. (u.d.). *Pengeinstitutter*. Hentet fra em.dk:

<https://em.dk/ministeriet/arbejdsomraader/finansiell-sektor-og-vaekstkapital/pengeinstitutter/>

Ernst & Young. (2020). *Indsigt i årsregnskabsloven*. Hentet fra Ernst & Young:

https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/da_dk/topics/assurance/pdf/ey-indsigt-i-aarsregnskabsloven-2020-21.pdf

European Commission. (15. november 2005). *Accounting standards: Commission endorses "IAS 39 Fair Value Option"*. Hentet fra European Commission:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_05_1423

Finans Danmark. (19. maj 2019). *Bankernes kapitalssituation on corona-krisen*. Hentet fra Finans Danmark: https://finansdanmark.dk/media/40708/bankernes-kapitalssituation-og-corona-krisen_final.pdf

Finanstilsynet. (3. marts 2014a). *Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (BEK nr 281 af 26/03/2014)*. Hentet fra Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/281>

Finanstilsynet. (29. oktober 2014b). Vejledning om krav i den finansielle lovgivning til direktørers og bestyrelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed (fit og proper). *Finanstilsynet*, s. 1-2. Hentet fra <https://www.finanstilsynet.dk/ansoeg-og-indberet/fit-proper-vejledning>

Finanstilsynet. (14. september 2017a). *Vejledning til indberetning af store debitorer (KRES)*. Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/ansoeg-og-indberet/indberetning-for-finansielle-virksomheder/system/kres>

Finanstilsynet. (5. september 2017b). *Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (BEK nr 1043 af 05/09/2017)*. Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2017/1043>

Finanstilsynet. (07. marts 2018a). *Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter*. Hentet fra Finanstilsynet.dk: <https://www.finanstilsynet.dk/tilsyn/tilsynsdiamanten-for-pengeinstitutter>

Finanstilsynet. (15. januar 2018b). *IFRS 9 overgangsordning for kapitalopgørelse*. Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Tilsynsreaktioner/Vejledende-fortolkninger/IFRS9-overgangsordning-for-kapitalopgoerelse>

Finanstilsynet. (28. november 2020a). *Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (BEK nr 1706 af 27/11/2020)*. Hentet fra Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/1706>

Finanstilsynet. (8. oktober 2020b). *Bekendtgørelse af lov om finansiell virksomhed (LBK nr 1447 af 11/09/2020)*. Hentet fra Retsinformation: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/1447#id64ce3950-0be5-408e-849d-e3e3c9ecfeb9>

- Finanstilsynet. (21. december 2020c). *Pengeinstitutternes størrelsesgruppering*. Hentet fra Finanstilsynet: <https://www.finanstilsynet.dk/tal-og-fakta/statistik/statistik-om-sektoren/pengeinstitutternes-stoerrelsesgruppering>
- Finanstilsynet. (21. december 2020d). *Finanstilsynets observationer af kreditinstitutternes nedskrivninger på udlån*. Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2020/Finanstilsynets_observationer_kreditinstitutternes_201220
- Finanstilsynet. (23. april 2021a). *Vejledning om stresstest for små og mellemstore pengeinstitutter*. Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Stresstest/Stresstest_smaa_og_mellemstore_penge
- Finanstilsynet. (19. maj 2021b). *Markedsudvikling 2020 - Pengeinstitutter*. Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2021/markedsudviklingsartikler_2020
- Finanstilsynet. (16. april 2021c). *Redegørelse om inspektion i Danske Bank (nedskrivninger i lyset af COVID-19)*. Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2021/Danskebank_160421
- Finanstilsynet. (16. april 2021d). *Redegørelse om inspektion af Nykredit Bank (nedskrivninger i lyset af COVID-19)*. Hentet fra Finanstilsynet: https://www.finanstilsynet.dk/Tilsyn/Vurderinger-af-finansielle-virksomheder/2021/Nykredit_160421
- Harboe, T. (2016). *Metode og projektskrivning - en introduktion*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jyske Bank. (2007a). *Risk and Capital Management - Jyske Bank 2007*. Hentet fra Jyske Bank: <https://investor.jyskebank.com/wps/wcm/connect/jbc/63af64d7-a01f-4729-b107-42db2efcd1c0/Risk+and+Capital+Management+2007.pdf?MOD=AJPERES&CVID=m-KKx2E>
- Jyske Bank. (2007b). *Årsrapport 2007*. Hentet fra Jyske Bank: https://www.jyskebank.dk/wps/wcm/connect/jfo/d982271d-565b-409f-a945-046a84e5a9e2/266334_rsrappport2007.pdf?MOD=AJPERES&CVID=
- Jyske Bank. (2020a). *Risk and Capital Management 2020*. Hentet fra Jyske Bank: https://www.jyskebank.dk/wps/wcm/connect/jfo/e7478ce4-7cc9-4ea3-9ee9-65d2405ae1d6/Risk+and+Capital+Management+2020.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_P20418S0N05640Q0MBPDT1PE7-e7478ce4-7cc9-4ea3-9ee9-65d2405ae1d6-nvdQqgM
- Jyske Bank. (2020b). *Årsrapport 2020*. Hentet fra Jyske Bank: https://www.jyskebank.dk/wps/wcm/connect/jfo/359e6d9a-4eab-46b6-a07e-94676d2969c2/Jyske+Banks+%C3%85rsrapport+2020.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=ROOTWORKSPACE.Z18_P20418S0N05640Q0MBPDT1PE7-359e6d9a-4eab-46b6-a07e-94676d2969c2-nyD4lq1
- Nykredit Bank. (2007a). *Risiko- og kapitalstyring 2007*. Hentet fra Nykredit: https://www.nykredit.com/siteassets/ir/files/financial-reporting/risk-and-capital-management-reports/nykredit_bank_risk_and_capital_management_q4_07_2008-02-07_da.pdf

- Nykredit Bank. (2007b). *Årsrapport 2007*. Hentet fra Nykredit Bank:
<https://regnskaber.cvrapi.dk/tiff/80691501/Y3ZyLmRrOi8vcGRmcy8xMDUxOTYwODtBL1MxNTgwMjQ7MjAwNzAxMDE7MjAwNzEyMzE7UjtS.pdf>
- Nykredit Bank. (2020a). *Risiko- og kapitalstyring 2020*. Hentet fra Nykredit:
https://www.nykredit.com/siteassets/ir/files/financial-reporting/risk-and-capital-management-reports/risiko-_og_kapitalstyring_q4_20_2021-02-11_da.pdf
- Nykredit Bank. (2020b). *H1 Interim Report 2020*. Hentet fra Nykredit Bank:
https://www.nykredit.com/siteassets/ir/files/financial-reporting/financial-reports/nykredit-bank/nykredit_bank_q2_20_2020-08-20_en.pdf
- Nykredit Bank. (2020c). *Annual Report 2020*. Hentet fra Nykredit Bank:
https://www.nykredit.com/siteassets/ir/files/financial-reporting/financial-reports/nykredit-bank/nykredit_bank_q4_20_2021-02-11_en.pdf
- Nykredit Bank. (2020d). *Årsrapport 2020*. Hentet fra Nykredit Bank:
https://www.nykredit.com/siteassets/ir/files/financial-reporting/financial-reports/nykredit/2020/nykredit_q4_20_2021-02-11_da.pdf
- PricewaterhouseCoopers. (2020). *Regnskabshåndbogen for pengeinstitutter 2020*. Hentet fra PricewaterhouseCoopers:
<https://www.pwc.dk/da/publikationer/2019/regnskabshaandbogen-for- pengeinstitutter-2020.pdf>
- PricewaterhouseCoopers. (u.d.). *IFRS 9, Financial Instruments: Understanding the basics*.
<https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf>.
- SDC. (29. maj 2017). *IFRS 9 - Kort fortalt*. Hentet fra SDC.dk: <https://www.sdc.dk/News/IFRS-9-Kort-fortalt>
- Spar Nord. (2007). *Årsrapport 2007*. Hentet fra Spar Nord:
<https://regnskaber.cvrapi.dk/tiff/48573731/Y3ZyLmRrOi8vcGRmcy8xMzczNzU4NDtBL1MxODQ2MDQ7MjAwNzAxMDE7MjAwNzEyMzE7UjtS.pdf>
- Spar Nord. (2020a). *Risikoreport 2020*. Hentet fra Spar Nord:
https://media.sparnord.dk/com/investor/finansiel_kommunikation/regnskaber/2020/risikoreport-2020.pdf
- Spar Nord. (2020b). *Årsrapport 2020 - Tilfredsstillende resultat i et historisk turbulent år*. Hentet fra Spar Nord:
https://media.sparnord.dk/com/investor/finansiel_kommunikation/regnskaber/2020/aarsrapport-2020.pdf
- Spar Nord. (2020c). *Kvartalsrapport 1. kvartal 2020 for Spar Nord*. Hentet fra Spar Nord:
https://media.sparnord.dk/com/investor/finansiel_kommunikation/regnskaber/2020/Q1_2020.pdf
- Sydbank. (2007). *Årsrapport 2007*. Hentet fra Sydbank:
<https://regnskaber.cvrapi.dk/tiff/90562621/Y3ZyLmRrOi8vcGRmcy8xMjYyNjUwOTtBL1MxNTAyMjE7MjAwNzAxMDE7MjAwNzEyMzE7UjtS.pdf>

- Sydbank. (2020a). *Kreditrisiko 2020*. Hentet fra Sydbank:
<https://ipaper.ipapercms.dk/Sydbank/regnskaber-2020/kreditrisiko-2020/?page=1>
- Sydbank. (2020b). *Årsrapport 2020*. Hentet fra Sydbank:
<https://ipaper.ipapercms.dk/Sydbank/regnskaber-2020/aarsrapport-2020/?page=1>
- the International Accounting Standards Board. (19. september 2008). *Discussion Paper - Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments*. Hentet fra Accounting Standards Council:
<https://www.asc.gov.sg/Portals/0/attachments/Consultations/dp-%20reducing%20complexity%20in%20reporting%20financial%20instruments.pdf>
- the International Accounting Standards Board. (juli 2014). *IFRS 9 Financial Instruments*. Hentet fra IFRS Foundation: <https://cdn.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/fi-impairment/ifrs-standard/published-documents/project-summary-july-2014.pdf>
- the International Accounting Standards Board. (2021a). *IFRS 9 Financial Instruments*. Hentet fra ifrs.org: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/#about>
- the International Accounting Standards Board. (2021b). *IFRS 7 Financial Instruments Disclosures*. Hentet fra ifrs.org: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-7-financial-instruments-disclosures/>
- the International Accounting Standards Board. (2021c). *IAS 39 Financial Instruments Recognition and Measurement*. Hentet fra IFRS: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-39-financial-instruments-recognition-and-measurement/>
- Udvalget om finanskrisens årsager. (18. september 2013). *Den finansielle krise i Danmark - årsager, konsekvenser og læring*. Hentet fra Erhvervsministeriet: <https://em.dk/media/9193/rapport-fra-udvalget-om-finanskrisens-årsager.pdf>
- Voss, B., & Fedders, J. (2. oktober 2017). *Implementering af IFRS 9 i den danske regnskabsbekendtgørelse for kreditinstitutter*. Hentet fra PricewaterhouseCoopers: <https://www.pwc.dk/da/artikler/2017/10/implementering-ifrs-9-danske-regnskabsbekendtgørelse-kreditinstitutter.html>
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications*. Los Angeles: SAGE Publications, Inc.

Bilag**Bilag 1**

Nedskrivningsprocent	2005	2006	2007	2018	2019	2020
Spar Nord	0,20	-0,40	-0,30	0,20	0,13	0,30
Danske Bank	-0,10	0,00	0,00	0,00	0,10	0,30
Sydbank	0,10	-0,20	-0,70	-0,10	-0,10	0,10
Jyske Bank	0,10	-0,30	0,00	0,00	-0,10	0,20
Nykredit Bank	0,00	-0,10	-0,10	0,19	0,14	0,15

Kilde: Egen tilvirkning